Nipashe

Alhamisi Januari 30, 2020 Tanzania 1,000/- Kenya 100/-

ISSN 0856 • Na. 0580141

www.ippmedia.com

MWANGA WA JAMII

The Guardian digital nipasheTZ nipasheTZ nipasheTZ 0745 700710

LIKE & FOLLOW US

Bunge laagiza uwekezaji wa hisa Vodacom uchunguzwe

UKURASA 3

ama

AFYA NA MAZINGIRA

Mashabiki soka waongoza msongo, shinikizo

Taasisi ya lishe katika mageuzi kumwondolea mtoto utapiamlo

UKURASA 13

Serikali yajizatiti kuikabili corona

Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, Ummy Mwalimu.

• **Yatangaza** upimaji wanaoingia nchini, kambi tatu za udhibiti zawekwa hadharani...

Endelea ukurasa 2

YALIYOMO

UKURASA WA 2

LITA 7,000 ZA DAWA KUPAMBANA NZIGE

SERIKALI imetenga lita 7,000 za dawa ya viuatilifu kwa ajili ya kupambana na wadudu aina ya...

UKURASA WA 7

280,000 WAPATA PASI MPYA ZA KIELEKTRONIKI

IKIWA imesalia siku moja ili serikali isitishe matumizi ya hati za zamani za kusafiria, idadi ya waliojitokeza...

UKURASA WA 24

BENKI AZANIA YAWAPA FURSA W'SHARA WADOGO

BENKI ya Azania imeendelea kuwapa fursa mbalimbali wafanyabiashara wadogo, baada ya jana...

Mafundi wa simu wapewa kibano

UKURASA 3

Akamatwa kwa tuhuma kujifanya usalama wa taifa

UK.2

Scan Hapa

Fungua App ya QR Code Reader kisha scan kupakua APP yetu

Google Play App Store

MICHEZO **SAMATTA ATUSUA, APEWA BAO** UK.32

MAONI, KATUNI UK.6

HABARI KITAIFA

Lita 7,000 za dawa kupambana na nzige

Na Renatha Msungu, DODOMA

SERIKALI imetenga lita 7,000 za dawa ya viuatilifu kwa ajili ya kupambana na wadudu aina ya nzige endapo wataingia nchini.

Wadudu hao kwa sasa wapo Kenya na walianzia Ethiopia, wamekuwa wakishambulia kwa haraka mazao na kusababisha uharibifu mkubwa.

Waziri wa Kilimo, Japhet Hasunga akizungumza na waandishi wa habari mjini hapa, alisema nchi iko salama na kwamba nzige hao hawajaingia nchini.

Alisema serikali imeshatenga kiasi hicho cha dawa kwa ajili ya kuwaua nzige hao endapo wakiingia nchini.

"Tumetenga kiasi hicho cha dawa ambapo lita moja ina uwezo wa kukabiliana na hekta moja," alisema Hasunga.

Alisema makundi ya nzige wa jangwani yameonekana eneo la Karamoja umbali wa kilomita 166 kutoka mpaka wa Uganda.

Alisema kundi moja lina uwezo wa kuruka bila kutua kwa umbali wa kilomita 150 kwa siku na nzige mmoja anauzito wa gramu mbili, uwezo wa kula sawa na uzito wake kwa siku.

Aliongeza kuwa kundi moja la nzige linakadiriwa kufika milioni 40 kwenye eneo la kilomita moja za mraba na lina uwezo wa kusababisha upotevu wa uoto takribani tani 80 kwa siku katika eneo hilo.

Alisema nzige hao wamesharipotiwa katika nchi za Eritrea, Ethiopia, Somalia Sudan na Kenya.

Waziri Hasunga aliwataka Watanzania kutokuwa na wasiwasi kwa sababu serikali imejipanga kwa ajili ya kukabiliana na nzige hao ambao ni hatari. Alisema kuna hatua mbalimbali ambazo zinachukuliwa na serikali kila mwaka na kwamba hutenga fedha kwa ajili ya kukabiliana na nzige endapo watatokea katika maeneo hayo.

Alisema wizara imewatuma wataalamu katika mikoa ambayo iko jirani na mipakani ili kuhakikisha nzige waliopo nchi jirani hawaingii nchini.

Alisema wameandaa mpango wa kukabiliana na nzige hao kwa kushirikiana na taasisi mbalimbali za serikali, mashirika ya kimataifa na sekta binafsi huku waliendelea kutoa elimu ya utambuzi na udhibiti kwa wadau wa kilimo wakiwamo na maofisa ugani katika maeneo mbalimbali nchini.

Alisema wananchi wanapaswa kutoa taarifa ya viashiria au uwapo wa nzige kwenye maeneo ya kilimo malisho na uoto wa asili.

Alisema wakulima wanapaswa kutoa ushirikiano kwa wataalamu wa wizara ya kilimo katika hatua mbalimbali za tahadhari na udhibiti wa nzige endapo watatokea.

Waziri Hasunga alizitaka sekretieti za mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwasimamia maofisa ugani kuhakikisha wanatembelea wakulima mashambani.

Serikali yajizatiti kuikabili corona

Na Godfrey Mushi, DODOMA

KASI ya virusi vya homa kali ya mapafu duniani vinavyosababishwa na kirusi aina ya corona, imesababisha serikali ya Tanzania kutenga maeneo matatu maalum kwa ajili ya kujiandaa na matibabu ya washukiwa wa mlipuko wa ugonjwa huo iwapo watajitokeza.

Maeneo yaliyoandaliwa kwa matibabu na kupokea washukiwa hao ni Hospitali ya Rufani ya Mkoa wa Kilimanjaro (Mawenzi), Hospitali ya kudhibiti magonjwa ambukizi ya Buswelu ya Mwanza na Hospitali ya Kigamboni, jijini Dar es Salaam.

Jana, Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, Ummy Mwalimu, akitoa taarifa kuhusu mwenendo wa ugonjwa huo ulioikumba China na mataifa mengine duniani, alisema kuna washukiwa walioripotiwa na Shirika la Afya Duniani (WHO) Kanda ya Afrika ambao wamegunduliwa Kenya, Zimbabwe, Ivory Coast, Ethiopia na Mauritius.

Alisema serikali itatoa taarifa rasmi baada ya uthibitisho kufanyika, ingawa nchini hadi sasa hakuna mgonjwa wala mtu yeyote aliyehisiwa kuwa na ugonjwa huo.

"Serikali kupitia Wizara ya Afya imechukua hatua zifuatazo katika kukabiliana na tishio la ugonjwa huu. Tumeanza kufanya uchunguzi wa wasafiri wote kutoka Bara la Asia kwenye mipaka yetu ikiwamo viwanja vya ndege vya Mwalimu Julius Nyerere (JNIA), Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Kilimanjaro (KIA), Mwanza na Bandari ya Dar es Salaam.

"Kwa mfano kwa kipindi cha wiki mbili ziizopita, tumefanya uchunguzi kwa wa raia 1,520 walioingia nchini wakitokea China na Asia kupitia mipakani na viwanja vya ndege. Tumeanza kufanya uchunguzi wa abiria wa ndege zote zinazoingia nchini."

Kwa mujibu wa Ummy, wizara hiyo tayari inavyo vipima joto 140 vya mkono 125 na vya kupima watu wengi kwa mpigo 15, ambavyo vimefungwa na vinatumika katika maeneo mbalimbali ya mipakani ikiwamo viwanja vya ndege na bandari. Ugonjwa huo umekuwa ukisambaa kwa kasi ambapo kumekuwa na ongezeko la wagonjwa pamoja na vifo katika kipindi kifupi kwa wastani wa zaidi ya wagonjwa 200 kwa siku. Aidha, alisema wizara hiyo inaendelea kuchukua na kupima sampuli kutoka maeneo ya ufuatiliaji na yeyote atakayehisiwa kuwa na dalili za ugonjwa huo, sampuli zitafikishwa kwenye maabara ya Taifa na kupimwa.

Kutokana na tahadhari hiyo, Waziri Ummy alisema mpaka sasa watumishi wa sekta ya afya 2,297 wameshapatiwa mafunzo ya kukabiliana na magonjwa ya mlipuko na majanga ikiwamo jinsi ya kutoa matibabu ya magonjwa ya mlipuko, kuchukua sampuli, uelimishaji na kufuata kanuni za afya.

Ugonjwa huo unaosababishwa na kirusi jamii ya corona na ni kipya 'Novel (New) Corona virus 2019'ambacho ni tofauti na virusi vingine vya jamii hiyo ambavyo viliwahi kusababisha milipuko ya ugonjwa unaojulikana kama 'Sars-Cov' mwaka 2003 na Mers-Cov Corona Virus mwaka 2013.

Inaelezwa kuwa ugonjwa huo huambukizwa kwa njia ya hewa kwa kuingiwa na majimaji yenye virusi kutoka kwa mtu mmoja kwa njia ya kukohoa au kupiga chafya au kwa kugusa majimaji au makamasi kutoka kwa mgonjwa aliyethibitishwa kuwa na dalili za ugonjwa huo.

Kwa mujibu wa Waziri Ummy, dalili za ugonjwa huo huanza kuonekana kati ya siku moja hadi 14 tangu kupata maambukizo.

Mtumishi wa kampuni ya utalii ya Coastal Fanjove Ltd, inayojihusisha na shughuli za utalii katika Kisiwa cha Fanjove, Kata ya Songo Songo, wilayani Kilwa, mkoani Lindi, Kudeme Hakimu, akiwasaidia kuwarejesha baharini samaki sita aina ya Dolphine, waliosukumwa na maji ufukweni juzi. **PICHA: SAID HAMDANI**

Abambwa kwa kujifanya usalama wa taifa

Na Marco Maduhu, SHINYANGA

JESHI la Polisi mkoani Shinyanga linamshikilia mkazi wa Shinyanga mjini, Sheliku Sweya (45), kwa tuhuma ya kujifanya ofisa usalama wa Taifa, kutapeli fedha watumishi wa umma, kuomba rushwa ya ngono.

Kamanda wa Polisi mkoani Shinyanga, Deborah Magiligimba, alisema mtuhumiwa huyo kwa nyakati tofauti amekuwa akitembelea ofisi za umma na kuanza kutapeli watumishi na kwamba alifanikiwa kumtapeli Mganga wa Hospitali ya Rufani mkoani Shinyanga, Geofrey Mboye, kiasi cha Sh. 300,000.

Kamanda Magiligimba alisema mtuhumiwa huyo alifika kwenye hospitali hiyo na kuonana na mganga huyo na kujitambulisha kuwa ni ofisa usalama wa Taifa na atamsaidia shida zake. "Ndipo akamwambia amsaidie kumhamisha kutoka Shinyanga kwenda Dodoma na kuombwa kiasi hicho cha fedha na kutapeliwa," alisema Kamanda Magiligimba.

Alisema mtuhumiwa huyo hakuishia hapo pia alikwenda kwa Mganga Mfawidhi wa Hospitali hiyo, Dk. Rose Malisa, ambaye alimuomba rushwa ya ngono kwa ahadi ya kumtatulia changamoto zilizopo hospitalini hapo, ikiwamo kupatiwa vifaa tiba pamoja na kuongezewa watumishi wa afya.

"Mtuhumiwa alimuahidi mganga huyo kuwa atamfutia deni analodaiwa na taasisi ya afya alikopata masomo ya udaktari wa magonjwa bingwa ya kinamama kiasi cha Sh. milioni 40 ndipo akamshitukia na kutoa taarifa kwa Jeshi la Polisi na kuwekewa mtego na kufanikiwa kukamatwa," alisema Magiligimba.

Alisema baada ya mganga huyo kuwa na shaka, alitoa taarifa Jeshi la Polisi ambalo liliweka mtego wa rushwa hiyo ya ngono, na kabla ya mtuhumiwa kufanikiwa kupata rushwa hiyo alikamatwa.

Alisema walipofanya uchunguzi walibaini kuwa siyo ofisa usalama wa Taifa.

Kamanda Magiligimba alisema Jeshi la Polisi linaendelea na uchunguzi juu ya mtuhumiwa huyo, upelelezi ukikamilika, atafikishwa mahakamani.

HABARI KITAIFA

Mkurugenzi wa Maendeleo ya Biashara wa Benki ya Azania, Rhimo Nyansaho, (kushoto), Mwenyekiti UWT Taifa, Gaudensi Kabaka, Mhandisi Julius Ndyamukama, Mkurugenzi Mkuu wa benki hiyo, Charles Itembe na Mbunge wa Geita Vijijini, Joseph Kasheku "Msukuma" wakishuhudia wakati Naibu Waziri wa Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi, Angelina Mabula, akikata utepe kuzindua akaunti ya mikopo ya Jikwamue, katika hafla iliyofanyika jijini Mwanza jana. Habari Uk. 24. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Uwekezaji NSSF hisa za Vodacom kuchunguzwa

Na Godfrey Mushi, DODOMA

BUNGE limeitaka serikali kufanya uchunguzi wa kina kuhusu uwekezaji wa Shirika la Taifa la Hifadhi ya Jamii (NSSF) katika hisa za Vodacom kutokana na kutozingatiwa mwongozo wa uwekezaji wa mifuko ya hifadhi ya jamii.

Azimio hilo la Bunge lilitolewa jana na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali (PAC), Naghenjwa Kaboyoka, wakati akisoma Bungeni taarifa ya shughuli za kamati hiyo kwa mwaka 2019.

Alisema kwa kuwa uchambuzi wa kamati katika taarifa ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) ulibaini kuwa uwekezaji wa NSSF katika hisa za Vodacom haukuzingatia mwongozo wa uwekezaji wa mifuko ya hifadhi ya jamii, Bunge linaazimia kwamba serikali ifanye uchunguzi wa kina wa suala hilo na kuchukua hatua stahiki kwa kuzingatia matokeo ya uchunguzi.

Kaboyoka alisema uwekezaji uliofanywa na NSSF katika hisa za Vodacom unaotoa faida ndogo kulinganisha na dhamana za serikali.

Pia alisema mwongozo wa uwekezaji katika mifuko ya hifadhi ya jamii unaelekeza kwamba mifuko iwekeze katika maeneo ambayo faida zake ni kubwa kuliko hati fungani (dhamana) za serikali.

Aidha, alisema kwa maeneo ambayo faida yake ni ndogo kuliko dhamana za serikali, mfuko husika utatakiwa kupata idhini ya Benki Kuu ya Tanzania (BOT) kabla ya kuwekeza katika maeneo hayo.

"Taarifa ya CAG imebainisha kuwa Aprili 5, 2017, NSSF iliomba ridhaa ya BOT ili kuwekeza katika hisa za Vodacom ambazo faida yake ilikuwa chini ukilinganisha na dhamana za serikali," alisema.

Alisema endapo NSSF wangewekeza kwenye dhamana za muda mfupi zingetoa faida ya asilimia 15 na zile za muda mrefu kwa miaka mitano zingetoa faida kwa asilimia 17.92

Kuhusu uwekezaji usio na tija uliofanywa na NSSF, Kaboyoka alilieleza Bunge kuwa serikali ilifahamisha kamati yake kuwa miradi yote iliyotekelezwa na shirika hilo na kuwa na dosari katika utekelezaji wake, ipo chini ya uchunguzi wa Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (Takukuru).

MIKOPO YA TIB

Kuhusu mikopo chechefu katika Benki ya Maendeleo ya TIB, Mwenyekiti huyo alisema serikali imetoa ufafanuzi kuwa wakopaji waliochukua jumla ya Sh. bilioni 89 walipewa notisi ya kutakiwa kurejesha mikopo yao kama Bunge lilivyoazimia.

"Changamoto kubwa kwa suala la mikopo chechefu ni kuwa wakopaji wanakimbilia mahakamani na kuomba zuio la mali zao kukamatwa, hivyo kukwamisha jitihada za urejeshaji wa mikopo kupitia dhamana za wadaiwa," alieleza Kaboyoka.

DENI TBA PASUA KICHWA

Kuhusu deni ambalo Wakala wa Majengo Tanzania (TBA) walikuwa wamechukua mkopo katika Benki ya CRDB na kuonekana uwepo wa vipengele vyenye masharti hasi kwa serikali, kamati hiyo imelieleza Bunge kwamba imefahamishwa kuwa mkopo husika wa Sh. 3,626,896,766 umesitishwa kama Bunge lilivyoazimia.

Aidha, Kaboyoka alilieleza Bunge kuwa 'commitment fee' ya asilimia mbili ambayo ilikuwa moja ya sharti hasi katika mkopo huo ilisitishwa.

TRA YAGUSWA

Katika taarifa hiyo ya Kaboyoka, Bunge limeelezwa kuwa pamoja na jitihada kubwa zinazofanywa na Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) katika kukusanya mapato ya serikali, uchambuzi wa kamati katika taarifa ya CAG kwa hesabu zinazoishia Juni 30, 2018, umebaini changamoto kadhaa za ambazo zinapunguza kasi ya ukusanyaji

INAENDELEA UK. 8

TCRA yawapa kibano mafundi wa simu

Na Woinde Shizza, ARUSHA

MAMLAKA ya Mawasiliano Tanzania (TCRA) Kanda ya Kaskazini imetangaza kibano kwa mafundi wa

vifaa vya kielektroniki zikiwamo simu za mkononi kwamba wale wasiosajiliwa hawataruhusiwa kufanya kazi hiyo.

TCRA imesema kibano hicho kitaanza Julai, mwaka huu, na kwamba hakuna fundi ambaye atafanya kazi kama hajasomea wala kusajiliwa hivyo ni muhimu kujiunga kwenye kikundi ili kupatiwa elimu.

Mwanasheria wa TCRA, Kant Mosha, alisema hayo juzi katika mkutano wa mafundi wa vifaa vya kielektroniki uliofanyika kwenye ukumbi wa ofisi ya mkuu wa mkoa wa Arusha.

Mushi aliwataka mafundi hao kuwa na usajili wa kikundi na hilo ndilo suluhisho.

Alisema mafundi simu ni kada ambayo ilikuwa imesahauliwa lakini kuanzia sasa, serikali

imeamua kuwatambua, hivyo kuungana ni sehemu ya kufanikiwa kwa malengo yao.

Mwenyekiti wa Chama cha Mafundi Simu Kanda ya Ziwa, Maguwa Manyanda, aliwataka kutambua kwamba mafundi simu ni wa thamani kwa kuwa jamii inawategemea na wanachangia mapato ya serikali.

Kutokana na hali hiyo, alisema ni muhimu kuona umoja ndio suluhisho la changamoto zao.

Alisema mafunzo hayo yataondoa changamoto na kuwafanya kuwa huru katika shughuli zao za kila siku, hivyo umoja ni nguzo ya kuwafikisha kushirikiana na serikali katika masuala mbalimbali vikiwamo vyombo vya dola.

Manyanda alisema ili kila moja atende kazi zake ni muhimu akajiunga na umoja ili kuondoa changamoto zao ambazo zimekuwa zikiwafanya kukumbana na misukosuko kutoka polisi.

Naye Mwenyekiti wa Umoja wa Mafundi Simu Kanda ya Kaskazini, Nasri Mtengeti, alisema wamefurahi kupata elimu hiyo ya umoja ambayo itawasaidia kuondokana na changamoto mbalimbali.

Awali, akitoa mafunzo kwenye mkutano huo, Mratibu wa Vikundi hivyo kutoka TCRA, Mhandisi Kadaya Buluhye, aliwataka mafundi hao kufanya kazi kwenye umoja kwa lengo la kupata elimu na usajili.

Alisema Jeshi la Polisi linafanya kazi ya kulinda usalama na mali za raia, lakini umoja wao utasaidia kufanya kazi kwa karibu na jeshi hilo na kuondoa changamoto ambazo wamekuwa wakikumbana nazo kama mafundi.

NHC
SHIRIKA LA NYUMBA LA TAIFA
TUNAJENGA TAIFA LETU

TAARIFA KWA UMMA

Shirika la Nyumba la Taifa linapenda kuwatangazia wapangaji wake wote wenye malimbikizo na waliohama na madeni wakiwamo watu binafsi, taasisi za umma, wakala za serikali na kampuni binafsi kulipa malimbikizo na madeni hayo katika kipindi cha siku 14 kuanzia tarehe ya tangazo hili na watakaoshindwa kufanya hivyo katika muda uliopangwa hatua za kisheria zitachukuliwa dhidi yao. Shirika litawatangaza wadaiwa SUGU wote kwenye vyombo vya habari.

Kwa wale wanaofahamu kwamba upangaji wao ulipatikana kwa njia zisizo sahihi wanapaswa kutoa taarifa Makao Makuu ya Shirika ili kuweza kurasimishwa.

Epuka usumbufu lipa kodi kwa wakati.

Imetolewa na:

OFISI YA MAWASILIANO KWA UMMA NA HUDUMA KWA JAMII
NHC- MAKAO MAKUU

TANGAZO

CITIBANK TANZANIA LIMITED

Tanzu ya Citigroup, Kampuni iliyoshirikishwa nchini Marekani

Imetolewa chini ya kanuni ya7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DESEMBA 2019

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo Mwaka ya /Mwaka wa sasa 31-Des-19	Robo Mwaka/Mwaka uliopita 30-Sep-19
A . MALI		
1 Fedha Taslimu	4,614	4,131
2 Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	66,356	111,053
3 Uwekezaji Katika Amana za Serikali	154,800	151,361
4 Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	307,595	235,871
5 Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	413	321
6 Miamala Baina ya Matawi	0	0
7 Bili Zilizoafikiwa	8,808	7,202
8 Dhima za Wateja Zilizokubalika	15,366	14,586
9 Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	0	0
10 Uwekezaji Katika Amana Nyingine	0	0
11 Mikopo Halisi Iliyopo	293,445	274,857
12 Mali Nyingine	7,381	17,635
13 Uwekezaji wa Hisa	0	0
14 Akaunti za udhamini	0	0
15 Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	8,182	625
16 **JUMLA YA MALI**	**866,960**	**817,642**
B . DHIMA		
17 Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	53,534	1,172
18 Amana za Wateja	675,168	679,139
19 Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	0	0
20 Amana Maalumu	7,507	8,433
21 Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	0	0
22 Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	3,056	2,973
23 Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	3,934	3,642
24 Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	15,400	14,627
25 Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	0	0
26 Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine	635	721
27 Dhima Nyingine	4,947	5,019
28 Madeni	0	0
29 **JUMLA YA DHIMA**	**764,181**	**715,726**
30 **MALI/(DHIMA) HALISI**	**102,779**	**101,916**
C . FEDHA ZA WANAHISA		
31 - Mtaji wa Hisa Uliolipwa	9,660	9,660
32 - Akiba ya Mtaji	0	0
33 - Mapato Yaliyobakizwa	82,439	82,439
34 - Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	9,083	8,967
35 - Akaunti Nyingine za Mtaji	1,597	850
36 - Stahiki ya Wenyehisa Chache	0	0
37 **JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**102,779**	**101,916**
38 Dhima Zisizo Dhahiri	146,617	133,022
39 Mikopo Chechefu	0	0
40 Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	1,736	1,109
41 Mali Nyingine Chechefu	0	0
D . BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i) Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	11.9%	12.5%
(ii) Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	0.0%	0.0%
(iii) Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	39.9%	39.9%
(iv) Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	33.8%	33.6%
(v) Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	87.2%	81.0%
(vi) Ongezeko la Amana	6.4%	-2.5%
(vii) Ongezeko la Mali	5.7%	-4.1%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 DESEMBA 2019

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya Mwaka sasa 31-Des-19	Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Des-18	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Des-19	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Des-18
1 Mapato ya Riba	8,676	8,520	34,374	28,767
2 Gharama za Riba	(2,875)	(2,327)	(10,517)	(4,766)
3 **Mapato Halisi ya Riba**	**5,801**	**6,193**	**23,857**	**24,001**
4 Madeni Viza Yaliyofutwa	0	0	0	0
5 Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(627)	362	(1,125)	438
6 **Mapato Yasiyo ya Riba:**	**2,934**	**5,219**	**16,974**	**19,634**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	1,614	2,546	9,647	9,792
6.2 Ada na Kamisheni	1,320	2,673	7,327	9,842
6.3 Gawio	0	0	0	0
6.4 Mapato Mengine	0	0	0	0
7 **Gharama Zisizo za Riba:**	**(6,959)**	**(7,887)**	**(26,011)**	**(26,744)**
7.1 Mishahara na Mafao	(1,985)	(3,024)	(9,796)	(8,981)
7.2 Ada na Kamisheni	0	0	0	0
7.3 Gharama Nyingine	(4,974)	(4,863)	(16,215)	(17,763)
8 **Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**1,149**	**3,887**	**13,695**	**17,329**
9 Tengo la Kodi ya Mapato	(1,033)	(1,338)	(4,612)	(5,268)
10 **Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**116**	**2,549**	**9,083**	**12,061**
11 **Mapato Mengine Yaliyojumuishwa**				
Mapato ambayo hayajakamilika	1,067	(510)	641	(2,673)
Tengo la Kodi ya mapato ambayo hayajakamilika	(320)	153	(193)	802
Mapato mengine baada ya kodi ya mapato	747	(357)	448	(1,871)
12 **Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa**	**863**	**2,192**	**9,531**	**10,190**
13 Idadi ya Waajiriwa	48	45	46	45
14 Mapato kwa Hisa	11,597	254,863	908,346	1,206,078
15 Idadi ya Matawi	1	1	1	1
D . BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	0.1%	1.1%	1.0%	1.4%
(ii) Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	0.5%	9.7%	12.0%	10.9%
(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	59.9%	57.4%	50.7%	55.3%
(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	5.4%	7.0%	5.9%	7.2%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DESEMBA 2019

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa							
Salio la mwanzo wa mwaka	9,660	0	92,054	0	2,387	1,148	105,249
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	0	9,083	0	0	0	9,083
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	448	448
Miamala na wanahisa	0	0	0	0	0	0	0
Gawio lililolipwa/litakalolipwa	0	0	(12,000)	0	0	0	(12,000)
Ziada ya Kisheria	0	0	2,387	0	(2,387)	0	0
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	0	0	0	0	0
Mengineyo	0	0	0	0	0	0	0
Salio la mwisho wa mwaka	9,660	0	91,524	0	0	1,596	102,779
Mwaka Uliopita							
Salio la mwanzo wa mwaka	9,660	0	118,805	0	1,526	3,019	133,009
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	0	12,061	0	0	0	12,061
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	(1,871)	(1,871)
Miamala na wanahisa	0	0	0	0	0	0	0
Gawio lililolipwa/litakalolipwa	0	0	(37,502)	0	0	0	(37,502)
Ziada ya Kisheria	0	0	(861)	0	861	0	0
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	0	0	0	0	0
Mengineyo	0	0	(448)	0	0	0	(448)
Salio la mwisho wa mwaka	9,660	0	92,054	0	2,387	1,148	105,249

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31 DESEMBA 2019

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo Mwaka ya sasa 31-Des-19	Robo Mwaka iliyopita 30-Sep-19	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Des-19	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka 31-Des-18
I . Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato/(Hasara) Halisi	1,149	4,005	13,695	17,329
Marekebisho kwa Ajili ya:				
-Hasara Katika Mali	538	36	659	182
-Badiliko Halisi Katika Mikopo	(18,588)	41,576	(121,179)	(12,124)
-Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	0	0	0	0
-Mabadiliko Halisi Katika Amana	48,391	(17,081)	(37,667)	311,268
-Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi	0	0	0	0
-Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	65	(8,127)	(16,960)	(5,003)
-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	6,792	4,991	21,950	(4,741)
-Kodi Iliyolipwa	(276)	(1,445)	(4,763)	(5,361)
-Mengineyo	0	0	0	0
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**38,071**	**23,955**	**(144,265)**	**301,550**
II . Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:				
Gawio Lililopokewa	0	0	0	0
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(8,095)	(4)	(8,272)	(49)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	0	0	0	0
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	(2,372)	(34,862)	1,795	13,186
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0	0	0
Mengineyo	0	0	0	0
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(10,467)**	**(34,866)**	**(6,477)**	**13,137**
III . Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:				
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0	0	0
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0	0	0
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	0	0	0	0
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	0	(12,000)	(12,000)	(37,502)
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	0	0	0	0
Mengineyo	0	0	0	0
			0	0
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**0**	**(12,000)**	**(12,000)**	**(37,502)**
	27,604	**(22,911)**	**(162,742)**	**277,185**
IV . Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:	0		0	(0)
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**27,604**	**(22,911)**	**(162,742)**	**277,185**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	351,375	374,286	541,721	264,536
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	378,979	351,375	378,979	541,721

Katika kuanda taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Imesainiwa na: Geofrey Mchangila (Ofisa Mtendaji Mkuu) — Date : 28 Januari 2020

Imesainiwa na: Iddi Msonga (Mkuu wa Fedha) — Date : 28 Januari 2020

Imesainiwa na: Godwin Rutashobya (Mkaguzi Mkuu wa Ndani) — Date : 28 Januari 2020

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Imesainiwa na: Emilian Busara — Date : 28 Januari 2020

Imesainiwa na: Yande Panya — Date : 28 Januari 2020

CHARGES AND FEES- CITIBANK TANZANIA LIMITED

No.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE-LCY	CHARGE/FEE-FCY
1.0	**Current Accounts**		
	(a) Required minimum opening balance	Waived	Waived
	(b) Monthly service fee (breakdown per customer type)	TZS 20,000	USD $20
	(c) Cheque withdrawal over the counter	TZS 4,000	US$ 5.00
	(d) Fees per ATM withdrawal	N/A	N/A
	(e) ATM mini statement	N/A	N/A
	(f) Interim statement per page	TZS 7,000	US$ 5.00
	(g) Periodic scheduled statement	Waived	Waived
	(h) Cheque book	TZS 35,000 (100 leaves)	US$ 35 (100 leaves)
	(i) Dishonoured cheque	TZS 52,000	US$ 50
	(j) Special clearance	TZS 60,000	US$ 60
	(k) Counter cheque	TZS 2,500 per leaf	US$ 2 per leaf
	(l) Stop Payment	TZS 30,000	US$ 30
	(m) Standing order	EFT: TZS 5,000 TZS TISS: TZS 10,000 Cross Border Fund Transfers: 0.25% of transfer, Min US$ 60.00 and Max US $ 500.00 USD TISS: US $ 10.00	EFT: TZS 5,000 TZS TISS: TZS 10,000 Cross Border Fund Transfers: 0.25% of transfer, Min US$ 60.00 and Max US $ 500.00 USD TISS: US $ 10.00
	(n) Balance enquiry	Waived	Waived
	(o) New ATM card issuance	N/A	N/A
	(p) ATM card renewal or replacement	N/A	N/A
	(q) Overdrawn account interest charge	3.69%-8.89%	1.75%-6.00%
	(r) Unarranged overdraft	23.00%	14%
	(s) Interbank transfer	Waived	Waived
	(t) Bill payments through ATM	N/A	N/A
	(u) Deposit fee	US $20 and below: 3% of deposited amount TZS 1,000 and below: 0.3% of deposited amount Coins: 3% of the deposited amount minimum TZS 10,000	US $20 and below: 3% of deposited amount TZS 1,000 and below: 0.3% of deposited amount Coins: 3% of the deposited amount minimum TZS 10,000
	(v) Other (please specify)	N/A	N/A
	(w) BRELA Search fees. Per search	TZS 30,000	US$ 15
	(x) Foreign Loan Registration fees (DRN)	US$ 700	US$ 700
2.0	**Savings Accounts**		
	(a) Required minimum opening balance	NA	NA
	(b) Monthly service fee	NA	NA
	(c) Interim statement	NA	NA
	(d) Account clossure	NA	NA
3.0	**Electronic Banking**		
	(a) Internet banking monthly fee	Waived	Waived
	(b) Internet transfers	EFT: TZS 5,000 TZS TISS: TZS 10,000 Cross Border Fund Transfers: 0.25% of transfer, Min US$ 60.00 and Max US $ 500.00 USD TISS: US $ 10.00	EFT: TZS 5,000 TZS TISS: TZS 10,000 Cross Border Fund Transfers: 0.25% of transfer, Min US$ 60.0 and Max US$ 500.00 USD TISS: US $ 10.00
	(c) SMS banking	N/A	N/A
	(d) Other	Managers Cheques: TZS 4,000	Managers Cheques: US$ 5.00

No.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE-LCY	CHARGE/FEE-FCY
4.0	**Foreign Exchange Transactions**		
	(a) Purchase/sale of TCs transaction over the counter	NA	NA
	(b) Purchase of foreign cheque	NA	NA
	(c) Sale/purchase of cash passport	NA	NA
	(d) Telegraphic transfer		
	-Inward Telegraphic Transfers [FTIN]	US$ 30	US$ 30
	-Outward International TT / Electronic [ROCT]	0.25% of transfer, Min US$ 60.00 and Max US $ 500.00	0.25% of transfer, Min US$ 60.00 and Max US $ 500.00
	(e) Telex/SWIFT	NA	NA
	(f) Transfer from foreign currency denominated account to local current	NA	NA
5.0	**Personal Loans**		
	(a) Processing/Arrangement/Appraisal fee		
	(i) Personal loans	NA	NA
	(ii) Overdrafts	NA	NA
	(iii) Mortgage finance	NA	NA
	(iv) Asset finance	NA	NA
	(b) Unpaid loan instalment	NA	NA
	(c) Early repayment	NA	NA
	(d) Valuation fees	NA	NA
	(e) Other	NA	NA

Additional Disclossures		LCY	FCY
1	**Deposit Rates**		
	-Current Account Deposits	0%-5.00%	0%-1.50%
	-Time Deposits		
	(a) 1 - Months	3.36% -3.56%	1.60%-1.78%
	(b) 3 - Months	4.00% -4.30%	1.74%-1.93%
	(c) 6 - Months	4.30% -4.60%	1.73%-1.92%
	(d) 9 - Months	4.97% -5.27%	1.76%-1.96%
	(e) 12 - Months	5.64% -5.94%	1.80%-2.00%
2	**Lending Rate**		
	Base lending rate	7.01%-8.01%	4.36%-5.36%
	Short term (up to one year)	7.01%-8.01%	4.36%-5.36%
	Medium term (2 to 3 years)	7.51%-8.51%	4.86%-5.86%
	Long term (3 - 5 years)	8.01%-9.01%	5.36%-6.36%
	Term loans (over 5 years)	8.01%-9.01%	5.36%-6.36%

No.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE
6.0	**Trade Finance Transactions**	
Documentary Collections		
	Imports	Handling: $130, Acceptance $65, Telex: 0.325% minimum $98 and maximum $650
	Exports	All in fee: $100 ($50 courier and $50 handling) per set of documents
Letters of Credits		
	Imports LCs	
	Opening fees	LC issuance - 0.5% per quarter Min. $325,
	Handling fees	Handling: $130
	Amendment Fees	Simple amendment $100, extension 0.5% per quarter if it extends to other quarter (s)
	Confirmation fees	Confirmation 0.39% per quarter Min. EUR 390 per quarter
	Risk margin on Acceptance	0.25% per Quarter or part thereof
	Other Bank LC re-issuance	0.1% per Quarter, min. $200
	Bills Availization (Pour Aval)	0.5% per Quarter or part thereof
	Exports LCs	
	Handling fees	$500
	Courier	$100
	Confirmation fees	0.25% per Quarter or part thereof
	Negotiation fees	0.1% Min. $1000
Liquidity financing		
	Suppliers finance	Prevailing market rates and negotiable based on riskness of the transaction
	Accounts Receivable Finance	Prevailing market rates and negotiable based on riskness of the transaction
Guarantees and Standby Letters of Credits		
	SBLC	0.5% per Quarter or part thereof
	Bid Bonds	0.5% per Quarter or part thereof
	Performance Bond	0.5% per Quarter or part thereof
	Maintanance Bond	0.5% per Quarter or part thereof
	Advance Payment Guarantee	0.5% per Quarter or part thereof
	Amendments fees on Guarantees	Simple amendments $100 and 0.5% per Quarter or part thereof, if it extends into next quarter(s)
	Custom Bonds	0.5% per Quarter or part thereof
	Warehouse Bond	0.5% per Quarter or part thereof
	Transit Bond	0.5% per Quarter or part thereof
	Facility fees	1.5% per annum

We the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information

Name	Designation		Date
1 Iddi Msonga	CFO	....	Date : 28th January 2020
2 Gerald Kamugisha	TTS Head	....	Date : 28th January 2020
3 James Rutta	Head of Treasury	....	Date : 28th January 2020

TANGAZO

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
benki kwa maendeleo yako

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31.12.2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka Mwaka wa sasa 31-Dec-19	Robo Mwaka Mwaka uliopita 30-Sep-19
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	10 317	9 197
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	15 679	9 893
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	25 670	25 470
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	211	104
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	22	122
6	Miamala Baina ya Matawi	0	0
7	Bili Zilizoafikiwa	0	0
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	0	0
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	0	0
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	0	0
11	Mikopo Halisi Iliyopo	84 597	91 576
12	Mali Nyingine	12 886	13 890
13	Uwekezaji wa Hisa	20	20
14	Akaunti za udhamini	0	0
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	2 451	2 766
16	**JUMLA YA MALI**	**151 852**	**153 037**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	3 361	1 924
18	Amana za Wateja	107 111	109 315
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	0	0
20	Amana Maalumu	0	0
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	0	0
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	2	3
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	3 626	4 519
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	0	0
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	4	12
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	822	1 171
27	Dhima Nyingine	1 324	1 239
28	Madeni	12 086	13 001
29	**JUMLA YA DHIMA**	**128 337**	**131 183**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29)***	**23 514**	**21 853**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	10 985	8 607
32	Akiba ya Mtaji	0	0
33	Mapato Yaliyobakizwa	6 728	7 549
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	232	496
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	5 570	5 202
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	0	0
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**23 514**	**21 853**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	372	280
39	Mikopo Chechefu	16 706	19 848
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	9 353	12 274
41	Mali Nyingine Chechefu	1 461	1 459
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	15.5%	14.3%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	17.6%	18.9%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	84.6%	92.3%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	62.3%	68.7%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	72.8%	76.5%
(vi)	Ongezeko la Amana	-0.7%	-0.7%
(vii)	Ongezeko la Mali	-0.8%	-1.8%

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI
KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31.12.2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 31-Dec-19	Robo ya mwaka Linganishi 31-Dec-18	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Dec-19	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31-Dec-18
1	Mapato ya Riba	7 770	6 948	29 265	28 721
2	Gharama za Riba	-1 526	-1 150	-5 421	-5 385
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**6 244**	**5 798**	**23 844**	**23 336**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	0	0	0	0
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	-918	-160	-2 321	-3 056
6	**Mapato Yasiyo ya Riba**:	**1 379**	**1 749**	**6 559**	**7 987**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	97	16	349	90
	6.2 Ada na Kamisheni	867	1 446	4 845	7 077
	6.3 Gawio	0	0	0	0
	6.4 Mapato Mengine	416	287	1 366	819
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**-7 083**	**-7 011**	**-27 750**	**-31 994**
	7.1 Mishahara na Mafao	-3 541	-3 130	-14 083	-16 000
	7.2 Ada na Kamisheni	0	0	0	0
	7.3 Gharama Nyingine	-3 542	-3 881	-13 667	-15 994
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**-377**	**376**	**331**	**-3 727**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	113	0	-99	1 187
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**-264**	**376**	**232**	**-2 540**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	0	0	0	0
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**-264**	**376**	**232**	**-2 540**
13	Idadi ya Waajiriwa	427	450	427	543
14	Mapato kwa Hisa	-24	44	21	-295
15	**Idadi ya Matawi**	**18**	**18**	**18**	**18**
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-0.7%	1%	0.2%	-4%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-4.7%	7%	1.0%	-25%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	92.9%	93%	91.3%	92%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	21.9%	21%	20.9%	16%

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31.12.2019

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Jumla
Mwaka wa sasa						
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2019	**8 607 136**	**2 431 917**	**7 546 745**	**2 537 257**	**779 217**	**21 902 272**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	0	231 847	0	0	231 847
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	-
Miamala na wanahisa	2 377 395	0	0	0	0	2 377 395
Gawio lililolipwa	0	0	0	0	0	-
Ziada ya Kisheria	0	0	(1 598 279)	601 041	0	(997 238)
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	779 217	0	(779 217)	-
Mengineyo	0	0	0	0	0	-
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2019	**10 984 531**	**2 431 917**	**6 959 530**	**3 138 299**	**-**	**23 514 276**
Mwaka Uliopita						
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2018	**8 607 136**	**2 431 917**	**12 981 019**	**694 193**	**843 314**	**25 557 579**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	0	-3 787 365	0	0	-3 787 365
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0
Miamala na wanahisa	0	0	0	0	0	0
Gawio lililolipwa	0	0	0	0	0	0
Ziada ya Kisheria	0	0	-3 336 159	3 304 680	0	-31 478
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	64 097	0	-64 097	0
Mengineyo	0	0	0	0	0	0
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2018	**8 607 136**	**2 431 917**	**5 921 593**	**3 998 873**	**779 217**	**21 738 735**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA
KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31.12.2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Dec-19	Robo Mwaka iliyopita 30-Sep-19	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Dec-19	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31-Dec-18
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	-377	178	331	-3 727
	Marekebisho kwa Ajili ya:	0	0	0	0
	- Hasara Katika Mali	358	338	1 497	1 552
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	6 979	-1 605	-1 601	17 320
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-0	0	3	-103
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	-768	-874	-8 346	-31 969
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-200	-2 255	1 195	-6 965
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	-2 079	-1 780	3 137	7 812
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	792	-211	-309	922
	- Kodi Iliyolipwa	-163	-0	-338	0
	- Mengineyo (bainisha)	117	1 165	1 660	2 367
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**4 660**	**-5 044**	**-2 771**	**-12 792**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	0	0	0	0
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	-2	81	-427	-1 023
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-4	2	2	76
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0	0	0
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0	0	0
	Mengineyo (bainisha)	0	0	0	0
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**-6**	**82**	**-425**	**-947**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0	0	0
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0	0	0
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	2 377	0	2 377	0
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-1	-1	-2	-1
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	0	0	0	0
	Mengineyo (bainisha)	0	0	0	0
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**2 377**	**-1**	**2 376**	**-1**
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	7 030	-4 963	-821	-13 739
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	11 735	16 697	19 585	33 325
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**18 765**	**11 735**	**18 765**	**19 585**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31.12.2019

Katika kuanda taarifa hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Jina na Cheo	***Saini***	***Tarehe***
Juliana Swai **(Kaimu Mtendaji Mkuu)**		
Bertha Simon **(Mkuu wa Fedha)**		
Chemo Mutani **(Mkaguzi Mkuu wa Ndani)**		

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	***Saini***	***Tarehe***
1. Ernest Massawe		
2. Dr. Josephat Daniel Lotto		

215605102

MAONI & UCHAMBUZI

Nipashe
MWANGA WA JAMII

Tahadhari dhidi ya corona izingatiwe

HOMA itokanayo na virusi vya corona imekuwa tishio kwa sasa duniani kote, baada ya kulipuka nchini China na kusambaa kwa kasi kubwa katika mataifa ya jirani.

Ugonjwa huo ni tishio kwa kuwa licha ya kuambukuza watu kwa kasi, pia unaua haraka, na tayari umesababisha vifo kadhaa nchini China.

Kuna taarifa, ambazo hata hivyo hazijathibitishwa na Shirika la Afya Duniani (WHO), kwamba kuna mataifa kadhaa yakiwamo ya Bara la afrika ambayo raia wake wanashukiwa kuathirika.

Kutokana na hali hiyo, kuna umuhimu kubwa wa kuchukuliwa hatua na mamlaka zetu za kudhibiti uwezekano wa kuingia kwa ugonjwa huo nchini kwa lengo la kulinda usalama wa taifa letu na watu wake.

Tunasema hivyo kwa kuwa athari za magonjwa ya mlipuko ni tishio kubwa kutokana na uzoefu uliopo kwa baadhi ya magonjwa hayo kama ebola na mengineyo, ambayo yamekuwa yakisababisha maafa makubwa kwa baadhi ya nchi.

Kwa kudhihirisha kuwa serikali yetu inalizingatia hilo, jana ilitangaza hatua mbalimbali ikiwamo kutenga maeneo matatu maalum kwa ajili ya kujiandaa na matibabu ya washukiwa wa mlipuko wa ugonjwa huo iwapo watajitokeza.

Maeneo yaliyoandaliwa kwa matibabu na kupokea washukiwa hao ni Hospitali ya Rufani ya mkoa wa Kilimanjaro (Mawenzi), Hospitali ya kudhibiti magonjwa ambukizi ya Buswelu ya Mwanza na Hospitali ya Kigamboni, jijini Dar es Salaam.

Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, Ummy Mwalimu, akitoa taarifa kuhusu mwenendo wa ugonjwa huo, alisema kuna washukiwa walioripotiwa na WHO Kanda ya Afrika ambao wamegunduliwa Kenya, Zimbabwe, Ivory Coast, Ethiopia na Mauritius.

Alisema serikali itatoa taarifa rasmi baada ya uthibitisho kufanyika, ingawa nchini hadi sasa hakuna mgonjwa wala mtu yeyote aliyehisiwa kuwa na ugonjwa huo.

Alisema serikali kupitia Wizara ya Afya imechukua hatua kadhaa za kufanya uchunguzi wa wasafiri wote kutoka Bara la Asia kwenye mipaka ikiwamo viwanja vya ndege vya Mwalimu Julius Nyerere (JNIA), Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Kilimanjaro (KIA), Mwanza na Bandari ya Dar es Salaam.

Alisema kwa kipindi cha wiki mbili zilizopita, wamefanya uchunguzi kwa raia 1,520 walioingia nchini wakitokea China na Asia kupitia mipakani na viwanja vya ndege pamoja na kufanya uchunguzi wa abiria wa ndege zote zinazoingia nchini.

Kwa mujibu wa Ummy, Wizara hiyo tayari inavyo vipima joto 140 vya mkono 125 na vya kupima watu wengi kwa mpigo 15, ambavyo vimefungwa na vinatumika katika maeneo mbalimbali ya mipakani ikiwamo viwanja vya ndege na bandari.

Kadhalika, wizara hiyo inaendelea kuchukua na kupima sampuli kutoka maeneo ya ufuatiliaji na yeyote atakayehisiwa kuwa na dalili za ugonjwa huo, sampuli zitafikishwa kwenye Maabara ya Taifa na kupimwa.

Ni hatua ambazo tunaona kuwa serikali imezichukua muda mwafaka, na kama kutakuwa na umakini katika utekelezaji wake, bila shaka zitasaidia sana kudhibiti uwezekano wa ugonjwa huo kuingia nchini.

Tumaanini kuwa watumishi wa sekta ya afya 2,297, ambao Waziri Ummy alisema wameshapatiwa mafunzo ya kukabiliana na magonjwa ya mlipuko na majanga ikiwamo jinsi ya kutoa matibabu ya magonjwa ya mlipuko, kuchukua sampuli, uelimishaji na kufuata kanuni za afya watawajibika ipasavyo katika kutekeleza majukumu yao.

Tunawashauri wananchi kila mmoja kwa nafasi yake kuhakikisha tahadhari hiyo inazingatiwa.

Nipashe hutolewa na kuchapishwa na:
THE GUARDIAN LIMITED
Mhariri Mtendaji : Beatrice Bandawe
Meneja Usambazaji na Masoko: Emmanuel Lyimo, 0716 500500
Mapokezi: 0745 700710
Matangazo: 0782 253676
Baruapepe: advertise@guardian.co.tz
Website: www.ippmedia.com
www.epaper.ippmedia.com

Muungwana Lazima Nilonge

Kukosekana usafi katika shughuli hizi ni hatari

Na Sabato Kasika

KATIKA maeneo ya mijini, ni kawaida kukuta makundi ya watu wakifanya shughuli mbalimbali, zikiwamo za mamalishe, uuzaji nguo za mitumba, kuchoma viazi, mihogo, mahindi na nyingine nyingi.

Baadhi ya shughuli hizo na hasa za mamalishe, zimekuwa zikiambatana na uchafuzi wa mazingira, hali ambayo ni hatari kwa afya za wahusika, pia wateja na umma kwajumla.

Kinyesi cha binadamu, taka ngumu, maji machafu, ni baadhi ya taka zinazosababisha matatizo ya afya na ndizo, zinazoonekana kwenye maeneo ya shughuli zao.

Lakini, wataalamu wa afya wanasema, usafi wa mazingira ni njia ya kuendeleza afya kwa kuzuia mawasiliano ya binadamu na athari za taka kuleta athari na kumfanya mtu augue

Kutokana na hilo, jamii inashauri kuzingatia usafi wa mazingira kuanzia kuandaa chakula, wakati wa kula, pia kufanya biashara katika mazingira safi, ili kuepuka magonjwa yakiwamo ya mlipuko.

Pamoja na kuwapo kwa maelekezo hayo, kuna wakazi wa mijini ambao imekuwa kawaida kwao kukuta wanafanya biashara katika mazingira machafu, pasipo kujali hatari kwa afya zao.

Vilevile, hivi sasa imekuwa jambo la kawaida kukuta watu wamekaa katika banda la mamalishe wanakula chakula, huku pembeni kuna uchafu kama jalala lenye lundo la uchafu unaotoa harufu kali, ambayo ni hatari kwao.

Inawezekana, wapo wasioona kuwa hilo ni tatizo kukaa kwenye mazingira ya aina hiyo na kuandaa chakula, hawaoni kuwa ni tatizo, kukaa na kula chakula kana kwamba kufanya hivyo ni jambo la kawaida.

Ni muhimu kutambua kuwa usafi wa mazingira unahusu pia udumishaji wa ratiba ya usafi, kwa njia ya huduma kama vile ukusanyaji wa taka na maji machafu na kuwa na sehemu maalum ya kuandalia vyakula.

Sehemu hiyo ya kuandalia chakula, inatakiwa imekaguliwa na kuruhisiwa na mamlaka husika, kwa ajili kuepuka magonjwa ya mlipuko yanayoweza kuwakumba pamoja na wateja.

Ikumbukwe kuwa usafi wa mazingira kwenye maeneo ya biashara kama hiyo ya mamalishe, ni unasaidia usalama wa chakula na hata kupambana na magonjwa ya kuhara na kipindupindu.

Bahati mbaya ni kwamba, mamalishe wengi wanafanyia shughuli zao kwenye maeneo ambayo siyo rasmi, yasiyokuwa na huduma muhimu zikiwamo za vyoo na maji, hivyo suala la usafi linaweza kuwa na changamoto.

Kwa hali hiyo wanaweza kujikuta wakitoa huduma, ambazo haziko salama kwao na hata kwa wateja wao, hivyo uboreshaji wa maeneo ya shughuli zao ni muhimu, ili kuepuka kusababisha magonjwa.

Usafi wa mazingira ikiwamo matumizi ya vyoo pamoja na tabia ya usafi, hasa unawaji wa mikono kwa sabuni ni vya msingi kwao na jamii kwa ujumla na inaweza kuwa kinga, kuliko kufanya mambo kienyeji na kusababisha maradhi.

Hivyo vyombo na eneo la kutayarishia chakula halina budi kuwa safi na mbali, huku chakula kikihifadhiwa kwenye vyombo vilivyofunikwa kwa ajili ya kulinda afya za wateja

Kimsingi hayo ni baadhi ya mambo muhimu ambayo wataalamu wa afya wamekuwa wakisisitizia jamii kuyazingatia ingawa wapo watu, ambao wanadhani uchafu ni jambo la kawaida.

Wakati hali ikiwa hivyo kwa baadhi ya mamalishe, hata wanaochinja kuku kwenye masoko mbalimbali na hasa jijini Dar es Salaam, nao wanachangia uchafuzi wa mazingira na kuhatarisha afya za wengine.

Kwenye baadhi ya masoko yakiwamo ya Shekilango na Manzese, wanamwaga damu ya kuku iliyooza ikiwa imechanganywa na taka nyingine na kusababisha harufu kali mitaani.

Wapita njia na wale wanaokwenda kupata mahitaji kwenye masoko hayo watakuwa ni mashahidi wa kile ninachoeleza hapa kwani kwa namna moja ama nyingine watakuwa wameshakumbana na harufu hiyo.

Hayo yanafanyika wakati viongozi wa masoko wapo na wao wanafukizwa na harufu hiyo kali inayoumiza na inawezekana ikawa ina madhara ya kiafya kwao na hata kwa wanaofika kupata mahitaji.

Kwa hali kama hiyo, kuna umuhimu wa kuchukua hatua za kuandaa maeneo ya kumwaga damu hiyo na kuifikia kuliko kuicha ioze na kuanikiza harufu hiyo kali mitaani yenye kukera.

HABARI KITAIFA

280,000 wapata pasipoti mpya za kielektroniki

Na Romana Mallya

IKIWA imesalia siku moja ili serikali isitishe matumizi ya hati za zamani za kusafiria, idadi ya waliojitokeza kuomba hati mpya za kielektroniki tangu mchakato huo uanze ni 280,877.

Akizungumza na Nipashe jana jijini Dar es Salaam, Msemaji wa Idara ya Uhamiaji nchini, Ally Mtanda, alisema takwimu zinaonyesha tangu mchakato huo uanze Januari 31, mwaka 2018 hadi juzi idadi iliyojitokeza na kupata hati mpya ndiyo hiyo.

Wakati akizungumza hayo gazeti hili jana lilishuhudia idadi kubwa ya watu waliojitokeza kwenye ofisi ya uhamiaji iliyopo Kurasini wakisubiri kupatiwa huduma hiyo kabla ya siku ya mwisho inayoishia kesho.

Mtanda alisema idadi ya hati mpya ambazo zimetolewa kwa watu wa kawaida ili kuwasaidia wakati wanasafiri nje ni 281,544.

"Idadi ya hati za kusafiria za kiutumishi ambazo hupewa viongozi wa serikali waandamizi zilizotolewa hadi juzi ni 499, hati za kusafiria za kidiplomasia wakiwamo mabalozi wanaowakilisha Tanzania nchi mbalimbali zimetolewa 1,829 na hati za kusafiria maalum za kidiplomasia zinazotolewa kwa viongozi wakuu zimetolewa ni tano," alisema.

Mtanda alisema Uhamiaji itasitisha matumizi ya hati za kusafiria za zamani ifikapo kesho.

"Agizo la kusitisha hati za kusafiria za zamani bado lipo pale pale hivyo Watanzania wanaosafiri kuanzia Februari Mosi, hati hizo za kusafiria za zamani hazitatumika, tunaomba wasizitumie kwa sababu hawataweza kutoka nje ya nchi," alisema.

Alisema Watanzania ambao wapo nje ya nchi wenye hati za kusafiria za zamani bado wataweza kuingia nchini iwapo nchi wanazotoka zitawaruhusu kuendelea kutumia kuja Tanzania.

"Lakini wakitaka kutoka Tanzania kurudi nchi nyingine duniani hawatatoka na hizo za zamani, tulijiwekea miaka miwili ukomo wake unaoisha Januari 31," alisema.

Alisema malengo waliyojiwekea kama uhamiaji wameyafikia ya kuwawezesha watu kusafiri kwenda nje ya nchi.

"Hati za kusafiria za zamani kwa kipindi cha miaka 10 uhamiaji iliweza kuzitoa 950,000 kwa kasi tunayoenda nayo kwa miaka miwili kasoro tunaona tupo vizuri, hakuna Mtanzania ambaye amekosa kusafiri, " alisema.

Alisema wameweza kufungua dawati la hati za kusafiria za dharura kama wagonjwa, watumishi wa serikali, wafanyabiashara mwenye uthibitisho wa safari ya dharura wamekuwa wakihudumiwa ndani ya siku moja na kuzipata.

Alisema huduma zao zinatolewa katika vituo 31 nchi zima pamoja na kwenye balozi 44 ambako ipo mifumo imefungwa ya kuwasilishwa maombi kwa wale walio nje.

Mtanda alifafanua kuwa kinachositishwa kesho ni matumizi ya hati ya kusafiria ya zamani, lakini ubadilishaji utaendelea kadri zinavyoisha.

"Tutafunga matumizi ya hati za kusafiria siyo kubadilisha bila gharama yoyote, ada itakuwa ni ile ile. Zipo ofisini kwetu hati za kusafiria za zamani ambapo tangu apewe hawawahi kuja uhamiaji kuzichukua, zipo kama 2,000 idadi kamili mpaka niitafute," alisema.

Kuhusu malalamiko ya kuchelewa kutolewa hati hizo, Mtanda alisema kwa sababu vituo viwili vya Kurasini na Zanzibar vinapokea maombi ya hati za kusafiria ya nchi nzima, hata kama itachelewa haiwezi kupita wiki zilizowekwa.

Kuhusu foleni, alisema awali walikuwa wameongeza muda hadi saa nne usiku kutokana na idadi ya watu, lakini tangu mwaka huu uanze wamepungua na inapofika saa nane mchana huisha.

Mapato Hospitali Sekou

Na Mary Geofrey, MWANZA

HOSPITALI ya Rufani ya Mkoa wa Mwanza Sekou Toure, imeongeza mapato ya kila mwezi kutoka Sh. milioni 50 hadi 300 katika kipindi cha miaka minne.

Kaimu Mganga Mfawidhi wa hospitali hiyo, Dk. Engelbert Rauya, aliyasema hayo jana jijini hapa, wakati akizungumza na waandishi wa habari na maofisa mawasiliano wa taasisi zilizo chini ya Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, katika ziara yake ya kampeni ya 'Tumeboresha Sekta ya Afya'.

Lengo la kampeni hiyo ni kuangazia mafanikio ya Serikali katika sekta ya afya nchini.

Dk. Rauya alisema sababu za mapato kupaa ni kutumia mfumo wa kieletroniki wa ukusanyaji mapato, kufunga kamera sehemu zote za hospitali zinazodhibiti watumishi kuingiza mapato mifukoni.

Alisema pia wanashirikiana na askari wa Suma JKT kuhakikisha kila mgonjwa anayetoka katika hospitali hiyo anakuwa na risiti za matibabu na kama hana hulazimika kwenda kuonyesha aliyempa huduma.

"Haya yamesaidia kwa kiasi kikubwa kudhibiti mapato ya hospitali, badala ya kuingia kwenye mifuko ya watumishi sasa yanaingia kwenye mfumo rasmi wa serikali na hivyo kumefanya yaongezeke hadi kufika Sh. milioni 300 kwa mwezi," alisema Dk. Rauya. Alisema kuwapo mfumo wa mzuri wa usimamizi wa mapato na ukaguzi wa matumizi na mapato ya hospitali hiyo kumesaidia kuwapo kwa makusanyo ya kutosha.

Alisema kwa kutumia mapato hayo wanafanya ukarabati wa jengo la dharura kwa gharama ya Sh. milioni 10 na kutenga asilimia 50 ya mapato kwa ajili ya ununuzi wa dawa na vifaa tiba.

Alisema miongoni mwa dawa na vifaa tiba wanavyonunua ni vya kujifungulia hali inayofanya kupata huduma za uzazi bure.

Alisema pia wanatoa motisha kwa watumishi wanaofanya vizuri ili kuboresha utendaji kazi.

Naye Muuguzi Mfawidhi wa Hospitali hiyo, Uyanjo Nkumbi, alisema idadi ya wajawazito wanaojifungua kwa mwezi imeongezeka kutoka 500 hadi 1,000 kwa mwezi.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
MAMLAKA YA MAWASILIANO TANZANIA

ISO 9001:2015 CERTIFIED

TAHADHARI KWA UMMA

NDUGU WATANZANIA;

KAMA MNAVYOFAHAMU, LAINI ZA SIMU AMBAZO HAZIJASAJILIWA KWA KUTUMIA NAMBA YA KITAMBULISHO CHA TAIFA **(NIN)** NA KUTHIBITISHWA KWA ALAMA ZA VIDOLE ZILIANZA KUZIMWA TAREHE 20 JANUARI, 2020 USIKU NA **ZOEZI LINAENDELEA.**

HAKIKI TENA USAJILI WA LAINI ZAKO KWA KUPIGA NAMBA *106# NA UCHUKUE HATUA STAHIKI SASA.

1.0 KWA WALIOSITISHIWA HUDUMA ZA LAINI ZAO ZA SIMU KUANZIA TAREHE 20.01.2020 WANAWEZA PIA KUENDELEA NA UTARATIBU WA USAJILI KWA LENGO LA AMA KURUDISHA LAINI ZAO ZILIZOFUNGWA KAMA ZITAKUWA BADO ZIPO AU KUPATA LAINI MPYA. **ZOEZI HILI NI ENDELEVU.**

2.0 KWA WATUMIAJI/WAOMBAJI **(WATANZANIA)** WAPYA WA LAINI ZA SIMU WATAENDELEA KUSAJILIWA MUDA WOTE KWA KUTUMIA NAMBA YA KITAMBULISHO CHA TAIFA NA KUTHIBITISHA KWA ALAMA ZA VIDOLE. **HUDUMA HIYO NI ENDELEVU PIA.**

3.0 MATUMIZI SAHIHI YA VITAMBULISHO WAKATI WA USAJILI WA LAINI ZA SIMU(ZINAZOTUMIKA AMA KWA AJILI YA MAWASILIANO YA SIMU ZA SAUTI AU VIFAA VYA MAWASILIANO MENGINE)UKO KATIKA MAKUNDI YAFUATAYO: -

3.1 Sisi wa-**Tanzania** kitambulisho chetu ni kile cha Taifa kitolewacho na NIDA kwa vigezo vyao;

3.2 Kwa wageni wanaokaa hapa nchini **chini ya miezi sita** wanasajili laini za simu kwa kutumia namba za Hati zao za kusafiria na kuthibitisha kwa alama za vidole;

3.3 Kwa wageni wanaokaa **zaidi miezi sita** wanatumia vitambulisho ***(Legal Resident ID)*** ambavyo hupewa na NIDA (Hii ni kwa mujibu wa utaratibu wa idara ya Uhamiaji na NIDA);

3.4 Kwa wanadiplomasia wanatumia Hati zao za kusafiria pamoja na vitambulisho vyao vinavyotolewa na Wizara ya Mambo ya nje; na

3.5 Kwa wakimbizi wanatumia vitambulisho vyao ambavyo hutolewa na NIDA ***(Hii ni kwa mujibu wa utaratibu wa idara ya Uhamiaji na NIDA),***

4.0 KATIKA KUJIRIDHISHA KUWA WALIOSAJILI LAINI ZAO ZA SIMU WAMETUMIA VITAMBULISHO SAHIHI, TCRA KWA KUSHIRIKIANA NA WATOA HUDUMA ITAFANYA ZOEZI LA KUHAKIKI LAINI ZOTE ZITAKAZOKUWA ZIMESAJILIWA ILI KUWAONDOA WALE WALIOSAJILI LAINI ZAO AMA KWA KUTUMIA VITAMBULISHO VYA WATU WENGINE AU KWA KUTUMIA KITAMBULISHO TOFAUTI SAMBAMBA NA KUWACHUKULIA HATUA ZA KISHERIA.

5.0 IKUMBUKWE PIA KWAMBA KUSAJILI LAINI YA SIMU KWA KUTUMIA KITAMBULISHO CHA MTU MWINGINE NI KOSA SANJARI NA KUPEWA LAINI ILIYOSAJILIWA NA MTU MWINGINE.

6.0 **ONYO NA TAHADHARI ZINAENDELEA KUTOLEWA KWA MAKUNDI YOTE YALIYOORODHESHWA KWENYE KIPENGELE CHA 3.0 HAPO JUU, KUTOTUMIA KITAMBULISHO KISICHOKUHUSU WAKATI UNASAJILI LAINI ZAKO ZA SIMU** (ZINAZOTUMIKA AMA KWA AJILI YA MAWASILIANO YA SIMU ZA SAUTI AU VIFAA VYA MAWASILIANO MENGINE).

Imetolewa na Mkurugenzi Mkuu
Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania (TCRA)
24 Januari, 2020

215600102

Wabadhirifu Stamico sasa wawashiwa taa nyekundu

Na Frank Monyo

WAZIRI wa Madini, Dotto Biteko, ametoa siku saba kwa Mtendaji Mkuu wa Shirika la Madini la Taifa (Stamico), kuwashughulikia wale wote wanaoshirikiana kufanya ubadhirifu katika mradi wa kuchoronga miamba ya madini.

Agizo hilo alilitoa jana jijini Dar es Salaam wakati wa kufunga mkutano wa mwaka wa Baraza la Wafanyakazi wa Stamico, huku akimtaka Mtendaji Mkuu wa shirika hilo, Dk. Venance Mwasse, kuchukua hatua za haraka.

Alisema watu wamekuwa wakitengeneza stakabadhi na mihuri feki na kusababisha serikali kushindwa kufikia malengo yake, hivyo kwa yoyote atakayechukuliwa hatua katika mradi huo asimlaumu mtendaji mkuu wa Stamico bali amlaumu waziri kwani yeye ndiye aliyetoa maagizo hayo.

Aliongea kuwa Wizara ya Madini ilitoa mtambo wa kochoronga miamba ya madini wenye thamani ya zaidi ya Sh. bilioni mbili, na kwamba lengo likiwa ni kupata faida baada ya kufanya kazi hiyo katika migodi mbalimbali nchini, lakini kumekuwa na watu ambao sio waaminifu katika mradi huo.

“Nafurahi kwamba mpaka sasa mmefanya kazi ya Sh. bilioni 4 na kupata faida kidogo ya Sh. milioni 600 ...mimi imani yangu na taarifa nilizonazo mngepata zaidi ya milioni 600, lakini ninazo taarifa katika mradi wa uchorongaji kuna mikono isiyo misafi inayohujumu mradi huo,” alisema Biteko na kuongeza kuwa: “Tumewapa mtambo hapa wa kuchoronga tumenunua kwa fedha nyingi ambazo tungeweza kununulia dawa kwenye hospitali na zingejenga madarasa.”

Alisisitiza kuwa wale wote wanaojijua wanafanya ujanja ujanja katika mradi huo wajiandae kuchukulia hatua, kwani wapo Watanzania wengi ambao wanaweza kusimamia mradi huo na serikali ikapata faida. Biteko aliitaka Stamico kuwa makini na mikataba yote ambayo wanaingia kwani inapaswa kupitishwa na Mwanasheria Mkuu wa Serikali.

Canara Bank (Tanzania) Ltd.

(Together we can build a better life)

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DESEMBA 2019 *(Kiasi kwa shilingi milioni)*

	Robo Mwaka ya sasa 31 Desemba 2019	Robo Mwaka uliopita 30 Septemba 2019
A MALI		
1 Fedha Taslimu	405.33	451.67
2 Salio katika Benki kuu ya Tanzania	6,601.37	8,437.49
3 Uwekezaji katika Amana za serikali	25,372.07	29,524.24
4 Salio katika Benki nyingine na Taasisi za Fedha	668.77	258.50
5 Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	67.32	84.85
6 Miamala Baina ya Matawi	0.00	0.00
7 Bili zilizoafikiwa	0.00	0.00
8 Dhima za Wateja Zilizokubalika	0.00	0.00
9 Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	36,885.00	26,170.00
10 Uwekezaji Katika Amana Nyingine	0.00	0.00
11 Mikopo Halisi Iliyopo	35,482.73	37,459.06
12 Mali Nyingine	873.34	971.65
13 Uwekezaji wa Hisa	0.00	0.00
14 Akaunti za udhamini	0.00	0.00
15 Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	722.76	785.76
16 JUMLA YA MALI	**107,078.69**	**104,143.22**
B DHIMA		
17 Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	32,500.00	26,750.00
18 Amana za Wateja	37,399.46	40,912.39
19 Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	0.00	0.00
20 Amana Maalumu	0.00	0.00
21 Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	0.00	0.00
22 Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	0.00	0.00
23 Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	1,215.40	1,133.45
24 Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	0.00	0.00
25 Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	0.00	0.00
26 Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	0.00	0.00
27 Dhima Nyingine	28.66	15.10
28 Madeni	0.00	0.00
29 JUMLA YA DHIMA	**71,143.52**	**68,810.94**
30 MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29*	**35,935.17**	**35,332.28**
C FEDHA ZA WANAHISA		
31 Mtaji wa Hisa Uliolipwa	32,830.00	32,830.00
32 Akiba ya Mtaji	1,117.25	479.44
33 Mapato Yaliyobakizwa	535.62	535.62
34 Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	1,452.29	849.41
35 Akaunti Nyingine za Mtaji	0.00	637.81
36 Stahiki ya Wenyehisa Chache	0.00	0.00
37 JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	**35,935.16**	**35,332.28**
38 Dhima Zisizo Dhahiri	14,927.70	12,298.42
39 Mikopo Chechefu	4,041.39	4,497.05
40 Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	261.60	261.59
41 Mali Nyingine Chechefu	0.00	0.00
D BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i) Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	33.56%	33.93%
(ii) Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	11.31%	11.92%
(iii) Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	51.14%	55.75%
(iv) Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	33.38%	36.22%
(v) Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	91.90%	89.70%
(vi) Ongezeko la Amana	3.31%	9.65%
(vii) Ongezeko la Mali	2.82%	4.51%

Notisi

*Mikopo Ghafi=Mikopo Halisi+Bili zilizoafikiwa+Tengo kwa ajili ya mikopo chefuchefu
*Jumla ya Amana = Amana za wateja + Amana za benki nyingine na Taasisi za fedha + Amana Maalum+ Madeni
*Mali zenye riba = Uwekezaji katika amana za serikali + Mikopo Halisi +bili zilizoafikiwa+mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine + salio katika benki nyingine
* BENKI IMEANZA OPARESHENI 09 MEI 2016.

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA TAREHE 31 DESEMBA 2019

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya mwaka sasa 31 Desemba 2019	Robo ya mwaka linganishi(mwaka uliopita) 31 Desemba 2018	Limbikizo la mwaka wa sasa 31 Desemba 2019	Limbikizo la mwaka linganishi(Mwaka uliopita) 31 Desemba 2018
1 Mapato ya Riba	2,346.38	1,814.78	8,167.40	6,724.39
2 Gharama za Riba	852.20	579.22	2,802.03	2,125.40
3 Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)	**1,494.18**	**1,235.56**	**5,365.37**	**4,598.99**
4 Madeni Viza Yaliyofutwa	0.00	0.00	0.00	0.00
5 Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	0.00	25.00	160.32	64.74
6 Mapato Yasiyo ya Riba	**192.64**	**157.84**	**825.55**	**672.27**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	31.88	24.01	137.86	80.74
6.2 Ada na Kamisheni	160.76	133.83	687.69	591.53
6.3 Gawio	0.00	0.00	0.00	0.00
6.4 Mapato Mengine	0.00	0.00	0.00	0.00
7 Gharama Zisizo za Riba:	**923.95**	**974.09**	**3,978.32**	**3,930.59**
7.1 Mishahara na Mafao	391.52	319.19	1,592.72	1,263.13
7.2 Ada na Kamisheni	0.00	0.00	0.00	0.00
7.3 Gharama Nyingine	532.43	654.90	2,385.60	2,667.46
8 Faida /(Hasara) ya Uendeshaji	**762.87**	**394.31**	**2,052.28**	**1,275.93**
9 Tengo la Kodi ya Mapato	160.00	185.00	600.00	384.39
10 Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	**602.87**	**209.31**	**1,452.28**	**891.54**
11 Idadi ya Waajiriwa	23	20	23	19
12 Mapato kwa Hisa	18	6	44	27
13 Mapato kwa Hisa	18	6	44	27
14 Idadi ya Matawi	1	1	1	1
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(I) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	0.57%	0.21%	1.39%	0.98%
(II) Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	1.69%	0.61%	4.12%	2.62%
(III) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	36.39%	49.38%	44.24%	53.14%
(IV) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	6.23%	5.35%	5.56%	5.55%

***Ada na kamisheni inahusisha ada ya wakaguzi,kodi na ada ya leseni na Bima**
*** uwiano wa faida kabla ya kodi na wastani wa mali=mapato halisi kabla ya kodi/wastani wa mali**
***Mapato Ghafi =Mapato yasiyo na riba +Mapato ya riba**
***Wastani= (opening +closing)/2**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHAKWA ROBO/MWAKA 31 Desemba 2019 *(Kiasi kwa shilingi milioni)*

		Robo Mwaka ya sasa 31 Desemba 2019	Robo Mwaka iliyopita 30 Septemba 2019	Limbikizo la mwaka wa sasa 31 Desemba 2019	Limbikizo la mwaka linganishi(Mwaka uliopita) 30 Septemba 2019
I	**Mtiririko wa fedha kutokana na shughuli za uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	602.87	218.37	1,452.29	891.54
	Marekebisho kwa ajili ya:				
	Hasara katika mali	241.34	280.32	1,121.66	1,060.82
	-Badiliko halisi katika Mikopo	(8,738.67)	(7,796.15)	(1,600.42)	(21,617.80)
	Faida/Hasara kwenye mauzo ya Mali	-	-	-	-
	Mabadiliko halisi katika Amana	2,237.07	4,955.34	3,336.53	21,294.79
	Mabadiliko halisi katika Amana za muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
	Mabadiliko halisi katika dhima nyingine	(64.48)	176.94	(575.74)	278.41
	Mabadiliko Halisi katika mali nyingine	(62.50)	(105.23)	(6.47)	(233.71)
	Kodi iliyolipwa	160.00	160.00	600.00	371.60
	Mengineyo(bainisha)	-	-	-	-
	Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(5,624.37)**	**(2,110.41)**	**4,327.85**	**2,045.65**
II	**Mtiririko wa fedha kutokana na shughuli za uwekezaji:**				
	Gawio lililopokewa	0.00	0.00	0.00	0.00
	Ununuzi wa Mali za kudumu	-	(16.60)	(19.39)	(68.95)
	Mapato kutokana na mauzo ya mali za kudumu	-	-	-	-
	Ununuzi wa Amana zilizoshughulikiwa na Mawakala	4,152.17	1,313.46	(2,624.39)	(974.13)
	Mapato kutokana na mauzo ya Amana zilizoshugulikiwa na Mawakala	0.00	0.00	0.00	0.00
	Mengineyo(bainisha)	0.00	0.00	0.00	0.00
	Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uwekezaji	**4,152.17**	**1,296.86**	**(2,643.78)**	**(1,043.08)**
III	**Mtiririko wa fedha kutokana na shughuli za kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato kutokana na utoaji wa Mtaji wa Hisa	0.00	0.01	0.00	0.00
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko halisi katika Madeni Mengine	-	(1,000.00)	-	-
	Mengineyo(bainisha)	-	(12.10)	(12.10)	(25.57)
	Fedha Halisi Zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za kifedha	**0.00**	**(1,012.09)**	**(12.10)**	**(25.57)**
IV	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha taslimu**				
	Ongezeko/Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali	(1,472.20)	(1,825.64)	1,671.97	977.00
	Zinazofanana na Fedha Taslimu				
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni	9,147.65	10,973.29	6,002.74	5,025.74
	mwa Robo mwaka/mwaka				
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo mwaka/mwaka	7,675	9,148	7,675	6,003

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DESEMBA 2019

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya kisheria	Tengo la Ziada ya jumla	Mengineyo (Bainisha)	Jumla
Mwaka wa sasa 2019							
Salio la mwanzo wa mwaka	32,830.00	0.00	1,175.67	45.93	443.37	0.00	34,494.97
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	1,452.28	-	-	-	1,452.28
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	0.00
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	0.00
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	0.00
Ziada ya Kisheria	-	-	(591.89)	591.89	-	-	0.00
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	13.93	-	(13.93)	-	0.00
Mengineyo	-	-	(12.10)	-	-	-	-12.10
Salio la mwisho wa mwaka	32,830.00	0.00	2,037.89	637.82	429.44	0.00	35,935.15
Mwaka Uliopita 2018							
Salio la mwanzo wa mwaka	**32,830.00**	**0.00**	**339.00**	**0.00**	**460.00**	**0.00**	**33,629.00**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	891.54	-	-	-	**891.54**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	**0.00**
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	**0.00**
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	**0.00**
Ziada ya Kisheria	-	-	(45.93)	45.93	-	-	**0.00**
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	16.63	-	(16.63)	-	**0.00**
Mengineyo	-	-	(25.57)	-	-	-	**(25.57)**
Salio la mwisho wa mwaka	**32,830.00**	**0.00**	**1,175.67**	**45.93**	**443.37**	**0.00**	**34,494.97**

BAADHI YA MAELEZO
KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 30 SEPTEMBA 2019

Katika kuandaa taarifa za hizi za fedha,sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita(kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka ya/mwaka sasa,mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8)

Jina	Cheo	Saini	Tarehe
T R BALAJI RAO	Ofisa Mtendaji mkuu	(Imesainiwa)	17-Jan-2020
FADHILI PETRO SANGA	Mkuu wa fedha	(Imesainiwa)	17-Jan-2020
ZABLON GEORGE STAMBULI	Mkaguzi mkuu wa ndani	(Imesainiwa)	17-Jan-2020

Sisi tuliotajwa hapo chini wajumbe wa bodi ya wakurugenzi tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu,tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006 na zinaonesha hali halisi.

Jina	Cheo	Saini	Tarehe
1. M VENKATA RAO	MWENYEKITI WA BODI	(Imesainiwa)	17-Jan-2020
2. RAJABU SELEMANI KAKUSA	MJUMBE WA BODI	(Imesainiwa)	17-Jan-2020

Canara Bank (T) Ltd
Head Office Dar Es Salaam Branch
Elia Complex P.O. Box 491, Dar Es Salaam, Tanzania
E:mail ctbl@canarabank.co.tz, T +255 222112530 (D) +255 222112532
www.canarabank.co.tz

Uwekezaji NSSF hisa za Vodacom kuchunguzwa

INATOKA UK. 3

wa mapato stahiki ya serikali.

“Changamoto zinazochangia na kushusha kasi ya ukusanyaji wa mapato ya serikali katika TRA ni pamoja na hizi zifuatazo; kuchelewa kufanyika usuluhishi wa madeni ya kikodi na kutofanyika kwa usahihi kwa ukadiriaji wa kodi ya zuio na ushuru wa stempu.

Mwenyekiti huyo aliongeza kuwa: “Uwapo wa madeni ya kikodi ya muda mrefu yasiokusanywa, ucheleweshaji usio kuwa na tija wa maamuzi ya rufani za kikodi, suala hili limejitokeza katika bodi, jumla ya mashauri 817 ya kikodi yalikuwa hayajashughulikiwa hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2018.”

UJIJI, SONGEA KUKAGULIWA

Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi (NAOT) imetakiwa kufanya ukaguzi maalum kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji na Wilaya ya Songea ili kubaini sababu na wahusika kufanya ukiukwaji mkubwa wa ununuzi na matumizi ya fedha za umma.

Aidha, serikali imetakiwa kuwalipa madiwani madai ya posho zao kabla ya mabaraza ya madiwani kuvunjwa kwenda uchaguzi mkuu.

Mapendekezo hayo yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC) kuhusu taarifa ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) kwa serikali za mitaa kwa mwaka ulioishia Juni 30, mwaka 2018.

Akiwasilisha bungeni jana taarifa ya mwaka ya utendaji kazi wa kamati hiyo, Makamu Mwenyekiti wa LAAC, Abdallah Chikota, alisema uchambuzi wa kamati umebaini kuwa kuna tatizo katika baadhi ya halmashauri kwenye utekelezaji wa miongozo ya matumizi ya fedha na manunuzi.

Alifafanua kuwa ukaguzi huo ufanyike katika hesabu za mwaka wa fedha ulioishia Juni 30, 2018.

Alisema kuwa fedha ambazo zilitumika bila kufuata mwongozo kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji, ni pamoja na manunuzi ya bidhaa na huduma mbalimbali kwa kutumia masurufu kiasi cha Sh. milioni 41.9, ununuzi wa bidhaa mbalimbali bila kuwapo ushindani wa wazabuni kiasi cha Sh. milioni 40.

Waziri aagiza uchunguzi wa wizi wa dawa

Na Yasmine Protace, MKURANGA

NAIBU Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, DK. Faustine Ndugulile, ameagiza kuundwa kwa kamati ya uchunguzi kuwabaini watumishi wanaohujumu mfumo wa upatikanaji dawa katika Hospitali ya Wilaya ya Mkuranga.

Alitoa agizo hilo alipokuwa akizungumza na watumishi wa hospitali hiyo, baada ya kukagua huduma mbalimbali zinazotolewa hospitalini hapo.

Ndugulile ambaye ni Mbunge wa Kigamboni Mkoa wa Dar es Salaam, alitoa maagizo hayo baada ya kupokea malalamiko ya wananchi ambao walidai kuwapo kwa huduma mbovu katika hospitali hiyo.

"Wananchi wamenilalamikia juu ya huduma mbovu ambazo zinatolewa na hospitali hii, ikiwamo na kukosa baadhi ya dawa ambazo wanapaswa kuzipata," alisema Ndugulile.

Alisema kutopatikana kwa huduma nzuri katika vituo vya afya ama hospitali ni aibu kwa sababu Rais John Magufuli amekuwa akitoa fedha nyingi ili kuisaidia kujengwa kwa vituo vya afya na kuboreshwa kwa huduma katika hospitali zote nchini.

"Kutokana na kuboreshwa kwa huduma za afya Rais Magufuli anasikitika kusikia baadhi ya watumishi kutokuwa waaminifu kwa kushindwa kutoa huduma nzuri za afya ikiwamo madai kuwa hakuna dawa katika hospitali au vituo vya afya ambavyo wanafanyia Kazi," alisema Dk. Ndugulile.

Kutokana na kashfa hiyo, Dk. Ndugulile alimwagiza Mkuu wa Wilaya hiyo, Philibeto Sanga, ashirikiane na Mkurugenzi wa Halmashauri hiyo, Mhandisi Mshamu Munde, kuunda kamati ya kuchunguza waliochezea mfumo wa dawa ili wachukuliwe hatua kali kwa makosa hayo.

Hospitali Mount Meru kuanza kusafisha figo

Na Mary Geofrey

HOSPITALI ya Rufani ya Mount Meru mkoani Arusha, inatarajia kuanza kutoa huduma ya kusafisha figo.

Huduma hiyo inatarajiwa kuanza baada ya kukamilika kwa ujenzi wa jengo litakalogharimu Sh. millioni 600.

Mganga Mfawidhi wa Hospitali hiyo, Dk. Shafii Msechu, aliyasema hayo juzi wakati akizungumza na waandishi wa habari na maofisa mawasiliano wa taasisi zilizo chini ya Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, katika kampeni ya 'Tumeboresha Sekta ya Afya'.

Lengo la ziara hiyo ni kuangazia mafanikio ya serikali yaliyopatikana katika sekta ya afya kwa kipindi cha miaka minne.

Dk. Msechu alisema upimaji wa eneo la ujenzi wa jengo la kutolea huduma hiyo umekamilika na wanasubiri fedha kutoka serikali ili kuanza kujengwa.

"Hospitali ya Mount Meru inatarajia kuanza kutoa huduma za usafishaji wa figo na tayari tuna mashine tano za kuanza kutoa huduma hii tulizopewa na wizara na wadau wa afya, tunachosubiri ni fedha za kuanza ujenzi," alisema Dk. Msechu.

Alieleza sababu za kuanzisha huduma hiyo ni kutokana na kupokea wagonjwa wengi wenye matatizo hayo lakini kutokana na kutokuwapo kwa huduma hiyo wamekuwa wakiwapeleka hospitali nyingine.

Dk. Msechu alisema kwa mwezi wanapokea wagonjwa watatu wenye matatizo ya figo ambao wamekuwa wakiwahamishia katika Hospitali ya Rufani ya KCMC.

Canara Bank (Tanzania) Ltd.
(Together we can build a better life)

DISCLOSURE UNDER REGULATION 12 OF BANKING & FINANCIAL INSTITUTIONS (DISCLOSURES) REGULATIONS 2014

CUSTOMER COMPLAINT REDRESSAL MECHANISM: To The Esteemed Customers Canara Bank (Tanzania) Ltd Tanzania

1. INTRODUCTION (UTANGULIZI)

The Complaints Resolution Desk (the Desk) has been established by the Bank of Tanzania (BOT) as a cost effective and efficient mechanism to resolve complaints between banking institutions and their customers. The Desk, which is fully funded by the Bank, is intended to resolve complaints (small claims) whose monetary value in respect of both the claim amount and remedy awarded does not exceed fifteen million Tanzania shillings (15,000,000) Mn.

2. HOW TO LODGE A COMPLAINT WITH OUR BANK (JINSI YA KUWASILISHA MALALAMIKO KWA DAWATI)

When you are dissatisfied with our services or you have any complaint pertaining to our staff or bank or otherwise, you may lodge complaint to us in writing by post or fax or through your registered email address on the following contact addresses.

General Manager (Operations) Canara Bank (Tanzania) Ltd,
Dar es Salaam Branch,
Post Box 491 Dar es Salaam
Phone : +255 (22) 2112532
Fax: +255 (22)2112534
E Mail : cbtl@canarabank.co.tz

The Nodal Officer, Grievance Redressal Cell,
Canara Bank (Tanzania) Ltd
Post Box 491 Dar es Salaam,
Phone : +255 (22) 2112530;
Fax: +255 (22)2112534
E Mail compliance.cbtl@canarabank.co.tz

NOTE:
- For lodging complaint with BOT please use Complaint Form No 1.
- For detailed information for lodging compliant with BOT please visit BOT website https://www.bot-tz.org.

3. INTERNAL COMPLIANT RESLUTION MECHANISM (MCHAKATO WA KUTAFUTA UFUMBUZI WA MALALAMIKO)

We through our internal complaint handling mechanism shall resolve your complaints within 21 working days from the date of lodging the compliant. The Internal Complaint handling mechanism in our Bank is as under:
- Receiving and timely processing consumers' complaints.
- Keeping complainants updated throughout the process.
- Keeping a record of all complaints and submit it to the Bank of Tanzania on quarterly basis.
- Resolving all consumer complaints within 21 working days from the date of lodging the complaint.
- In exceptional circumstances if we are unable to resolve the complaint within 21 working days, we will immediately inform the complainant of our inability and reason for the inability and what measures are being taken to resolve the matter urgently and in any case not more than 14 working days thereafter.

4. HOW TO LODGE A COMPLAINT WITH THE DESK AT BANK OF TANZANIA (BOT) (NAMNA YA KUWASILISHA LALAMIKO KWA DAWATI LA BOT)

If you are dissatisfied with the decision of our Bank in respect of your compliant or do not receive a response from our Bank within 21 working days from the date of lodging your complaint, you may within 14 working days lodge your complaint with the Desk at BOT. However, before lodging your complaint with the Desk at BOT, you are required to exhaust the Internal Complaints resolution mechanism of our Bank first.

The compliant with Complaints Resolution Desk at Bank of Tanzania shall be lodged in the prescribed form (Schedule A), duly signed by the complainant and shall be submitted in any of the following ways:

a) By hand or by post to:
Complaint Resolution Desk
Office of the Secretary to the Bank of Tanzania,
10 Mirambo Street,
11884, Dar es Salaam.

b) By electronic mail: complaints-desk@bot.go.tz
d) By facsimile to fax no: +255 22 2234067
e) By phone: +255 22 2233265/ +255 22 2233246

Note:
a) Complaints shall be lodged with the Desk from 9.00 AM to 12.30 Pm (Monday to Friday).
b) Your complaint must be lodged before expiry of two years after the cause of action arose.

5. PECUNIARY JURISDICTION OF THE BOT DESK (MAMLAKA ZA KIFEDHA ZA DAWATI)

The desk shall handle complaints whose total monetary value in respect of both the claim amount and remedy to be awarded does not exceed Fifteen Million Tanzania Shillings (TZS 15,000,000/-).

6. ELIGIBLE COMPLAINTS (MALALAMIKO YA HAKI)

Only the following categories of complaints are eligible for submission to the Desk;
a) A complaint against a banking institution which is either a member of the Tanzania Bankers Association or regulated by the Bank.
b) A complaint which is lodged within 14 days after a banking institution has delivered its decision or has failed to respond.
c) A complaint in respect of an incident which occurred less than two (2) years ago.

7. INELIGIBLE COMPLAINTS (MALALAMIKO YASIYO NA HAKI)

In terms of the Guidelines issued, the Desk considers the following complaints as ineligible:
a) A complaint which has been the subject of legal proceedings before a Court or Tribunal.
b) Where the complainant has not suffered any financial loss, material inconvenience or distress.
c) A complaint which would be more suitably dealt with by a Court or under other dispute resolution arrangement.
d) A complaint whose resolution would prejudice the rights of other parties who have not consented to the resolution by the Desk.
e) A complaint which is vexatious or frivolous or not in good faith.
f) A complaint which was not first reported to the banking institution concerned.
g) A complaint which is lodged more than 14 days after a banking institution has delivered its decision or failed to resolve the complaint.
h) A complaint which is beyond the pecuniary jurisdiction of the Desk.

8. INFORMATION YOU MUST INCLUDE IN THE COMPLAINT (TAARIFA MUHIMU ZA KUJUMUISHA KWENYE LALAMIKO)

a) Your name and address.
b) The name and address of the banking institution against which the complaint is made.
c) Details of what your complaint is about including exactly what the bank did that it shouldn't have done or what it didn't do that it should have done.
d) What you have lost in terms of personal injustice, financial loss, hardship or inconvenience.
e) What you would like the Desk to do to put things right and details of what you have done so far to try to resolve the complaint
f) Include documentary evidence, if any.

9. WITHDRAWAL OF THE COMPLAINT (KUFUTA LALAMIKO)

A complainant may, at any time before the Desk's determination, withdraw his complaint in writing from the Desk, and the matter shall be closed by the Desk.

10. FREE SERVICE (HUDUMA ZA BURE)

Resolution of banking consumers' complaints is free of charge as the Desk does not charge any fee whatsoever.

11. MEDIUM OF COMMUNICATION (NJIA YA MAWASILIANO)

The medium of communication is both English and Kiswahili.

12. REMEDIES AWARDED (SULUHISHO LILILOPATIKANA)

The function performed by the Desk is different from that performed by courts. The Desk is enjoined not to have regard to technicality and legal form but resolve complaints using criteria that would not usually be used by courts; for instance whether an explanation for the conduct was not given when it should have been given. A banking institution may be required to issue an apology, change its practices, effect payment or compensation as the case may be. The Desk is not bound by the legal principles of handling complaints such as rules of evidence but adheres to the general principles of natural justice.

When Aggrieved by Desk decision

Either party may request the Desk to reconsider any of its decision. Each party also has a right to seek redress before a competent court when it is not satisfied with the decision given by the Desk

DISCLOSURE UNDER REGULATION 11 OF BANKING & FINANCIAL INSTITUTIONS (DISCLOSURES) REGULATIONS 2014
MINIMUM DISCLOSURE OF CHARGES/FEES/PRODUCTS AND SERVICES

CANARA BANK (TANZANIA) LIMITED
SERVICES CHARGES

A. SAVINGS BANK	TZS	USD
1. Monthly Maintanance Charges	FREE	FREE
2. Non Maintanance of Minimum Balance	FREE	FREE
3. A/C Statement Charges		
a) Monthly	FREE	FREE
b) Interm	5,000.00	$5
4. Cash Withdrawl Charges	FREE	Upto 5000 Free Above 5000 - 0.3%
5. Cash Deposit Charges	FREE	FREE
6. Balance Confirmation certificate	15,000.00	$7
7. A/c Closure charges	15,000.00	$15
8. Activation of Dormat A/c	6,000.00	$6
B. CURRENT ACCOUNT		
1. Monthly Maintanance Charges	FREE	FREE
2. Non Maintanance of Minimum Balance	FREE	FREE
3. A/C Statement Charges a) Monthly b) Interm	**5000** **5000+500 for each page**	**$5** **$ 5+1 for each page**
4. Cash Withdrawl Charges	UPTO 25 MIO- FREE ABOVE 25 MIO--0.12%	Upto 5000 Free 5000 to 10,000 - 0.3% Above 10,000 - 0.5%
5. Cash Deposit Charges	UPTO 50 MIO- FREE ABOVE 50 MIO--0.12%	**Upto 10,000- Free > 10,000- 0.3%**
6. Balance Confirmation certificate	25,000.00	$15
7. Stop Payment Charges	30,000.00	$15
8. Cheque Return Charges		
a) Inward	30,000.00	$15
b) Outward	30,000.00	$20
9. A/c closure charges	25,000.00	$20

C. MOBILE BANKING CHARGES	TZS	USD
1. Cash Withdrawal		
Upto 100,000	2,000.00	NA
101,000 to 200,000	3,000.00	NA
201,000 to 400,000	5,000.00	NA
401,000 to 600,000	6,000.00	NA
601,000 to 999,000	8,000.00	NA
2. Funds Transfer/Mobile Wallet		
Upto 100,000	500.00	NA
101,000 to 250,000	1,000.00	NA
251,000 to 500,000	2,000.00	NA
501,000 to 1,000,000	5,000.00	NA
1,001,000 TO 10 Mn	10,000.00	NA
Mobile Banking Services		
A) Monthly Subscription Charges	500.00	NA
B) PIN Request	2,500.00	NA
H. LOCKERS RENT YEARLY		
1.SMALL	350,000.00	
2. MEDIUM	600,000.00	
3. BIG	750,000.00	

D. REMITTANCES	TZS	USD
1. TISS	11,800.00	$11.8
2. E Remittances		
Upto USD 1000 or Eq. TZS	20,000.00	$10
1001 to 5000	24,000.00	$12
5001 to 10000	48,000.00	$25
10,001 and above	100,000.00	$50
3. SWIFT		
a) Swift Outward		
Upto 5,000	NA	$45
5,001 to 10,000	NA	$60
above 10,000	NA	$90
b) Swift Inward		
Upto 5,000	NA	$12
5,001 to 10,000	NA	$18
above 10,000	NA	$30
E. LOAN/ADVANCES RELATED CHARGES		
1. Processing Charges	Upto 5 Mio - 25,000 5Mio to 10 Mio - 200,000 10 Mio to 25mio - 400,000 25 mn to 500 mio - 1.5% >500mio--1.25%* *minimum 7.5mio	Upto 5,000 - $100 5000 to 10,000 - $200 Upto 20,000 - $300 20,000 to 500,000 - 1.5% >500,000--1.25%* *minimum 7,500
2. Documentation Charges	Upto 100 mio --NIL-- >100 Mio 0.3% -Min 300,000	Upto 50,000 --NIL-- >50,000 - 0.3% Min 150
3. Upfront fee on Term Loan	Upto 5Mio - 25,000 5 Mio to 10 Mio - 200,000 10Mio 25mio - 450,000 25 mn to 500 mio -1.8% >500mio--1.5%* *minimum 9mio	Upto 20,000 - $300 20,000 to 500,000 - 1.8% >500,000--1.5%* *minimum 9000
4. Inspection Charges	Upto 100 Mio -25,000 >100 mio - 50,000	Upto 50,000 - 25 >50,000 ----50
F. LETTER OF CREDIT		
Import Letter of Credit (per qrtr of Part		
Opening commission	NA	1.2% (Min $ 200)
LC amendment Commission	NA	0.4% (Min $50 max 350)
Swift charge for LC opening	NA	$40
Swift charge for other message/amendments	NA	$40
Extensions - Commissions	NA	1.2% (Min $200)
LC cancellation charges	NA	1.2% (Min $200)
Non payment of Bills on due date	NA	16% Till Payment
Export Letters of Credit (per quarter or part thereof)		
Advising commission	NA	$140
Confirmation Commission	NA	0.5% (Min $150)
Negotiating bills under LC	NA	0.5%(Min $75+cuourier+int)
Reimbursement claim paid	NA	0.5% (Min$75)
Extensions - Commissions	NA	1.2% (Min $200)
Collection of Export LC	NA	0.5%(Min $75+cuourier+int)
Amendments	NA	$75
G. Guarantees (Local & International)		
Bonds & Guarantees	1.2% (Min TZS 75,000)	1.20%
Bonds & Guarantees with 100 % Cash Margin	0.5% per quarter (Min TZS 75,000)	40% of actual charges

OTHER DISCLOSURES(VIAMBATANISHI)	TZS	USD
Base or Prime Lending Rate	16	7
Maximum spread above Base or Prime Lending Rate	4	4
Penal Interest		
For non compliance on Terms of Saction	3% p.a over regular rate of interest	
For Overdrawing/Excess drawing due to non payment of interest/installment/charges	5% p.a over regular rate of interest	
Deposit Rates		
Current account	Nill	Nill
Savings bank deposit	2.50%	0.50%
Fixed deposits		

Fixed deposits in TZS				
	Amount in TZS	up to TZS 10 Million	TZS 10 to 100 Million	Above TZS 100 Million
	31-90days	3.50%	4.50%	5%
	91-180days	4.50%	5%	5%
	181-364 days	6%	6.50%	6.50%
	1-2years	7%	7.50%	8%
	Over 2 years	8%	8.50%	9%

Fixed deposits in USD				
	Amount in USD	up to USD 5000	USD 5000-50,000	Over USD 50,000
	31-90days	0.50%	1%	1.50%
	91-180days	1%	2%	2.25%
	181-364 days	2%	2.25%	2.75%
	1-2years	2.25%	2.75%	3%
	Over 2 years	2.50%	3%	3.50%

Banking Services offered BY Canara Bank (Tanzania) Ltd **We offer following Services**

- Current and Saving Account
- Salary Account
- Student Account
- Fixed Deposit Account
- Re Investment Deposit Account
- Recurring Deposit Account
- Overdraft and Term Loans
- Vehicle Loan
- Mortgage Loan
- Personal Loan
- Insurance Premium Funding
- Safe Deposit Lockers
- All Export and Import Related transactions
- Letter of Credit and Guarantees
- E- Remit Facility to India
- Mobile Banking

Plot No 16/1, Elia Complex
Zanaki-Bibi Titi Street, P.O.Box 491- Dar es Salaam, Tanzania
T: +255 222 112 2530 (D) +255 222 112 532
Email: cbtl@canarabank.co.tz

Access your A/c 24x7

Tathmini lango kuingilia Hifadhi Taifa ya Nyerere

NAIBU Waziri wa Maliasili na Utalii, Constantine Kanyasu, amesema serikali itafanyika tathmini ili kuona sehemu ya kuweka lango la kuingilia katika Hifadhi ya Taifa Nyerere ili kuendeleza utalii.

Kanyasu alitoa kauli hiyo bungeni jana alipokuwa akijibu swali la Mbunge wa Liwale (CCM), Zuberi Kuchauka, ambapo kwenye swali lake alisema kwa kuwa mwelekeo wa serikali kwa sasa ni kuimarisha utalii wa picha badala ya utalii wa uwindaji kwenye mapori ya akiba nchini.

Alihoji serikali haioni umuhimu wa kuwa na lango la utalii wa picha kwenye Pori la Akiba la Selous kwenye ukanda wa kusini kwenye Wilaya za Tunduru na Liwale.

Akijibu swali hilo, Naibu Waziri Kanyasu alisema Wizara ya Maliasili na Utalii inaendelea na jitihada za kupanua wigo wa mazao ya utalii kulingana na rasilimali zilizopo.

"Mazao haya ni pamoja na utalii wa uwindaji, utalii wa picha, utalii wa utamaduni na utalii wa fukwe kwa namna ambayo itanufaisha Taifa na Watanzania," alisema.

Alieleza kuwa katika utekelezaji wa azma hiyo, Julai, 26 mwaka 2019, Rais John Magufuli akiwa katika ziara yake ya kikazi kwenye uzinduzi wa Mradi wa Kufua Umeme wa Maji wa Nyerere alitoa maelekezo kuwa sehemu ya Pori la Akiba Selous ipandishwe hadhi kwa kuanzisha Hifadhi ya Taifa ya Nyerere.

Alisema azimio la kuanzisha Hifadhi ya Taifa ya Nyerere lilipitishwa na Bunge kwenye kikao cha tarehe 09, Septemba, 2019 na kuridhiwa na Rais kwa GN. Na. 923 ya mwaka 2019.

Kanyasu alisema kuwa kwa mujibu wa sheria, shughuli za utalii zinazoruhusiwa kwenye hifadhi za taifa ni zile za kuangalia na kupiga picha tu, uwindaji hauruhusiwi.

"Ninapenda kumfahamisha mheshimiwa mbunge kuwa, kufuatia kuanzishwa kwa Hifadhi ya Taifa ya Nyerere, wilaya za Tunduru na Liwale ni miongoni mwa wilaya zitakazonufaika na fursa za moja kwa moja za utalii wa picha katika maeneo hayo," alisema.

Habari zote na Augusta Njoji, DODOMA

Serikali yaja mikakati ya sera, sheria kulinda bidhaa wazalishaji wa ndani

WIZARA ya Viwanda na Biashara imeweka mikakati mbalimbali ya kisera, kisheria na kiutendaji ili kuhakikisha biashara za wazalishaji wa ndani zinalindwa.

Kauli hiyo ilitolewa jana bungeni na Naibu Waziri wa wizara hiyo, Stella Manyanya, alipokuwa akijibu swali la Mbunge wa Viti Maalum (CCM), Catherine Magige, aliyetaka kujua serikali ina mpango gani wa kulinda biashara za wazalishaji wa ndani ili kuwajengea uwezo kuelekea uchumi wa viwanda.

Naibu Waziri Manyanya akijibu swali hiyo, alisema kuna mikakati miwili ambayo ni kuwawekea mazingira wezeshi wafanyabiashara wa ndani ili waweze kuzalisha bidhaa zenye ushindani katika soko.

"Mkakati wa pili ni kuandaa na kutekeleza Mpango wa Kuboresha Mfumo wa Udhibiti wa Biashara nchini (Blueprint)," alisema.

Manyanya alisema serikali imeendelea kutoza kodi kwenye bidhaa zinazoingia nchini katika kiwango cha asilimia 10 kwa bidhaa ghafi na asilimia 25 kwa bidhaa zilizo tayari kutumiwa na mlaji.

Naibu Waziri huyo alisema viwango hivyo vinaweza kutozwa asilimia zaidi ya 25 kulingana na umuhimu wa bidhaa ili kulinda viwanda vya ndani.

Alitolea mfano, katika mwaka 2018/2019, serikali iliongeza kodi kwenye mafuta ya kupikia yanayoingizwa nchini na kuweka vibali na leseni za udhibiti na usimamizi kwa baadhi ya bidhaa zinazoagizwa kutoka nje ya nchi kama vile vibali vya kuagiza sukari, mtindi, mitumba na magunia au viroba vinavyotumika kufungashia bidhaa. "Kwa upande wa marumaru, utafiti uliofanywa na Wizara ya Viwanda na Biashara kwa kushirikiana na Mamlaka ya Mapato Tanzania ulipendekeza kuwa kiwango cha ushuru wa forodha kwa marumaru zinazoingizwa kutoka nje ya nchi kiongezwe kutoka asilimia 25 ya sasa hadi kufikia asilimia 35," alisema.

Aidha, alisema dhumuni kuu la kuongeza ushuru huo ni kuongeza tofauti ya bei (Price Gap) ili kuvilinda viwanda vya ndani dhidi ya bidhaa zinazotoka nje ya Jumuiya ya Afrika Mashariki na Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC).

"Serikali imeendelea kuimarisha Vituo vya Pamoja Mipakani (One top Border Post- OSBP) katika maeneo ya kuingiza bidhaa nchini," alisema.

Manyanya alisisitiza viwanja vya ndege na bandari vimeimarishwa ili kudhibiti bidhaa za magendo, bidhaa hafifu na bandia kuingizwa nchini.

Waziri Mkuu, Kassim Majaliwa akijadiliana jambo na Mbunge wa kuteuliwa, Janet Masaburi, bungeni jijini Dodoma, juzi. **PICHA: OWM**

Mbunge ataka kupelekwa madaktari bingwa Katavi

SERIKALI imetakiwa kupeleka huduma ya madaktari bingwa mkoani Katavi ili kusaidia wananchi wa Kanda ya Magharibi.

Akiuliza jana swali bungeni, Mbunge wa Nsimbo (CCM), Richard Mbogo, alisema huduma za matibabu ya madaktari bingwa zipo katika kanda zote isipokuwa kanda za Magharibi na Kusini.

Alihoji ni lini serikali itapeleka huduma hizo mkoani Katavi ili kusaidia wananchi wa Kanda ya Magharibi.

Akijibu swali hilo, Naibu Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, Dk. Faustine Ndugulile, alisema kuwa kuna uhitaji wa madaktari bingwa 24 katika Hospitali ya Mkoa wa Katavi.

"Kwa sasa kuna madaktari bingwa wawili sawa na asilimia nane ambao ni madaktari bingwa wa watoto na wanawake," alisema.

Naibu Waziri huyo alisema ili kukabiliana na tatizo hilo, serikali imepanua wigo wa mafunzo kwa ajili ya madaktari bingwa.

"Lengo la serikali ni kuwa na madaktari bingwa wawili wawili katika fani za magonjwa ya kinamama, watoto, magonjwa ya dharura, mifupa, usingizi na upasuaji. Wataalamu hawa watakapomaliza mafunzo watapangiwa kwenye hospitali za rufani za mikoa ikiwa ni pamoja na Katavi," alisema.

Kadhalika, alisema serikali ina kusudio la kujenga Hospitali ya Kanda ya Magharibi mkoani Tabora ambayo inategemewa kuhudumia wakazi wa Mikoa ya Rukwa, Katavi, Tabora na Kigoma.

Katika swali la nyongeza, Mbongo alihoji lini serikali wataongeza fedha hospitali ya mkoa ili ijengwe kwa wakati.

"Pia vituo vya afya kwenye maeneo ya mbali viongezwe ili kurahisisha huduma kwa wananchi," alisema.

Akijibu swali hilo, Waziri wa Afya, Ummy Mwalimu, alisema kuwa mwezi huu serikali imeongeza Sh. bilioni 1.1 ili kuendelea na ujenzi wa hospitali hiyo na kabla ya mwezi wa sita baadhi ya majengo muhimu yatakuwa yamekamilika ili wananchi kupata huduma kwa wakati.

Wanyama waliosahaulika Longido kulindwa

Zanura Mollel, LONGIDO

SHIRIKA la Kijamii (ASPA) linalojishughulisha na ulinzi wa wanyama waliosahaulika ndani ya jamii, akiwamo punda na mbwa, limekabidhi pikipiki tatu aina ya Boxer zenye thamani ya Sh. milioni 7.5 kwa Halmashauri ya Wilaya ya Longido mkoani Arusha.

Mkurugenzi wa shirika hilo, Livingstone Masaji, alisema, lengo la kutoa pikipiki hizo ni kuhakikisha wizi na utoroshaji wa mnyama aina ya punda kihongwe unadhibitiwa hususani katika eneo la mpaka, ambao imeonekana kuwa korido ya kupitishia mnyama huyo, kuelekea Nairobi, Kenya.

Alisema wamebaini maeneo yanayotumika kupitishia magendo mbalimbali ikiwamo punda ni Kata ya Matale, Kimokouwa na Namanga, hivyo wameelekeza pikipiki hizo kutumia katika kata hizo kufanya doria kwa kutumia askari jamii (Mgambo).

Aidha, alisema pikipiki hizo zimetolewa kwa mkataba wa miezi sita, lakini utaratibu wa kuwaongezea mikataba utakuwapo kulingana na bidii itakayoonekana katika kudhibiti utoroshaji wa punda.

"Kwa sasa tunazitoa kwa mkataba, lakini kuna siku shirika litaamua kuiachia halmashauri ibaki kama mali yao... tutaleta pia kwenye kata zingine kadri tutakavyo shawishika na utendaji kazi wao," alisema Masaji.

Akipokea pikipiki hizo, Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri hiyo, Juma Mhina, alisema miaka ya nyuma biashara ya utoroshaji wa mifugo akiwamo punda ilikuwa imeshamiri sana wilayani hapo, na kusababisha serikali kuu na halmashauri kukosa mapato.

"Kwa sasa serikali imedhibiti biashara za magendo ikiwamo ya mifugo kwa kujenga soko la kimataifa mpaka wa Namanga kwenye Kijiji cha Eworendeke na mapato yanaonekana," alisema Mhina.

Alishukuru shirika hilo, na kuwataka watendaji wa kata hizo kutumia pikipiki hizo kwa kazi iliyousudiwa na atakagua Punda, pindi watakapokamatwa ili kuwabaini wanaobebeshwa bangi na mirungi.

Mpaka wa Namanga una urefu wa kilomita 320, kunahitajika vifaa vya kutosha kufanya doria wa udhibiti wa mpaka huo.

"Mpaka huu sasa unapitisha mbuzi 2,000 na ng'ombe 300 kila siku kuelekea Kenya, kwa kufuata taratibu za kisheria ikiwamo kulipa tozo mbalimbali zilizowekwa na serikali, hii ni faida kubwa kwa nchi kichumi," alisema.

Mtendaji wa Kata ya Matale, Yohana Misiyack, alisema biashara nyingi za magendo hupita eneo hilo, lakini kutokana na ukosefu wa usafiri, wanakwama utatuzi wa changamoto hiyo.

"Uwapo wa pikipiki hii ndani ya kata utasaidia kudhibiti magendo ya aina mbalimbali, ikiwamo utoroshaji wa mifugo na wizi wa punda, lakini itarahisisha shughuli za kiserikali tofauti na hapo awali," alisema.

Mkuu wa Mkoa wa Arusha, Mrisho Gambo (wa tatu kulia), akipokea msaada wa madawati 18 kutoka kwa Meneja wa Benki ya FNB, tawi la Arusha, Edna Kalape, kwa ajili ya shule za mkoa huo, juzi. **PICHA: WOINDE SHIZZA**

Ajali yaua ukuta mgodi Tanzanite

Na Cynthia Mwilolezi, MANYARA

MADEREVA wawili wa pikipiki za kubebea abiria ndani ya ukuta, unaozunguka migodi ya madini ya Tanzanite, Mji Mdogo wa Mirerani, wilayani Simanjiro mkoani Manyara, wamepata ajali ya kugongana uso kwa uso na kusababisha kifo cha mmoja wao na mwingine kujeruhiwa.

Kamanda wa Polisi Mkoa wa Manyara, Paul Kasabago, alisema jana kuwa ajali hiyo ilitokea Januari 24, mwaka huu majira ya mchana.

Alimtaja dereva wa bodaboda aliyefariki ni Ayubu Ndosi (43), mkazi wa Kijiji cha Mikungani wilayani Arumeru mkoani Arusha na aliyejeruhiwa ni dereva wa bodaboda nyingine, Machera Kisara (37), mkazi wa Mtaa wa Songambele, Mji Mdogo wa Mirerani ambaye alivunjika mguu wa kushoto.

Aidha, alisema abiria aliyebebwa na Kisara, alitambulika kwa jina la Isaya Leskar (40), mkazi wa Kijiji cha Mtakuja, wilayani Hai mkoani Kilimanjaro, ambaye alipata michubuko.

"Chanzo cha kifo hicho ni dereva Kisara akiwa amembeba abiria wake kuhama kwenye eneo lake la kushoto na kufuata upande wa kulia kwake na kugongana na (Ndosi) ambaye hakuwa na abiria," alisema.

Alisema Kisara alisababisha ajali hiyo akitumia pikipiki aina ya King Lion yenye namba za usajili MC 675 CHE, baada ya kugongana na Ndosi mwenye pikipiki aina ya TVS yenye namba za usajili MC 451 CHB.

Alisema Ndosi alifariki dunia akiwa njiani kupelekwa Hospitali ya Rufani ya KCMC mkoani Kilimanjaro.

Wajawazito walalamikia zahanati kuwatoza gharama

Na Jaliwason Jasson, MANYARA

WAJAWAZITO wa Halmashauri ya Mji wa Babati, mkoani Manyara, wameilalamikia Zahanati ya Margaican, kuwatoza fedha wanapoenda kuhudhuria kliniki licha ya serikali kusisitiza huduma hiyo itolewe bure.

Baadhi ya kinamama hao walisema hayo jana mjini Babati, kwa nyakati tofauti walipozungumza na Nipashe juu ya huduma hiyo muhimu wanayoipata katika zahanati hiyo.

Mmoja wa wajawazito aliyezungumza na Nipashe kwa sharti la kutokuandikwa jina, alisema Margaican wanawatoza Sh. 2,000 kila mjamzito anapohudhuria kliniki kila mwezi.

"Kiukweli tumechoka kulipa fedha hii mbona zahanati zingine za binafsi hawawatozi fedha iweje hapa wanatutoza fedha?" Alihoji mjamzito huyo. Mjamzito mwingine ambaye naye alitoa sharti la kutokufahamika jina lake, alisema anashangazwa na zahanati hiyo ya binafsi kuwatoza fedha tofauti na maeneo mengine.

"Mimi huwa nashangaa kila nesi anapohitaji kadi ya mjamzito anadai Sh. 2,000 kama mtu hana anaambiwa arudi hivi mbona kwingine hii haipo," alisema mama huyo. Mama mwingine aliyezungumza na Nipashe, alisema wakati mwingine wanaangalia usoni mtu akilegea analipa hiyo fedha ila mtu akiwa mkali wanamuacha.

Aidha, alisema siyo kwamba wajawazito ndio wanatozwa fedha tu hata watoto wadogo kupimwa uzito nao wanalipia Sh. 500.

Akijibu malalamiko hayo Mkurugenzi wa Zahanati ya Margaican, ambayo ni ya binafsi, Dk. Nicodemus Kaje, alisema wajawazito hawalipii huduma hiyo, bali kuna kipimo cha kusikiliza mapigo ya mtoto tumboni, ndicho wanalipia Sh. 2,000 ambacho ni mbadala wa mashine ya Ultra Sound, ambayo ni gharama kubwa ila hicho kipimo ni kwa hiari siyo lazima na siyo kila siku. Kuhusu watoto kupima uzito, alikiri kuwatoza Sh. 500 ili huduma hiyo ijiendeshe kutokana na wao kupewa jokofu la kuhifadhia dawa, ambapo linatumia umeme mwingi na wao hawana chanzo kingine cha kulipia umeme huo, hivyo wanatoza Sh. 500 isaidie.

Aidha, alisema huduma za watoto na wajawazito zinaenda vizuri, ambapo kwa kipindi cha miezi mitatu iliyopita watoto 381 walipata chanjo, watoto 1,601 walipimwa uzito na wajawazito 483 walipatiwa huduma katika zahanati hiyo na kusaidia kupunguza msongamano katika Hospitali ya Mrara.

Aliwataka wananchi kuacha kulalamika kwa kuwa utoaji wa huduma hiyo unawaondolea usumbufu wa kutumia gharama za usafiri na kukaa kwenye foleni muda mrefu maeneo mengine.

Aliongeza kuwa serikali itakapowasainisha mkataba wa utoaji huduma ndio utasaidia kuondoa baadhi ya changamoto hizo.

Naye Mratibu wa Afya ya Uzazi na Mtoto wa Hospitali ya Mji wa Babati Mrara, Prisca Nyaki, alisema jambo hilo halifahamu japo siku za nyuma ulitokea mzozo wa kuwatoza Sh. 500, ila walilimaliza.

Bank of India (Tanzania) Ltd.

Relationships beyond banking

Fully owned subsidiary of Bank of India (Public Sector Bank)

UONESHAJI WA TAARIFAZA FEDHA

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DESEMBA 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Dec-19	Robo Mwaka iliyopita 30-Sep-19
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	722	1,764
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	15,413	10,642
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	47,009	49,166
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	3,359	1,708
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-	-
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	7,322	5,837
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	69,238	73,358
12	Mali Nyingine	2,465	3,074
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	769	809
16	**JUMLA YA MALI**	**146,297**	**146,358**
B.	**B. DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	41,018	40,552
18	Amana za Wateja	66,140	66,923
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	-	-
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	39	39
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	25	27
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	3,078	2,455
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	-	-
27	Dhima Nyingine	109	565
28	Madeni	-	-
29	**JUMLA YA DHIMA**	**110,409**	**110,561**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29)***	**35,888**	**35,797**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	21,500	21,500
32	Akiba ya Mtaji	3,873	3,716
33	Mapato Yaliyobakizwa	8,191	8,349
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	2,324	2,232
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	-	-
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**35,888**	**35,797**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	3,792	2,925
39	Mikopo Chechefu	6,123	4,472
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	1,947	1,398
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	24.53%	24.46%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	8.60%	5.98%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	66.43%	69.56%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali	47.33%	50.12%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	85.80%	88.66%
(vi)	Ongezeko la Amana	-0.29%	0.60%
(vii)	Ongezeko la Mali	-0.04%	1.04%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 DESEMBA 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya Mwaka wa sasa 31-Dec-19	Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Dec-18	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Dec-19	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Dec-18
1 Mapato ya Riba	2,934	3,032	12,135	13,555
2 Gharama za Riba	1,226	1,209	4,889	5,488
3 **Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**1,708**	**1,823**	**7,246**	**8,067**
4 Madeni Viza Yaliyofutwa	(2)	-	(2)	-
5 Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	549	169	709	916
6 **Mapato Yasiyo ya Riba:**	**173**	**249**	**961**	**1,076**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za	35	47	223	234
6.2 Ada na Kamisheni	138	202	738	842
6.3 Gawio	-	-	-	-
6.4 Mapato Mengine	-	-	-	-
7 **Gharama Zisizo za Riba:**	**1,153**	**1,356**	**4,366**	**4,471**
7.1 Mishahara na Mafao	419	489	1,642	1,833
7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
7.3 Gharama Nyingine	734	867	2,724	2,638
8 **Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**182**	**547**	**3,134**	**3,756**
9 Tengo la Kodi ya Mapato	90	510	810	1,410
10 **Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**92**	**37**	**2,324**	**2,346**
11 **Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12 **Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa robo ya**	**92**	**37**	**2,324**	**2,346**
13 Idadi ya Waajiriwa	29	31	29	31
14 Mapato kwa Hisa	17	7	108	109
15 Idadi ya Matawi	2	2	2	2
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	0.50%	1.43%	2.14%	2.25%
(ii) Wanahisa	1.02%	0.41%	6.46%	6.59%
(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	37.11%	41.33%	33.34%	30.56%
(iv) Zinazozalisha	5.25%	6.05%	5.49%	5.69%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 DESEMBA 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo Juu ya bei ya Hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo (Bainisha)	Jumla
Robo mwaka ya sasa 2019							
Salio la mwanzo wa robo mwaka 01.10.2019	21,500	-	11,303	2,994	-	-	**35,797**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	92	-	-	-	**92**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	(879)	879	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mikopo iliyofutwa	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo			-				-
Salio la mwisho wa robo mwaka 31.12.2019	**21,500**	**-**	**10,515**	**3,873**	**-**	**-**	**35,888**
Robo Mwaka iliyopita 2019							
Salio la mwanzo wa robo mwaka 01.07.2019	**21,500**	**-**	**10,027**	**3,001**	**713**	**-**	**35,241**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	555	-	-	-	**555**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	7	(7)	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	713	-	(713)	-	-
Mikopo iliyofutwa	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa robo mwaka 30.09.2019	**21,500**	**-**	**11,303**	**2,994**	**-**	**-**	**35,797**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 DESEMBA 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Dec-19	Robo Mwaka iliyopita 30-Sep-19	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Dec-19	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Dec-18
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	182	795	3,134	3,756
	Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-	-	-
	- Hasara Katika Mali	591	296	898	138
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	3,571	(3,333)	(975)	4,249
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	(3)
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(317)	645	(11,696)	(17,293)
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	(4,472)	7,406	(1,659)	(5,006)
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	165	305	695	(810)
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(1,220)	70	(736)	(5,798)
	- Kodi Iliyolipwa	(90)	(240)	(810)	(1,633)
	- Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za	***(1,590)***	***5,945***	***(11,150)***	***(22,400)***
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(3)	(23)	(103)	(582)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	***(3)***	***(23)***	***(103)***	***(582)***
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	(645)
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	-	-	-	***(645)***
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**(1,593)**	**5,922**	**(11,253)**	**(23,627)**
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka	25,025	19,103	34,685	58,311
	Robo Mwaka	**23,432**	**25,025**	**23,432**	**34,685**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 DESEMBA 2019

Katika kuandaa taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita.

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
Mr. Ashwani Kumar Negi Mkurugenzi Mkuu		14.01.2020
Mr. Heriabdiel Ayoh Mkuu wa Fedha		14.01.2020
Mr. Allen Richard Mkaguzi Mkuu wa Ndani		14.01.2020

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	Saini	Tarehe
1. Mr. S. K Mukherjee- Director		14.01.2020
2. Mr. S. B Rai- Director		14.01.2020

DISCLOSURES MADE UNDER REGULATION 11 OF BANKING AND FINANCIAL INSTITUTIONS (DISCLOSURES) REGULATIONS, 2014

MINIMUM DISCLOSURE OF CHARGES AND FEES (GHARAMA ZA HUDUMA ZETU)

NO.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE USD	CHARGE/FEE TSHS
1.0	**Current Accounts**		
a)	Required minimum opening balance	500	500,000
b)	**Monthly service fee (breakdown per customer)**		
	Folio Charge	4	6,000
c)	Cheque withdrawal over the counter		
	Up to Tshs 25,000,000 a day	-	free
	Over 25,000,000 a day	-	0.15% of withdrawn amount
	Up to 5000 USD a day	free	-
	Over 5000 USD withdrawal	0.6% of withdrawn amount	-
d)	Fees per ATM withdrawal	-	-
e)	ATM mini statement	-	-
f)	Interim/additional statement per page	1.50	1500
g)	Periodic scheduled statement	free	free
h)	Cheque book **(50 leaves)**	27	42,000
i)	Dishonoured Cheque	55	70,000
j)	Special clearance		
	Within walking distance 1km	45	70,000
	More than 1km	65	95,000
k)	Counter cheque	-	-
l)	Inward/Outward cheque collection-USD	0.60% Min comm. 18 postages USD 90	-
m)	Cancelation of bankers cheque/DD	15	20,000
n)			
o)	Stop payment	28	35,000
p)	Standing order	-	-
q)	Balance enquiry	free	Free
r)	Issue of Balance certificate	7	9,000
s)	New ATM card issuance	-	-
t)	ATM card renewal or replacement	-	-
u)	Overdrawn account interest charge	-	-
	Overdrawn in current account	2% over the TOD rate	2% over the TOD rate
	Overdrawn in loan account	2% over regular rate	2% over regular rate
	Unarranged overdraft	2% over the TOD rate	2% over the TOD rate
v)	Interbank transfer	-	-
w)	Bill payments through ATM	-	-
x)	Deposit fee	-	-
	Savings Accounts		-
	(Up to USD 5000)	Free	-
	(Over USD 5000)	0.6% of deposited amount	-
	Cash deposit charges for small currency USD notes ranging from USD 1 to USD 20, irrespective of amount deposited (i.e. both below and above USD 5000)	12% (Min USD 1) of the aggregate of small currency amount	-
	Current account.		
	(Up to USD 10000)	Free	-
	(Over USD 10000)	0.6% of deposited amount	-
	Cash deposit charges for small currency USD notes ranging from USD 1 to USD 20, irrespective of amount deposited (i.e. both below and above USD 5000)	12% (Min USD 1) of the aggregate of small currency amount	-
v)	Other (please specify)		

2.0	**Savings Accounts**		
a)	Saving bank customer ID Card-one time	7	10,000
b)	Cash withdrawal per day-Free of charge up to amount	2,000	25,000,000
c)	Cash withdrawal charges over USD 2,000 to 5,000 per day	0.25% of withdrawal amount	
d)	Cash withdrawal charges over USD 5,000 per day	0.60% of withdrawal amount	
e)	Cash withdrawal charges over TZS 25,000,000 per day		0.15% of withdrawal amount
f)	Required minimum opening balance		
	Without Cheque book	50	50,000
	With Cheque book	200	200,000
g)	Monthly service fee	-	-
h)	Interim statement	1.5 per page	1500per page
i)	Cheque book charges 25 leaves	15	20,000
j)	Account closure	25	35,000
k)	**Maintenance of minimum account balance**		
	Without cheque book	50	50,000
	With cheque book	200	200,000
l)	**Minimum balance charges (in case of non maintenance of minimum balance)**		
	Without cheque book	4 p.m	900 p.m
	With cheque book	15 p.m	3,600 p.m
3.0	**Current Accounts**		
	Ledger folio charges per folio (40lines per folio)	4 per folio	6,000 per folio
	Cash withdrawal per day-Free of charge up to amount	5,000	25,000,000
	Cash withdrawal charges over USD 5,000 per day	0.6% of withdrawal amount	-
	Cash withdrawal charges over TZS 25.00 Mn per day		0.15% of withdrawal amount
	Cheque book charges 50 leaves	27	42000
	Account closure charges	70	85,000
	Maintenance of minimum account balance	500	500,000
	Minimum balance charges	15 p.m	20,000 p.m
4.0	**Electronic Banking**		
a)	Internet banking monthly fee	-	-
b)	Internet transfers	-	-
c)	SMS banking	-	-

		Minimum SMS Alert Charge (to be recovered quarterly upfront)	Number of Free SMS on paying SMS Alert charge	SMS Alert charge per SMS beyond the free SMS (To be recovered in monthly basis)
d)	SMS Alert facility -			
	- Individual	USD 3.00 (USD a/c) TZS 5,000 (TZS a/c)	1st 50 SMS in a Qtr	USD 0.05 per SMS TZS 100 per SMS
	- Corporate	USD 10.00 (USD a/c) TZS 15,000 (TZS a/c)	1st 150 SMS in a Qtr	USD 0.05 per SMS TZS 100 per SMS

e)	Others	-		-
5.0	**Foreign Exchange Transaction.**	-		-
a)	Purchase/sale of TCs transactions over the counter	-		-
b)	Purchase of foreign Cheque.	-		-
c)	Sale/purchase of cash passport.	-		-
d)	Telegraphic transfer.			
	Remittances Outward(TISS)	10		10,000
	Other Outward remittances:			
		A/C holder	Non A/C holder	
	Up to USD 6,000	15	40	--

7.0	**Personal Loans. Charges**		
a)	Processing/Arrangement/Appraisal fee		
i)	Personal loans	1.50%	1.50%
ii)	Overdrafts	1.50%	1.50%
iii)	Mortgage finance	1.50%	1.50%
iv)	Asset finance	1.50%	1.50%
b)	Unpaid loan instalment	5.00% Over the applicable rate	
c)	Early repayment	2.5% of prepaid loan amount	
d)	Valuation fees	As per actual charges by valuer	
e)	**Others**		
i)	Documentation charges	Actuals as per advocate bill	
ii)	Document Handling Charges	0.30% of loan amount	
iii)	Inspection Charges	Tshs 30,000 per visit	
iv)	Modification charges	0.25% on the sanctioned limit	
8.0	**Guarantee (Performance/Financial)**		
	Guarantee Commission	1.35% per quarter or part there of minimum for one quarter	
	Guarantee against 100% cash margin	50% concession on the above rate	
9.0	**Imports**		
	LC opening charges	1.35% per quarter +SWIFT charges USD 30	
	LC against 100% cash margin	50% concession on the above rate	
	LC amendment charges	Per amendment 0.40% of LC mount (minimum USD 60 and maximum USD 325) +SWIFT charges USD 30 (same for LC against 100% cash margin)	
	Acceptance of bills under LC	0.60% of Bill amount minimum USD 30 maximum USD 180	
	Retirement of Bills under LC	0.60% of Bill amount minimum USD 30 maximum USD 360	
	Inward Bills for collection	0.30% of Bill amount minimum USD 150	
10.0	**Exports**		
	Negotiation of Bills under LC	0.60% of Bill amount minimum USD 30 maximum USD 360	
	Confirmation of Export LC	0.90% per quarter +SWIFT charges USD 30	
	LC advising charges	USD 150	
	Export Bills for collection	0.60% of Bill amount minimum USD 30 maximum USD 360	

No Penalties & Other sanctions have been imposed by Bank of Tanzania (BOT)during the period covered by the disclosure

We, the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information.

	Name.	Designation	Signature	Date
1.	Ashwani Kumar Negi	Managing Director	Signed	14.01.2020
2.	Heriabdiel Ayoh	Head of Finance	Signed	14.01.2020
3.	Allen Richard	Internal Auditor	Signed	14.01.2020

OTHER DISCLOSURES (VIAMBATANISHI

No.	ITEM/TRANSACTION	USD	TSHS
1.0	**Base or Prime Lending rate**	7.00% p.a.	15.00% p.a.
2.0	**Maximum Spread above Base or Prime Lending rate**	7.00%	7.00%
4.0	**Penal interest**		
a)	For Non Compliance of Terms of sanction	3% p.a. over Regular Rate of Interest	
b)	For Overdrawing/ Excess Drawings due to non – payment of interest/ Instalments/ Charges	5% p.a. over Regular Rate of Interest	
5.0	**Deposit Rate**		
i)	Current Deposit	Nil	Nil
ii)	Savings Bank Deposit	0.50% p.a.	2.50% p.a.
iii)	Fixed/Recurring/QIC/MIC deposit	Up to USD 10,000	Up to TZS 10,000,000
	6 months	2.00%	6.50%
	Over 6 months	2.50%	7.50%
		Over USD 10,000	Over TZS 10,000,000
	6 months	2.50%	7.00%
	Over 6 months	3.00%	8.00%
	* No interest is payable in case of premature withdrawal of fixed deposits		

We, the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information.

No.	Name	Designation	Signature	Date
1.	Ashwani Kumar Negi	Managing Director	Signed	14.01.2020
2.	Heriabdiel Ayoh	Head of Finance	Signed	14.01.2020
3.	Allen Richard	Internal Auditor	Signed	14.01.2020

215607101

ama

ALHAMISI JANUARI 30, 2020

AFYA NA MAZINGIRA

Ukurasa 20

Kukosekana nguvu za kiume mjadala 'tata' ndani serikali

Ukurasa 16

Mloganzila ilivyosimama katika orodha nzuri 'ukiondoa kadhaa'

Ukurasa 18

Mashabiki soka waongoza msongo, shinikizo

Taasisi ya lishe katika mageuzi kumwondolea mtoto utapiamlo

Ukurasa 18

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

Amana Bank
Pamoja, katika njia sahihi

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 DISEMBA 2019

	SHS '000 Robo Mwaka 31 - 12 - 2019	SHS '000 Robo Mwaka 30 - 09 - 2019
A. MALI		
1. Fedha Taslimu	12,335,147	10,361,063
2. Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	18,756,238	20,095,694
3. Uwekezaji Katika Amana za Serikali	0	0
4. Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	5,854,291	6,469,307
5. Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	65,494	250,603
6. Miamala Baina ya Matawi	0	0
7. Bili Zilizoafikiwa	0	0
8. Dhima za Wateja Zilizokubalika	0	0
9. Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	19,243,515	22,647,774
10. Uwekezaji Katika Amana Nyingine	0	0
11. Mikopo Halisi Iliyopo	162,702,042	158,723,070
12. Mali Nyingine	7,656,584	7,064,427
13. Uwekezaji wa Hisa	0	0
14. Akaunti za udhamini	0	0
15. Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	13,685,241	14,148,024
16. JUMLA YA MALI	**240,298,552**	**239,759,962**
	0	0
B. DHIMA	0	0
17. Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	7,246,575	7,707,792
18. Amana za Wateja	183,640,042	177,914,576
19. Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	0	0
20. Amana Maalumu	12,955,947	14,424,817
21. Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	0	0
22. Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	110,250	110,372
23. Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	424,878	198,125
24. Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	0	0
25. Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	0	0
26. Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	67,865	52,691
27. Dhima Nyingine	8,522,607	12,155,138
28. Madeni	0	0
29. JUMLA YA DHIMA	**212,968,164**	**212,563,511**
30. MALI/(DHIMA) HALISI (16 kutoa 29)	**27,330,388**	**27,196,451**
C. FEDHA ZA WANAHISA		
31. Mtaji wa Hisa Uliolipwa	39,697,089	39,697,089
32. Akiba ya Mtaji	10,624,548	8,036,457
33. Mapato Yaliyobakizwa	(23,928,976)	(21,340,885)
34. Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	937,727	803,790
35. Akaunti Nyingine za Mtaji	0	0
36. Stahiki ya Wenyehisa Chache	0	0
37. JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	**27,330,388**	**27,196,451**
38.Dhima Zisizo Dhahiri	13,950,647	15,901,868
39. Mikopo Chechefu	18,047,810	14,785,368
40. Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	2,193,216	2,277,609
41. Mali Nyingine Chechefu	0	0
D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i) Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	11%	11%
(ii) Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	10.9%	9.2%
(iii) Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	81%	80%
(iv) Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	69%	67%
(v) Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	76%	76%
(vi) Ongezeko la Amana	2%	2%
(vii) Ongezeko la Mali	0.2%	3%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 DISEMBA 2019

	SHS'000 Robo ya Mwaka sasa	SHS'000 Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita)	SHS'000 Limbikizo la Mwaka wa sasa	SHS'000 Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita)
	31 - 12 - 2019	**31 - 12 - 2018**	**31 - 12 - 2019**	**31 - 12 - 2018**
1. Mapato yatokanayo na Mikopo	5,272,220	5,114,797	19,567,061	19,430,994
2. Gawio la Faida kwa waweka Amana	(1,387,017)	(1,585,394)	(5,810,968)	(6,646,796)
3. Mapato Halisi ya Mikopo (1kutoa 2)	**3,885,203**	**3,529,403**	**13,756,093**	**12,784,198**
4. Madeni Viza Yaliyofutwa	0	0	0	0
5. Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	475,368	592,384	188,849	0
6. Fiada isiyotokana na Mikopo:	**1,906,116**	**1,791,250**	**7,322,662**	**7,138,710**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	296,440	280,246	1,725,882	965,903
6.2 Ada na Kamisheni	1,609,676	1,511,004	5,596,780	6,095,528
6.3 Gawio	0	0	0	0
6.4 Mapato Mengine	0	0	0	0
7. Gharama za Uendeshaji:	**(5,689,083)**	**(5,196,482)**	**(19,490,313)**	**(18,556,881)**
7.1 Mishahara na Mafao	(2,372,945)	(2,268,453)	(9,317,618)	(8,240,581)
7.2 Ada na Kamisheni	0	0	0	0
7.3 Gharama Nyingine	(3,316,138)	(2,928,029)	(10,172,695)	(10,316,300)
8. Faida /(Hasara) ya Uendeshaji	199,906	716,555	1,399,593	1,026,207
9. Tengo la Kodi ya Mapato	(65,969)	(52,450)	(461,866)	-409,714
10. Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	**133,937**	**664,105**	**937,727**	**616,493**
11. Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)	0	0	0	0
12. Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	**133,937**	**664,105**	**937,727**	**616,493**
13. Idadi ya Waajiriwa	239	218	239	218
14. Mapato kwa Hisa	0	0	0	0
15. Idadi ya Matawi	9	8	9	8
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	0.06%	0.30%	0.39%	0.29%
(ii) Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	0%	2%	2%	2%
(iii) Uwiano wa Gharama za Uendeshaji na Mapato Ghafi	79%	75%	72%	70%
(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya yatokanayo na Mikopo na Wastani wa Mali	2%	2%	10%	8%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31 DISEMBA 2019

	SHS'000 Robo Mwaka Mwaka wa sasa 31 - 12 - 2019	SHS'000 Robo Mwaka Uliopita 30 - 09 - 2019
I: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:		
Mapato/(Hasara) Halisi	199,906	102,094
Marekebisho kwa Ajili ya:	0	0
- Hasara Katika Mali	1,290,175	1,097,360
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	0	0
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(3,894,579)	(3,546,975)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	3,795,379	4,103,953
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-
- Mabadiliko ya kiwango kinachohitajika na banki kuu kisheria	(15,196)	(1,728,503)
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	(3,416,248)	1,196,639
- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	417	(60,372)
- Kodi Iliyolipwa	(65,969)	(32,986)
- Mengineyo (bainisha)	0	0
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(2,106,115)**	**1,131,210**
II: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:		
Gawio Lililopokewa	0	0
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(640,648)	(71,366)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	(341,804)	(21,122)
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	0	0
Mengineyo (bainisha)	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(982,452)**	**(92,488)**
III: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:	0	0
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0	0
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	0	0
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	0	0
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	0	0
Mengineyo (bainisha)	0	0
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	0	0
IV: Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:		
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	(3,088,567)	1,038,722
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	45,746,161	44,707,439
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**42,657,595**	**45,746,161**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 DISEMBA 2019

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengi-neyo	Jumla
Mwaka wa sasa 2019							
Salio la mwanzo wa mwaka	**39,697,089**	**0**	**(17,465,000)**	**2,843,597**	**1,316,975**	**0**	**26,392,661**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	0	937,727	0	0	0	937,727
Share zilizouzwa	0	0	0	0	0	0	0
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0	0
Miamala na wanahisa	0	0	0	0	0	0	0
Gawio lililolipwa	0	0	0	0	0	0	0
Ziada ya Kisheria	0	0	(7,780,951)	7,780,951	0	0	0
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	1,316,975	0	(1,316,975)	0	0
Mengineyo	0	0	0	0	0	0	0
Salio la mwisho wa mwaka	**39,697,089**	**0**	**(22,991,249)**	**10,624,548**	**0**	**0**	**27,330,388**
	0	0	0	0	0	0	0
Mwaka Uliopita 2018	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
Salio la mwanzo wa Mwaka	**35,697,280**	**0**	**(16,686,216)**	**3,451,838**	**1,263,376**	**0**	**23,726,278**
salio la mwanzo la bamadilio ya utaraibu wa kihasibu nanber 9	0	0	(1,949,919)	0	0	0	(1,949,919)
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	0	616,493	0	0	0	616,493
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0	0
Miamala na wanahisa	3,999,809	0	0	0	0	0	3,999,809
Gawio lililolipwa	0	0	0	0	0	0	0
Ziada ya Kisheria	0	0	0	0	0	0	0
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	608,241	(608,241)	0	0	0
Mengineyo	0	0	(53,599)	0	53,599	0	0
Salio la mwisho wa mwaka	**39,697,089**	**0**	**(17,465,000)**	**2,843,597**	**1,316,975**	**0**	**26,392,661**

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita.

Jina na cheo

Dr. Muhsin Salim Masoud
Mkurugenzi mtendaji — Imesainiwa January 28, 2020

CPA Said Mshana
Kaimu Mkuu wa Fedha — Imesainiwa January 28, 2020

CPA Mwinyi sekro
Mkuu wa Ukaguzi — Imesainiwa January 28, 2020

Benki ilitozwa faini ya SH 124,000 kwa kutofuata utaratibu wa utayarishaji, ufungaji na uandaaji wa fedha kama ilivyoanishwa kwenye sheria husika ya Benki kuu ya mwaka 2015"

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Abdallah Nahdi
Mwenyekiti — Imesainiwa January 28, 2020

Abdullatif Essajee
Mkurugenzi — Imesainiwa January 28, 2020

BADO UNAHANGAIKA KULIPIA MWANAO ADA YA SHULE?

Piga 0657 980 000 Sasa, ujue kuhusu

Amana Bank
Together, on the right path

Elimu Financing

0657 980 000 /amanabanktz /amanabank

TANGAZO

Tariff Guide

Amana Bank
Together, on the right path

	PRODUCT/SERVICES	LOCAL CURRENCY (TZS)	FOREIGN CURRENCY
1	**SAVINGS ACCOUNT (Personal/Joint/Annisaa Account)**		
	Minimum Opening balance	20,000	USD 100
	Account Maintenance balance	10,000	USD 100
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	USD 1,000
	Limit on Withdrawal	No limit	No limit
	Monthly Maintenance Fee	1,500	USD 4
	Over the counter withdrawal fee	1,500	Below USD 1,000 - 0% Over USD 1,000 - 0.25%
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	Free	Free
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Bank Statements above twelve months	20,000 per statement	USD 10 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
2	**STUDENT ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	10,000	N/A
	Account Maintenance balance	10,000	N/A
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	N/A
	Limit on Withdrawal	No limit	N/A
	Monthly Maintenance Fee	Free	N/A
	Over the counter withdrawal fee	Free	N/A
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	Free	N/A
	Bank Statements (monthly)	Free	N/A
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	N/A
	Bank Statements above twelve months	20,000 per statement	N/A
	Electronic Statement	Free	N/A
3	**KILIMANJARO DIASPORA ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	200,000	USD 100
	Account Maintenance balance	10,000	USD 100
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	USD 1,000
	Limit on Withdrawal	No limit	No limit
	Monthly Maintenance Fee	1,500	USD 4.0
	Over the counter withdrawal fee	1,500	1.2% minimum USD 6
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	Free	Free
	Bank Statements (monthly, quarterly, annually)	Free	USD 4.0 Per Statement
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 10 Per Statement
	Bank Statements above twelve months	20,000 per statement	Free
	Electronic Statement	Free	Free
4	**ASHRAF ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	1,000,000	USD Equivalent
	Account Maintenance balance	2,000,000	USD/GBP/EURO 1,000
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	USD 1,000
	Monthly Maintenance Fee	14,000	USD/GBP/EURO 10
	Over the counter withdrawal fee	As per the product tariff guideline	As per the product tariff guideline
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4.0 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
	Hajj Time SMS Alert	Free	Free
5	**BODABODA ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	10,000	N/A
	Account Maintenance balance	10,000	N/A
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	N/A
	Limit on Withdrawal	No limit	N/A
	Monthly Maintenance Fee	Free	N/A
	Over the counter withdrawal fee	1,500	N/A
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	Free	N/A
	Bank Statements (monthly)	Free	N/A
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	N/A
	Bank Statements above twelve months	20,000 per statement	N/A
	Electronic Statement	Free	N/A
6	**NAFUU ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	10,000	N/A
	Account Maintenance balance	10,000	N/A
	Monthly Maintenance Fee	Free	N/A
	Over the counter withdrawal fee	2,500	N/A
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	Free	N/A
	Bank Statements (monthly)	Free	N/A
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	N/A
	Bank Statements above twelve months	20,000 per statement	N/A
	Electronic Statement	Free	N/A
7	**HAJJ SAVINGS ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	10,000	USD 50
	Account Maintenance balance	10,000	USD 50
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	USD 1,000
	Limit on Withdrawal	Once Annually	Once Annually
	Monthly Maintenance Fee	Free	Free
	Over the counter withdrawal fee	Free	Free
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
	Hajj Time SMS Alert	Free	Free
8	**NURU SAVINGS ACCOUNT (Children Account)**		
	Minimum Opening balance	10,000	USD 50
	Account Maintenance balance	10,000	USD 50
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	USD 1,000
	Limit on Withdrawal	Four times in a year	Four times in a year
	Charge on withdrawal exceeding 4 times a year	12,000	USD 6
	Monthly Maintenance Fee	Free	Free
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
9	**SALARY SAVINGS ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	0	0
	Account Maintenance balance	2,000	USD 5
	Profit Participation Balance (Min. Daily balance)	100,000	USD 1,000
	Monthly Maintenance Fee	1,500	USD 1.5
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	NA
	Over the Counter limit withdrawal Fee	1,500	Below USD 1,000 - 0% Over USD 1,000 - 0.25%
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Electronic Statement	Free	NA
10	**PERSONAL CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	100,000	USD 100
	Account Maintenance balance	50,000	USD 50
	Monthly Maintenance Fee	11,000	USD 11
	Over the counter withdrawal fee	1,500	Below USD 1,000 - 0% Over USD 1,000 - 0.25%
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Electronic Statement	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
11	**CORPORATE CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	100,000	USD 500
	Account Maintenance balance	50,000	USD 200
	Monthly Maintenance Fee	15,000	USD 15
	Over the counter withdrawal fee	2500	Below USD 1,000 - 0.5% Over USD 1,000 - 0.5%
	Activation of Dormant Account	Free	Free
	Certificate of Balance to Auditors/Reference letters	50,000	USD 25
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
12	**BIASHARA CURRENT ACCOUNT (SMEs)**		
	Minimum Opening balance	100,000	USD 100
	Account Maintenance balance	50,000	USD 50
	Monthly Maintenance Fee	13,000	USD 13
	Over the counter withdrawal fee	1,500	Below USD 1,000 - 0.5% Over USD 1,000 - 0.5%
	Certificate of Balance to Auditors/Reference Letters	50,000	USD 25
	Activation of Dormant Account	Free	Free
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD 4 Per Statement
	Electronic Statement	Free	Free
13	**NGO CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	100,000	USD 100
	Account Maintenance balance	0	0
	Monthly Maintenance Fee	0	0
	Over the counter withdrawal fee	1,500	Below USD 1,000 - 0% Over USD 1,000 - 0.25%
	Certificate of Balance to Auditors/Reference Letters	50,000	USD 25
	Activation of Dormant Account	Free	Free
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	2,000 Per Page	USD 1 Per Page
	Electronic Statement	Free	Free
14	**IHSAAN CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum Opening balance	0	0
	Account Maintenance balance	0	0
	Over the counter withdrawal fee	0	0
	Bank Statements (monthly)	Free	Free
	Second and Subsequent bank statement copy(ies)	2,000 Per Page	USD 1 Per Page
	Monthly Maintenance Fee	Free	Free
	Electronic Statement	Free	Free
15	**FIXED/TERM DEPOSITS**		
	Minimum Opening balance	1,000,000	USD 1,000
	Profit Participation Balance	Amount placed	Amount placed
	Limit on Withdrawal	Until maturity	Until maturity
	Certificate of Investment	Free	Free
	Certificate of Balance to Auditors	50,000	USD 25
16	**OTHER DEPOSIT SERVICES**		
	Over the counter balance enquiry fee (for all a/cs)	Free	Free
	Account Closure Fee (for all account types)	10,000	USD 10
	Activation of Dormant Accounts	Free	Free
	Cash deposits for all account types	Free	Free
	Cash deposits for small denominations (less than USD 50)	N/A	5% of total
	Withdraw by using counter cheque :Forgotten/ loss/stale	15,000	USD 7
17	**CHEQUE BOOKS**		
	Issuance: 100 leaves cheque book	60,000	USD 35
	Issuance: 50 leaves cheque book	30,000	USD 20
	Issuance: 25 leaves cheque book	15,000	USD 10
	Stop Payment of Cheque	40,000	USD 35
	Unpaid Cheque - Insufficient fund and uncleared effect	100,000	USD 50
	Unpaid Cheque - technical reason	Free	Free
	Uncollected Cheque book after advice period of 3 months	20,000	USD 12
18	**BANKERS CHEQUE/ PAYMENT ORDER/ BANK / DEMAND DRAFTS**		
	Issuance: For Account holder	30,000	USD/GBP/EURO 25
	Cancellation: For Account holder	30,000	USD/GBP/EURO 25
	Stop Payment	40,000	USD/GBP/EURO 35
19	**ATM/DEBIT CARD**		
	Issuance of ATM card fee	10,000	N/A
	Issuance Nafuu ATM card	Free	N/A
	Replacement of lost/stolen or damaged card	10,000	N/A
	Replacement of PIN	N/A	N/A
	Annual fee	30,000	N/A
	ATM card activation	Free	N/A
	Blocking/Hotting ATM card	Free	Free
	ATM Cash Withdrawal fee per transaction at AMANA BANK and CRDB	From 0 to 50,000 - Tsh 1,500 From 50,001 to 100,000 - Tsh 1,800 From 100,001 to 200,000 - Tsh 2,100 From 200,001 to 300,000 - Tsh 2,500 From 300,001 to 400,000 - Tsh 2,800 From 500,001 to 600,000 - Tsh 3,000	N/A
	ATM Cash Withdrawal fee per transaction Mastercard local	4,000	N/A
	ATM Cash Withdrawal fee per transaction Mastercard international	7,300	N/A
	Nafuu ATM Cash Withdrawal fee	From 0 to 100,000 - Tsh 1,300 From 100,001 to 200,000 - Tsh 1,500 From 300,001 to 400,000 - Tsh 1,800 From 400,001 to 500,000 - Tsh 2,000 From 500,001 to 600,000 - Tsh 2,300	N/A
20	**FUND TRANSFERS/REMITTANCES**		
	Internal Transfers within Amana Bank	Free	Free
	Cross border transfers (TT, SWIFT) - outward USD	N/A	USD 50
	Inward Transfers (TT, SWIFT)	Free	USD 12
	Amendment of TT, SWIFT Message	12,000	USD 12
	Confirmation	Free	Free
	TISS	12,000	USD 12
	EFT (Bulk Payments): Out&Inward/salary processing fee	3,000 per transaction	USD 2 per transaction
	Stop Payments (TISS/EFT/SWIFT)	20,000	USD 20
21	**STANDING ORDERS**		
	Standing Order Instructions within Amana Bank	Free	Free
	Standing Order Instructions - Outward	12,000 per instruction	USD 12 per instruction
	Standing orders - Cancellation/Stopping	Free	Free
	Standing Orders - Amendments	Free	Free
	Unpaid Standing Orders	12,000 per instruction	USD 12 per instruction
22	**INTERNET BANKING**		
	Registration	Free	Free
	Equipment (one off) per user	100,000	USD 60
	Monthly Service Fee (Corporate)	15,000	USD 8
	Monthly Service Fee (Personal)	6,000	USD 3.6
23	**SMS BANKING**		
	Account Balance Enquiry	300	N/A
	Ministatement	300	N/A
	Cheque Status Enquiry	300	N/A
	Cheque book request	300	N/A
	Internal fund transfer	1,500	N/A
	Account activity Alert	200	N/A
	Airtime recharge	Free	N/A
	Utility bill payment	Free	N/A
	All Mobile Network Operators	Up to 100,000 - TZS 1500 100,001 - 500,000 - 2500 500,001 - 1,000,000 - 3,500 1,000,001 - 3,000,000 - 4,500 3,000,001 - 5,000,000 - 5,500 5,000,001 - Above - 7,500	N/A
24	**OTHER SERVICES**		
	SMS Alert fee per transaction	200	N/A
	Search Old Documents/Document Retrieval charges - between one months and six months	10,000	USD 5
	Search Old Documents/Document Retrieval charges - above six months	30,000	USD 15
	Retrieval charges on stale Cheques	20,000	USD 10
	Quarterly dormant charges	N/A	N/A
	Electronic Schedule of Charges Fee	Free	Free
	Change of Address/Telephone numbers	Free	Free
	Status opinion (Reference letter,certificate of balance of Auditors,Embassy letter)	10,000	USD 5
	Salary processing	3,000 Per Transaction	USD 2 Per Transaction
	Bulk payment Service	1,300 per transaction	USD 7 per transaction

All accounts in other foreign currencies (eg. EURO, GBP) charges and operating balances as per product tariff guide will be in USD equivalent

Dr. Muhsin Salim Masoud
Managing Director — Signed on 28th Jan, 2020

Said Mshana
Ag. General Manager Finance — Signed on 28th Jan, 2020

Amana Bank
Together, on the right path

Home of unsecured BID Guarantees

Visit our Branches or Call us Now 0657 980 000

0657 980 000 /amanabanktz /amanabank

*Terms & conditions apply

AFYA

Mloganzila ilivyosimama katika orodha nzuri ‘ukiondoa kadhaa’

Na Beatrice Moses

Mandhari ya Hospitali ya Taifa Muhimbili –Mloganzila. **PICHA ZOTE: MTANDAO.**

MAPEMA mwezi huu, uongozi wa Hospitali ya Taifa Muhimbili-Mloganzila, ulitoa taarifa kwa umma, ukikanusha madai kupitia mitandao ya kijamii, kwamba hospitali hiyo si salama kwa uhai wagonjwa.

Ni taarifa ya Mkurugenzi Mtendaji, MNH-Mloganzila, Profesa Lawrence Museru, aliyeeleza kuwa habari hizo hazitoi picha halisi ya huduma zinazotolewa hospitalini hapo.

Alitoa takwimu walizonazo, zinaonyesha kwamba wagonjwa wanaotibiwa MNH- Mloganzila wameongezeka katika makundi yote.

“Wagonjwa wa nje wameongezeka kutoka 17,115 katika kipindi cha robo mwaka cha Julai hadi Septemba, 2018 kufikia wagonjwa 25,493 katika kipindi cha Julai hadi Septemba, 2019 ambalo ni ongezeko la asilimia 48.8.

Aidha, wagonjwa wanaotibiwa na kulazwa wameongezeka kutoka 1,459 katika kipindi cha robo mwaka cha Julai hadi Septemba, 2018 na kufikia wagonjwa 2,795 katika kipindi cha Julai hadi Septemba, 2019 ambalo ni ongezeko la asilimia 91.6.

Hapa kwenye idadi ya wagonjwa, ni eneo mojawapo ambalo binafsi nilithibitisha hivi karibuni nilipomuuguza mgonjwa mahali hapo kwa wastani wa siku kadhaa.

Nilishuhudia mgonjwa anayenihusu akilazwa kwenye chumba chenye uwezo wa kulaza wagonjwa sita, kwa hakika siku zote kilikuwa kimesheheni, yaani vitanda vyote sita vilikuwa na wagonjwa.

Nilichobaini kupitia huduma aliyokuwa anapewa, mgonjwa ni kwamba kwa kiasi kikubwa iko rafiki, tofauti na malalamiko ya baadhi ya watu ambayo binafsi pia nimeyasoma kwenye mitandao hiyo ya jamii.

CHANGAMOTO

Kuna taratibu zilizowekwa hospitalini hapo, ambazo binafsi nazitolea ushuhuda zinaweza kuwa miongoni mwa vyanzo vya manung’uniko kutoka kwa baadhi ya ndugu wa wagonjwa wanapopewa taarifa za vifo.

Mojawapo ni taratibu za pamoja na jinsi ya kuwahudumia kwa utaratibu ambao umewekwa katika hospitali za kiserikali. Ni wazi, wanaoenda kutibiwa huko ni wanaougua kwa kiwango ambacho hospitali za ngazi za chini zimeshindwa kuwatibu, kwa sababu mbalimbali.

Kwa kifupi, ni wagonjwa tayari wamezidiwa kwa maumivu na mengine ya kiafya, hali zao zinahitaji ama kutibiwa au kuchunguzwa kwa kina na mabingwa wabobezi na vifaa vikubwa, kulingana na magonjwa yao.

Wengi hawajiwezi kiasi cha kushindwa kujihudumia kwa lolote, kama vile kula chakula, kujisafisha na wanapaswa kusaidiwa, kutokana na maumivu au kuchoshwa na ugonjwa.

Kuna ushuhuda wa wengi wanaogoma kula, wanakuwa usumbufu na anapaswa kupewa huduma hizo kwa namna shirikishi, ambayo kimsingi ni mzigo mkuu kwa watendaji husika.

Sasa, utaratibu uliowekwa hapo muda wa kumuona mgonjwa ni saa 12 asubuhi hadi saa 1.00 asubuhi na mchana saa 6.00 anaruhusiwa kuingia ndugu mmoja tu mwenye chakula, huku ikisisitizwa “hospitali yenyewe pia inatoa vyakula kwa wagonjwa.”

Muda wa jioni, kuona mgonjwa ni kuanzia saa 10.00 jioni hadi saa 12.00 jioni. Hapo ndugu wote wanapaswa kuondoka, hivyo wagonjwa wanabaki na matabibu na timu ya wahudumu hospitalini.

Ni utaratibu unaoweza kuonekana mzuri kwa namna fulani, lakini upande mwingine una sura ya matatizo, hususan kwa wagonjwa, ikiwamo kukosa huduma muhimu na ya lazima kwa baadhi yao kama vile kulishwa vyakula na kubadilishwa nguo.

Katika taarifa yake, Mkurugenzi hakutaja idadi ya manesi waliopo hospitalini. Hapo narejea kiulizo fulani, je, idadi hiyo inalingana na uhalisia wa majukumu yao?

Nasema hivyo, maana wahudumu hao wa afya ndio wenye jukumu la kuwahudumia wagonjwa, kulingana na hali walizo nazo.

Wagonjwa wengi naamini wanapewa dawa vizuri, lakini mlo wao usiwe unajitosheleza. Hapo, narejea kwa nilichoshuhudia kwa mgonjwa na wenzake wodini ambao hawakuwa na hali nzuri zaidi.

Tunaelimishwa ‘chakula ni dawa.’ Baadhi kutokana na uhalisia wa hali zao, hawali au hawalishwi inavyotakiwa, wanateseka kwa njaa, msingi wa hoja nauona hata manesi wanashindwa kujigawa kwa kuelemewa majukumu na aina ya wagonjwa walio nao.

“Afadhali tusaidie, mgonjwa wako mbishi sana kula, tusaidieni. Tunaelemewa... wa aina hii wako wengi,” anatamka mkunga mmoja, kueleza uhalisia wake.

Hospitalini Mloganzila, kuna wahudumu wanaogawa vyakula, ingawaje Nipashe ilishuhudia ugawaji uko katika mfumo unaofanana na ‘shule’ kwa maana hauangalii mahitaji maaluma ya mgonjwa husika.

Mgonjwa wangu, alihitaji vitu laini, lakini aliletewa makande. Ina maana bahati ya kuwa na huduma ‘Plan B’ ndiyo ilimnusuru kiafya.

Kazi ya kusamba vyakula hivyo, inafanywa na wahudumu maalum wanaoweka mabakuli ya vyakula kwenye meza za wagonjwa katika mfumo mmoja.

Ni wazi katika, uhalisia manesi ambao ndio wahudumu wakuu wanaelemewa na mazingira ya kazi, ikiwamo jukumu la kulisha, inawezekana wapo katika mazingira hayo kubaki na njaa, kama ilivyokuwa kwa mgonjwa wangu.

Nipashe ilishuhudia uji na mtori unavyoachwa saa 12 jioni, ndivyo unavyokutwa asubuhi inayofuata. Ni eneo ambalo hospitali uongozi unapaswa kuliangalia katika mipango mkakati yake ya kiutendaji, kwa maboresho.

Mbadala unaweza kuwekwa hata kwa maboresho ya kuruhusu ndugu walau mmoja kuingizwa wodini muda fulani, pale mahitaji maalum yanapotokea.

Ni njia moja kumtua nesi mzigo mzito na wakati huo huo, kuijengea picha nzuri ya kazi safi inayofanyika Mloganzila- Muhimbili.

IDADI YA VIFO

Mkurugenzi Profesa Museru katika taarifa yake anabainisha kuwa huo idadi ya vifo imekuwa ikipungua kutoka asilimia 14.9 iliyokuwepo katika kipindi cha robo mwaka cha Julai hadi Septemba, 2018 na kufikia asilimia 10.4 katika kipindi cha Julai-Septemba mwaka jana.

Anaeleza, takwimu za Muhimbili MNH Upanga) zinaonyesha katika kipindi cha robo mwaka cha Julai hadi Septemba 2018, wagonjwa waliolazwa walikuwa ni 12,375 na kulitokea vifo 1,000 ambayo ni asilimia 8.1.

“Vilevile katika kipindi cha Julai hadi Septemba 2019 MNH Upanga ililaza wagonjwa 17,230 na kati ya hao vifo vilikua 1,673 ambayo ni asilimia 9.7,”anasema.

Hivyo basi, takwimu kati ya MNH-Mloganzila na MNH-Upanga za asilimia ya wagonjwa waliofariki hazitofautiani sana, MNH-Upanga ni asilimia 9.7 wakati MNH-Mloganzila ni asilimia 10.4 katika robo ya Julai - Septemba, 2019.

“Hatua hii inaonyesha juhudi ambazo zinafanyika za kuboresha utoaji wa huduma katika MNH-Mloganzila zinazaa matunda,” anasema Profesa Museru,

IDADI MADAKTARI

Kuhusu hali ya madaktari, Profesa Museru ana maelezo: “Tungependa kufafanua kwamba, Hospitali ya MNH-Mloganzila ina madaktari bingwa 52, madaktari wa kawaida 50 na kwa sasa ina madaktari tarajali 53.”

Anasema, licha ya madaktari hao bingwa walioajiriwa MNH-Mloganzila kutoa huduma, pia wanashirikiana na madaktari bingwa kutoka MNH-Upanga katika kutoa huduma hapo MNH- Mloganzila.

“Vilevile hospitali hii ina madaktari wawili waliobobea wenye hadhi ya Profesa kutoka Korea nao wapo wanatoa huduma,” anasema katika taarifa yake hiyo, akikanusha dai la madaktari waliopo mafunzoni wanafanya kazi bila usimamizi.

Kwa mujibu wa mkurugenzi, hospitali imejiwekea utaratibu wa kila mgonjwa anayefika kupata huduma, anaonwa na daktari bingwa kwa ajili ya kufanyiwa uamuzi.

“Tangu MNH ipewe dhamana ya kusimamia hospitali hii, tumejielekeza katika kutatua changamoto zilizokuwapo katika utoaji huduma na kwa kiasi kikubwa imeonyesha mafanikio ambayo yanaonyesha kuongezeka idadi ya wagonjwa, pia kuna ushuhuda wagonjwa waliotibiwa na kuridhika na huduma zetu,” anasema.

Nipashe katika eneo hilo, inakiri kushuhudia madaktari wanafunzi walioendesha matibabu katika umakini unaoleta faraja kwa mgonjwa na wanandugu.

Mtazamo tu ni kwamba madaktari wanafunzi wanapita kila mara vitandani mwa wagonjwa, wanapaswa kupewa moyo na siyo kuwakatisha tamaa kwa manung’uniko dhidi yao, ikizingatiwa ndio madaktari wa kesho.

Makala hii inachangiwa na uzoefu wa kuwapo hospitalini Mloganzila kwa wastani zaidi ya wiki, ikianzia Muhimbili - Upanga, pia taarifa rasmi ya hospitali mwezi huu. .

> **Vilevile katika kipindi cha Julai hadi Septemba 2019 MNH Upanga ililaza wagonjwa 17,230 na kati ya hao vifo vilikua 1,673 ambayo ni asilimia 9.7.**

Sehemu ya wodini Mloganzila.

> **Hatua hii inaonyesha juhudi ambazo zinafanyika za kuboresha utoaji wa huduma katika MNH- Mloganzila zinazaa matunda.**

Asilimia 74 Watanzania wanajifungua hospitalini

Kinamama wa Arusha wakipata huduma za kliniki ya wazazi. **PICHA: MTANDAO**

Na Yasmine Protace

WAJAWAZITO wanapohudhuria kliniki, ni hatua inayosaidia kuwawezesha kujifungua kwa usalama zaidi, huku ikiwa zimemsaidia daktari kuelewa kitu gani kifanyika wakati wa kujifungua.

Pia, kwa mama mjamzito kutokana na kubaini tatizo pale anapokuwa amahudhuria kliniki, kuna mambo anajifunza yanayokuwa mkombozi katika kuilea mimba mpaka wakati wa kujifungua.

Inapotokea mjamzito hatashiriki kliniki katika kipindi cha ujauzito mwanzo hadi kujifungua, anakuwa katika hatari ya kupata tatizo kutokana na ujauzito wake, hasa wakati wa kujifungua katika sehemu isiyofaa.

Hivyo, ni hali inayotoa umuhimu wa wajawazito kuhudhuria kliniki ikiwa ni jambo jema linalosaidia kufanikisha mzazi anapopata elimu bora ya uzazi, itamsaidia kipindi cha ujauzito na baada ya kujifungua.

Kukosa uelewa hususan mahudhuri ya kliniki, ni hali inayochangia kwa baadhi ya wajawazito kutojifungua salama, huku wengine wakipata shida ya uzazi kutokana na kukosa kuhudhulia kliniki.

Ili kuhakikisha afya ya mama na mtoto inakuwa salama, serikali imekuwa ikiwahamasisha wajawazito kuhudhuria kliniki kipindi cha mwanzo wa ujauzito, lengo ni kuwasaidia kujifungua salama katika vituo vya afya.

Hivyo, kuhudhuria kliniki kwa wajawazito kunasaidia idadi yao kubwa kujifungua katika vituo vya afya na zahanati.

Inahimizwa, kama inatokea wajawazito hawatakuwa na elimu kamili muhimu ya kuhudhuria kliniki, ni hali inayoweza kuchangia wajawazito kujifungua katika maeneo yasiyo salama kwa afya ya mama na mtoto.

Iinaeleweka kwamba, wajawazito wanapohudhuria kliniki wananufaika na elimu ya usalama wa kutunza mimba, faida za matumizi sahihi ya dawa kuendena na hali waliyonayo.

Kumekuwapo ushuhuda wa namna nyingi, wajawazito wasiohudhuria kliniki wanapata changamoto kukosa damu nyingi, kifafa cha mimba na kujifungua watoto wenye kilo ndogo.

Waziri wa Afya Maendeleo ya Jamii, Jinsia Wazee na Watoto, Ummy Mwalimu, anasema kuwa asilimia 74 ya wajawazito wamejifungulia kwenye vituo vya kutoa huduma za afya nchini.

Kupitia taarifa yake ya utekelezaji kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya huduma na maendeleo ya jamii wa wizara kwa kipindi cha Julai hadi Desemba mwaka jana, , Waziri Ummy anasema:

“Katika kipindi hiki matarajio yalikua ni wajawazito 1,100,000 wangejifungua,hata hivyo takwimu zinaonesha kuwa jumla ya wajawazito 813,923 sawa na asilimia 74 walijifungua kwenye vituo vya kutoa huduma,”

Anaongeza kuwa wajawazito waliofanya mahudhurio ya kliniki, waziri huyo anasema jumla ya wajawazito 797,803 sawa na asilimia 73 ya walengwa, walifanya mahudhurio ya kliniki kama mwongozo ulivyoelekeza.

Waziri Ummy, anafafanua asilimia 87.4 ya wajawazito sawa na kinamama 886,810 walipatiwa dawa za kujikinga na malaria na jumla ya dozi 2,844,174 sawa na asilimia 84.6 walipewa dawa ya kuzuia upungufu damu.

Kwa mujibu wa Waziri Ummy, wizara kwa kushirikiana na wadau wa maendeleo, ilihakikisha dawa muhimu za kuzuia na kutibu kifafa cha mimba, kukinga na tiba ya upotezaji damu baada ya kujifungua.

Hatua ya kutibu watoto chini ya miaka mitano, nayo ili iliimarika kwa zaidi ya asilimia 85.

Moja ya mambo yanayohimizwa kupitia Mpago wa Maendeleo ya Afya (MMAM) yenye miaka zaidi ya 12 sasa tangu kuanza kutimzwa, inahimiza katika kulinda afya za wajawazito, wazazi na watoto wao.

Mashabiki waliotekwa na mechi uwanjani. **PICHA: MTANDAO.**

Mashabiki soka waongoza msongo, shinikizo

LONDON, Uingereza

WATAFITI kutoka Chuo Kikuu cha Oxford nchini hapa wamebaini mashabiki wa soka wanaongoza katika msongo wa mawazo, kutokana na upenzi wao uliopitiliza wawapo uwanjani kushuhudia mechi.

Ni hali ambayo wataalamu hao watafiti wanasema, inawaweka katika hatari zaidi ya kupatwa na maradhi ya shinikizo la damu

Uzoefu uliochukuliwa kutoka na ushabiki katika mashindano ya kombe la dunia mwaka 2014, vipimo vya mate vilionyesha hatari hiyo, tena kwa viwango vinavyofanana wake kwa waume.

Mtafiti Dk. Martha Newson, anasena mashabiki waliojikita zaidi kupendelea timu moja, wako katika hatari zaidi kuopatwa na shikinizo wakati wanashuhudia mechi inayoendelea.

Anaongeza: "Wale mashabiki wa kawaida, nao hawako salama, ingawaje si vibaya sana."

Kwa mujibu wa watafiti, huko nyuma hatari ya shinikizo la damu na athari zake, ilikuwa zaidi katika mechi kubwa. Lakini sasa katika mechi zote na mashabiki wa aina zote.

Mtaalamu mwingine, anasema mashabiki ambao wanaumizwa na timu zao kufanya vibaya, wengi wamekuwa wakijipooza kihisia kwa kutumia matendo kama kukumbatiana kupunguza makali ya maumivu.

AFYA

Taasisi ya lishe katika mageuzi kumwondolea mtoto utapiamlo

• Kiwango afya duni kushushwa • Wazazi nao kuangukia afya njema • Ubia na wazalishaji mafuta kula

Watoto waliopo katika hatua za makuzi, ambao lishe bora ni sehemu ya hitaji muhimu. **PICHA: MTANDAO.**

Na Mary Geofrey

SERIKALI imeanzisha mpango mkakati wa kuhakikisha kila mtoto chini ya miaka mitano, anapata virutubisho vya kupunguza udumavu wao wenye umri huo.

Ni mikakati iliyowekwa kuongeza virutubisho kwenye mafuta ya kula na chakula kama unga wa ngano, wakati vikitengenezwa kiwandani.

Mpango mwingine inataja ni wa kushirikiana na wadau wa kilimo, kuhamasisha ulimaji na utumiaji mazao iliyoongezwa virutubishi kama viazi lishe na mahindi lishe vyenye kiwango kikubwa cha Vitamin A na maharage yenye vitamini, madini chuma na zinki.

Mkakati huo, unasimamiwa na kutekelezwa na Taasisi ya Chakula la Lishe (TFNC), kwa lengo la kupunguza udumavu kwa watoto wenye umri chini ya miaka mitano

> **Japo tumefanikiwa kupunguza kiwango cha udumavu, lakini kiwango cha asilimia 32 ni malengo ya nchi na Shirika la Afya Duniani (WHO).**

kutoka asilimia 32 zilizopo sasa hadi kufika chini ya asilimia 20.

Aidha, inalenga kupunguza utapiamlo kutoka asilimia 3.5 za sasa hadi chini ya hapo na kupunguza tatizo la upungufu wa damu, kwa wajawazito kutoka asilimia 29 hadi kumalizika.

MKURUGENZI

Mkurugenzi Mtendaji wa TFNC, Dk. Germana Leyna, ametoa ufafanuzi huo, ukiwa ni sehemu ya mafanikio ya taasisi zilizo chini ya Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, kuelezea mafanikio katika kampeni iitwayo 'Tumeboresha Sekta ya Afya'.

Lengo la kampeni hiyo ni kuangazia miaka minne ya Serikali na mafanikio yaliyopatikana katika sekta za afya nchini.

Dk. Leyna anasema, "Kwa kushirikiana na sekta ya binafsi tumetekeleza kanuni za kuongeza virutubisho kwenye chakula. Lengo letu ni kuhakikisha tunamaliza tatizo la udumavu utapiamlo kwa watoto chini ya miaka mitano,"

Anasema, kwa sasa wanaongeza virutubisho vya Vitamin A kwenye mafuta ya kula, Vitamin B 12, zinki, tindikali aina ya foliki na madini chuma kwenye unga wa ngano na mahindi.

Dk. Leyna anasema, pia wanashirikiana na wadau mbalimbali wakiwamo wazalishaji wadogo wa chumvi na viwanda vya kuzalisha bidhaa zinazoongezewa madini.

"Japo tumefanikiwa kupunguza kiwango cha udumavu, lakini kiwango cha asilimia 32 ni malengo ya nchi na Shirika la Afya Duniani (WHO)," anasema Dk. Leyna.

Anataja kufanikiwa kupunguza aina nyingine za utapiamlo na watoto chini ya miaka mitano wanakonda, kuwa na uzito chini ya kiwango wanachostahili, kutoka asilimia 4.5 mwaka 2015/16 hadi asilimia 3.5 mwaka juzi.

Dk. Leyna anasema upungufu wa damu kwa wanawake walio katika umri wa kuzaa, kwa maana ya kati ya miaka 15 hadi 49 , nao unapunguzwa kutoka asilimia 45 katika kipindi kilichotajwa.

Eneo lingine, kuongeza idadi ya watoto wanaolishwa vizuri na wanaonyosheshwa maziwa ya mama pekee kwa kipindi cha miezi sita ya mwanzo wa uhai wao, kutoka asilimia 41 zan mwaka 2014 hadi asilimia 58 mwaka juzi.

Pia, watoto wenye umri chini ya miaka mitano, wamefanikishwa kulishwa kama inavyotakiwa, kwa idadi na makundi ya vyakula kutoka asilimia 20 hadi 30 kwa kipindi hicho.

"Kwa kufanya hivi tumetelekeza mikakati ya kisekta ya kitaifa ya Wizara ya Afya," anasema Dk. Leyna.

MAFANIKIO YALIYOPO

Mkurugenzi huyo anasema, katika kipindi cha miaka minne sasa, wameanzisha mpango jumuishi wa lishe kitaifa, ambao ni wa miaka mitano, kuanzia Julai 2016 hadi hadi Juni mwaka ujao.

Anasema ni mpango ambao serikali imefanikiwa kuunganisha nguvu za wadau wa sekta mbalimbali katika utekelezaji wa afya lishe, kwa sababu shughuli zilikuwa zinaratibiwa na kufanywa na sekta ya afya pekee yake, kupitia Mpango wa Taifa wa Lishe.

Dk. Leyna anasema, baada ya kufanyika tathimini, ilibainika sekta ya afya inachangia asilimia 20 katika kukabiliana na tatizo ya lishe, wakati sekta nyinginezo zinachangia asilimia 80.

Anasema, mpango huo pia umesaidia kuongoza utekelezaji wa afya za lishe kutoka kila sekta, kama vile elimu, biashara, viwanda, kilimo, mifugo na fedha na anaongeza kuwa ufanisi wa utekelezaji uko katika Wizara ya Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (Tamisemi).

Dk. Lyena anaeleza kuwa, mafanikio mengine yaliyopata ni kupendekeza na kuhamasisha ongezeko la bajeti ya lishe katika halmashauri kutenga bajeti ya Sh.1, 000 kwa kila mtoto mwenye umri

AFYA

Taasisi ya lishe katika mageuzi kumwondolea mtoto utapiamlo

chini ya miaka mitano, kwa ajili ya kutekeleza afua za lishe katika maeneo yao.

Kwa mujibu wa Dk. Lyena, awali halmashauri zilitenga bajeti ya Sh. 500 kila siku, lakini kuanzia mwaka 2018 bajeti iliongezwa hadi kufikia Sh. 1,000, ambayo ni takribani Sh. bilioni 11 kwa nchi nzima.

Anasema, wanaongeza madini joto kwenye chumvi katika utaratibu maalum wa kushirikiana na wamiliki wa viwanda vikubwa nchini, wakitekeleza mpango huo wakati wa kuandaa bidhaa zao.

Lingine analolitaja ni kuboreshwa utoaji elimu ya lishe kwa walengwa kiitwacho 'mkoba wa siku 1,000' unaojiendesha kuchangisha fedha za utengenezaji mikoba ya kupeleka elimu kuhusu umuhimu wa lishe bora kwa mtoto, kuanzia umri wa tumboni kwa mama hadi anapozaliwa na kuendelea kufikisha umri wa miaka miwili.

"Mkoba huu ni muhimu, kwa sababu kipindi hiki ni muhimu mtoto kupata mahitaji yote ya lishe, ikijumuisha virutubushi, ili kuboresha ukuaji wake kimwili na kiakili," anasema Dk. Leyna.

Anasema mkoba huo wenye maelezo na ufafanuzi bayana, unatumika kufundishia wajawazito na wawanake wenye watoto, kuhusu namna bora ya kuitunza mimba na mtoto mchanga, aina ya vyakula vya kumpa, katika kutafuta afya njema.

Dk. Leyna anasema, utafiti walioufanya unaonyesha mtoto anapokosa lishe au virutubishi katika umri huo, anapata athari za kudumu mwilini na kiakili, ambazo hazirekebishiki maishani mwake.

Anataja athari nyingine ni uwezekano wa mtoto kupata magonjwa wasiyo ya kuambukiza kirahisi, pindi anapofikia umri wa utu uzima. Dk. Leyna anasema mkoba huo wa siku 1,000 unahamasisha mabadiliko ya tabia katika kaya, ili zichukue hatua za kuboresha matunzo ya watoto tangu anapokuwa tumboni kwa mama yake, anazaliwa na kufikisha umri wa miaka miwili.

"TFNC inausambaza mkoba wa siku 100 katika mikoa yote nchini, kwa kushirikiana na wadau wa lishe," anasema Dk. Leyna.

Kadhalika anasema, wamefanikiwa kuandaa mkutano wa wadau wa lishe kila mwaka, kufanya tathimini ya utekelezaji wa mpango wa lishe jumuishi wa lishe kwa taifa. Mkutano huo unaleta hamasa na uelewa wa pamoja na vipaumbele vya nchi katika kupambana na utapiamlo nchini.

Anasema, wameendelea kusimamia utekelezaji wa Programu ya Mwezi wa Afya na Lishe ya Mtoto (CHNM), kwa kufanya maboresho ya kuongeza kipengele cha ufuatiliaji maendeleo ya mtoto katika vituo vya kutoa huduma za afya, pamoja kutoa nasaha za lishe.

Baadhi ya mahitaji muhimu katika lishe ya mtoto.

> **Baada ya kufanyika tathmini, ilibainika sekta ya afya inachangia asilimia 20 katika kukabiliana na tatizo ya lishe, wakati sekta nyinginezo zinachangia asilimia 80.**

Mafuta ya kula, ambayo sasa yanafayiwa mpango toka kiwandani kuwa na virutubisho.

Mtoto akiilishwa. **PICHA ZOTE: MTANDAO**

MTAZAMO WHO

Kuhusu hatua iliyopigwa, hadi sasa wamefanikiwa kuongeza viashiria vya ufuatiliaji namna ya kuaji na maendeleo ya watoto, kulingana na mapendekezo ya Shirika la Afya Duniani (WHO).

Mkurugenzi huyo anaeleza maboresho hayo ni muhimu, kwa sababu tatizo la utapiamlo linaathiri afya ya ukuaji watoto, na mkurugenzi anatoa ufafanuzi: "Maboresho haya yamewekwa katika kitabu cha afya ya mtoto, ambacho kimesambazwa katika mikoa 12 nchini."

Anataja mikoa hiyo ni Mwanza, Mara, Kigoma, Kagera, Geita, Shinyanga, Simiyu, Mbeya, Iringa, Njombe Songwe na Lindi na katika awamu ya kwanza wanatarajia kuendelea kusambaza katika mikoa mingine nchini.

Mafanikio mengine waliyopata, anayataja ni kuboresha maabara ya sayansi ya chakula, kwa kufanya ukarabati mkubwa, kuboresha vifaa kama vinavyiohusika kupima vyakula vinavyoongezwa virutubishi kiwandani na kibaiolojia na kipimo cha 'asidi ya foliki' ambayo ni njia ya 'maikrobiolojia.'

Vingine vinavyofanyiwa maboresho ni vifaa vya kupima wingi wa mafuta mwili kuthibitisha kiwango cha unyonyeshaji watoto wachanga kwa kutumia njia za kiatomiki.

Dk. Leyna anasema, vifaa hivyo zimegharimu zaidi ya Sh. milioni 990 kupitia ufadhili wa wadau wa maendeleo, likiwamo shirika la kimataifa la Gain Unicef na Taasisi ya Kimataifa ya Nguvu ya Atomiki.

Anasema ni maboresho yaliyoiewezesha taasisi kutoa huduma ya maabara kwa usahihi zaidi na kutathimini sampuli nyingi nyimgi kutoka ndani na nje ya nchi.

AFYA

Kukosekana nguvu za kiume mjadala ‘tata’ ndani serikali

• Suzan Lyimo: Baba bandia... • Dk. Ndugulile: Miaka 50 ijayo...

Na Sabato Kasika

HADI sasa kuna mjadala wa kina unaoendelea kuhusu upungufu wa nguvu za kiume kwa baadhi ya watu na wanaoguswa zaidi, ni wenye umri kuanzia miaka 30 na kuendelea.

Ni kada inayotajwa kuongoza kwa kutumia dawa za kuongeza nguvu za kiume, kwa mujibu wa ripoti ya utafiti iliyotolewa mwaka 2015 na Taasisi ya Taifa ya Utafiti wa Magonjwa ya Binadamu (NIMR), ikibainisha kuwa tatizo hilo linawakumba vijana wengi, hasa barani Afrika.

Ili kukabili shida hiyo, vijana wamekuwa wakitafuta dawa za kuongeza nguvu za kiume, pia kupunguza ukubwa wa adha ya namna hiyo, wateja wakubwa ni vijana wenye umri wa miaka 30 na kuendelea.

Aliyekuwa Mkurugenzi wa NIMR, Dk. Mwele Malecela, alianika hayo, walipogunduliwa aina dawa ya Mundex na anasema kada ya vijana na waathirika weengine wa kasoro hiyo ya kimwili, wamekuwa wakitumia mbinu mbalimbali, ili kuweka mambo sawa.

MBADALA ULIOPO

Kwa sasa baadhi ya watu wamekuwa wakitumia vyakula mbalimbali, wanavyoamini vina nafasi ya kwamba kwa namna moja ama nyingine vinaweza kusaidia kuwarejeshea nguvu hizo.

Imekuwa jambo la kawaida kukuta watu wanakunywa mchuzi wa samaki pweza, kutafuna vipande vya mihogo, nazi na karanga, ikiwa ni kuhakikisha wanaondokana na tatizo hilo, ambalo kila kukicha limekuwa mjadala.

Wakati juhudi hizo zikifanyika, waganga wa jadi nao hawako nyuma, kwani kwenye mabango yanayoelezea huduma zao wanazozitoa, huku dawa ya kwanza ikiwa ni kuongeza nguvu za kiume.

Kutokana na matangazo hayo ya waganga, baadhi ya watu huwafuata ili kupata huduma, ingawa haijulikani kama dawa hizo zinaweza kuwasaidia kuondokana na tatizo hilo.

MBUNGE AFUNGUKA

Mbunge wa Viti Maalum (Chadema), Suzan Lyimo, anaishauri serikali itoe elimu inayohusu wanaume kutokuwa na mbegu za kiume zenye nguvu tosha kwa ajili, ili kunusuru ndoa za Watanzania.

Mbunge huyo alifikisha tatizo hilo kwenye Kamati ya Bunge ya Huduma za Jamii Januari hii, wakati ikipokea taarifa ya utekelezaji wa shughuli zake jijini Dodoma.

Suzan, ambaye pia ni Waziri Kivuli wa Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi, anasema ndoa nyingi zinavunjika, kwa watu kutopata watoto, kisa kikuu ni wanaume wanapokosa mbegu zenye uwezo kutengeneza mtoto.

Anasema sababu ta kuwapo mfumo dume, jamii ikiamini kwamba mwanamke ndiye mwenye tatizo, lakini hivi sasa imekuwa bayana, tatizo likionekana zaidi kwa wanaume.

“Kwa kweli ndoa nyingi sana zinavunjika. Ndoa hizi zinavunjika, kwa sababu ya watu kutopata watoto. Tatizo hili lilikuwapo, lakini linazidi kuongezeka,” anasema Lyimo.

Anasema, suala la ukosefu wa nguvu za kiume, linagusa uwezo wa mwanamume kumpa mwanamke ujauzito na kwamba hilo ni kubwa, hivyo ipo haja kwa serikali kutoa elimu sahihi ambayo inaifikia jamii kwa kina.

“Pia,ni vyema kutambua kwamba suala la nguvu za kiume zinazotafutwa, halina uhusiano wa kuweza kutengeneza mtoto. Mtu anaweza kuwa na nguvu za kiume na asiwe na uwezo wa kuzalisha,” anasema.

Suzan anaeleza umuhimu wa wanaume sasa wakubali kwa hiyari kwamba, kwa sababu wana tatizo na kwamba kuna haja ya kutolewa elimu, ili kutambua mzizi wa tatizo hilo, ili ichukuliwe hatua za kupata ufumbuzi sahihi na huenda ukawa wa kudumu, ikiwezekana.

BABA BANDIA

Mbunge huyo anasema katika mazingira hayo, yanahatarisha maisha ya ndoa, kuwapo idadi kubwa ya kinamama wenye watoto chini ya baba bandia.

“Kuna haja ya kutoa elimu ili tunusuru ndoa hizi, kwa sababu mimi kama mshauri, naletewa matatizo makubwa zaidi na wanawake wanafanya hivyo wakiogopa kupewa talaka,” anasema.

Mbunge Suzan Lyimo. **PICHA ZOTE: MTANDAO.**

> **Kuna haja ya kutoa elimu ili tunusuru ndoa hizi, kwa sababu mimi kama mshauri, naletewa matatizo makubwa zaidi na wanawake wanafanya hivyo wakiogopa kupewa talaka.**

Naibu Waziri, Dk. Faustine Ndugulile.

WAZIRI NDUGULILE

Naibu Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Wazee na Watoto, Dk. Faustine Ndungulile, anasema changamoto ni kubwa na kwamba Hospitali ya Taifa ya Muhimbili (MNH), imeanza maandalizi ya kutoa huduma ya ugumba.

Dk. Ndugulile, katika ufafanuzi wake hoja ya mbunge huyo, anasema utafiti duniani unaonyesha kuwa kwa miaka 50 kumekuwa na punguzo la asilimia 50 ya nguvu za kiume.

“Nilikuwa ninasoma utafiti mmoja, unasema katika miaka 50 ijayo basi wanaume wote hapa tutakuwa hamna kitu,” anasema Dk. Ndugulile.

Naibu Waziri huyo, anataja visababishi ni pamoja na mabadiliko ya hali ya hewa, aina ya maisha na vyakula, hivyo kuna umuhimu wa kuzingatia lishe bora, ili kujinusuru na hatari hiyo.

Hata hivyo, anapinga hoja ya kuwepo watoto wengi ni wa ‘kubambikiwa baba’ kwa sababu wanaoenda kwa Mkemia Mkuu wa Serikali, ni wale wenye hofu vya kuwa watoto si wao.

Wananchi wavamia mapori ya akiba

Na Innocent Ng'oko, MBEYA

MAPORI ya akiba yanayomilikiwa na Mamlaka ya Usimamizi wa Wanyama pori Tanzania (TAWA) mikoa ya Songwe, Singida na Mbeya yapo hatarini kutoweka kutokana na kuvamiwa na wananchi wanaojihusisha na ufyekajі wa miti, kilimo na ufugaji.

Pia mapori hayo yanakabiliwa na changamoto ya ujangili unaofanywa na wanavijiji wanaoishi karibu na mapori hayo ikiwamo uwindaji wa wanyama, uvuvi haramu na wizi wa nyara za serikali kama vile upasuaji wa mbao na uchimbaji wa dhahabu.

Wakizungumza kwa nyakati tofauti jana, mameneja wa mapori hayo ya akiba ya Rukwati-piti na Rungwa, Kizigo na Mhasi walisema kuwa shughuli za kibinadamu zinaathiri mapori hayo kutokana na wananchi kutokutii sheria.

Meneja wa Pori la akiba la Rungwa-Kizigo na Mhasi, Patrick Kutondolana, alisema kuna tatizo la wananchi kutozingatia sheria ya kuishi umbali wa mita 500 kutoka eneo la pori la akiba na hivyo kuathiri shughuli za uhifadhi ndani ya mapori hayo, licha ya hatua mbalimbali za kisheria kuchukuliwa.

Alisema katika eneo la pori la akiba analolisimamia kuna vijiji zaidi ya 34 ambavyo vimezunguka mapori hayo ya akiba na kuwa wengi wa baadhi ya wananchi wamekuwa wakijihusisha na ujangili, uchimbaji holela wa dhahabu na uwindaji.

Kutondolana alipongeza jitihada za serikali kwa kudhibiti ujangili wa tembo ambao umepungua kwa kiasi kikubwa katika pori hilo na kwamba ujangili uliopo ni ule mdogo hususani nyakati za masika, ingawa wamekuwa wakifanya jitihada za kukabiliana nao.

Meneja wa Pori la Akiba la Rukwati-Piti, Jembe Chifuno, alisema hali ya ujangili katika pori hilo siyo mkubwa sana ingawa kumekuwa na ujangili wa wanyama wadogo wakiwamo nyati na uvuvi haramu wa samaki katika Ziwa Rukwa hususani nyakati za masika.

"Tumejipanga kuhakikisha tunakomesha ujangili wa wanyama na nyara za serikali zilizopo ndani ya mapori hayo, ndiyo maana katika msako wetu tunatumia vikosi maalum vya askari na msako wa majangili kwa kutumia ndege angani ili kuwabaini," alisema Chifuno.

Hata hivyo, mameneja wa mapori hayo walisema kuwa mbali na changamoto hizo kumekuwa na msako wa majangili ambao umekuwa ukihusisha ndege ambayo imekuwa ikiruka kwa nyakati tofauti katika mapori hayo.

Vilevile walisema ndani ya mapori hayo kuna vikosi kazi vya askari ambavyo vimepewa mafunzo maalumu ya kukabiliana na majangili.

Wajumbe wa Kamati ya Siasa ya Chama Cha Mapinduzi (CCM), mkoa wa Mbeya, wakikagua mradi wa maji katika Halmashauri ya Busokelo, wilayani Rungwe, hivi karibuni. **PICHA: INNOCENT NG'OKO**

Watanzania watajwa uvivu kusoma vitabu

Na Innocent Ng'oko, MBEYA

WATANZANIA wametajwa kutokuwa na utamaduni wa kujisomea vitabu kwenye maktaba, badala yake wamekuwa wakijisomea kwa kufuata matukio ikiwamo wakati wa mitihani na kujiendeleza kielimu.

Kauli hiyo imetolewa na Mkutubi wa Maktaba ya Mkoa wa Mbeya, Justin Lwambo, wakati akizungumza na Nipashe na kueleza kuwa katika maktaba ya Mkoa wa Mbeya wamekuwa wakipokea idadi ndogo ya wananchi licha ya kuwahamasisha kujenga utamaduni wa kujisomea vitabu.

Alisema idadi ya watu wazima ambao wamekuwa wakijisomea vitabu ni ndogo ikilinganishwa na idadi ya wanafunzi ambao wamekuwa wakijisomea katika maktaba hiyo kwa nyakati tofauti mkoani Mbeya.

Lwambo alisema kwa sasa wanaendelea na mikakati mbalimbali ya kuijenga jamii kuwa na utamaduni wa kupenda kujisomea katika maktaba mbalimbali zilizopo hapa nchini.

Alisema kwa Mkoa wa Mbeya wamefanikiwa kujenga maktaba ya watoto ambao hufika na kuweza kujisomea.

"Serikali imefanikiwa kujenga jengo la watoto wadogo kwa Mkoa wa Mbeya kwa lengo la kuwapa nafasi watoto wadogo kuweza kujisomea pamoja na kuwajengea utamaduni wa kuwa na utaratibu wa kupenda kijisomea hata watakapo kuwa wakubwa," alisema Lwambo.

Alisema kuwa kuna mkakati wa kuhakikisha kunakuwa na maktaba katika ngazi za wilaya na kata mkoani humo kwa kushirikiana na halmashauri husika kwa lengo la kuiwezesha jamii kupata maarifa.

Lwambo alisema kuna baadhi ya mikoa imefanikiwa kwa kiasi kikubwa kuanzisha maktaba hizo ukiwamo Mkoa wa Iringa na Kagera na kupata mafanikio.

Alisema maktaba hiyo imekuwa ikishirikiana na shule mbalimbali za Mkoa wa Mbeya kwa lengo la kuwahamasisha wanafunzi kuwa na utamaduni wa kujisomea na kuongeza maarifa yao ya kila siku.

Alisema katika siku zijazo wanakusudia kutoa huduma ya maktaba kwa njia ya Teknolijia ya Habari na Mawasiliano (Tehama) na changamoto iliyopo upatikanaji wa vifaa.

NHC kufanya operesheni ya wadaiwa sugu

Na Innocent Ng'oko, MBEYA

SHIRIKA la Nyumba la Taifa (NHC) Mkoa wa Mbeya linakusudia kuendesha operesheni kwa wadaiwa sugu ambao hawajalipa kodi kwa muda mrefu.

Limesema kwa sasa linadai Sh. 16,009,999 ambazo zimesababishwa na wateja hao kuhama kinyemela na wengine kushindwa kulipa madeni wakiwa ndani ya nyumba hizo.

Kauli hiyo imetolewa na Meneja wa NHC katika mikoa ya Mbeya, Songwe na Njombe, Said Bungara na kueleza kuwa msako huo utafanyika kwa wapangaji wote walioshindwa kulipa madeni yao kwa mkoa wa Mbeya.

Alisema lengo la kukusanya madeni hayo ni kuiwezesha NHC kukusanya mapato zaidi kwa ajili ya maendeleo ya nchi ikiwamo kuwawezesha wananchi kupata huduma mbalimbali za kijamii.

"Niweke wazi tupo katika mchakato wa kukusanya madeni na kuingia makubaliano na wadaiwa namna ya kulipa madeni yao kabla ya hatua kali hazijachukuliwa dhidi yao ikiwamo kutaifisha mali zao," alisema Bungara.

Bungara alisema mpaka sasa NHC inaendelea na uhakiki wa wapangaji na kwamba lengo ni kuwabaini wapangaji ambao wamekuwa na utamaduni wa kuwapangisha watu wengine bila ya kufuata utaratibu kulingana na maelekezo ya shirika hilo.

Alisema mbali na ukaguzi huo NHC limekuwa likiendeleza jitihada za ujenzi wa nyumba na kwamba mpaka sasa limeshajenga nyumba katika Wilaya za Mbarali nyumba (20), Mkoa wa Songwe (20) na katika Halmashauri ya Busokelo nyumba (14), pamoja na nyumba 50 katika Mkoa wa Njombe.

Bungara alisema mpaka sasa nyumba zote zilizojengwa katika Wilaya za Mbarali na Halmashauri ya Busokelo zimeshanunuliwa na Halmashauri ya Mbarali na zile za Busokelo zimenunuliwa na halmashauri.

"Shirika limekuwa likijenga nyumba zenye ubora unaokidhi mahitaji ya wananchi na ndiyo maana nyumba nyingi zimekuwa na soko kubwa kwa taasisi za serikali na wananchi ambao wamekuwa wakizinunua muda mfupi tu baada ya kukamilika," alisema Bungara.

Alisema NHC limekuwa likiwauzia na kuwapangisha wananchi nyumba kwa bei ya chini kwa lengo la kukidhi mahitaji ya Watanzania kupanga katika shirika ambalo lipo nchini la serikali.

Mahakama yakumbushwa wajibu maendeleo, uchumi wa viwanda

Na Augusta Njoji, DODOMA

KUTOKANA na azma ya serikali ya kuwa na uchumi wa viwanda, Mahakama imetakiwa kuhakikisha sheria zinazochochea azma hiyo zinapata tafsiri sahihi.

Jaji Mfawidhi wa Mahakama Kuu Kanda ya Dodoma, Mustafa Siyami, alisema jana jijini hapa kuhusu Siku ya Sheria, huku akisisitiza kuwa mahakama ina mchango mkubwa kuhakikisha sheria zinapata tafsiri sahihi na mashauri mbalimbali ya kibiashara yanasikilizwa haraka.

"Mwaka huu kaulimbiu ni: 'Uwekezaji na Biashara ni Wajibu wa Mahakama na Wadau Kuweka Mazingira Wezeshi ya Uwekezaji'. Kauli hii inalenga ule mfumo wa sheria ili ufanye kazi maendeleo yapatikane, vyombo vinavyosimamia sheria vina wajibu fulani," alisema.

"Tunaposema nchi ya viwanda mahala popote hakukosekani na migongano ambayo huwa inaishia mahakamani. Migogoro ya kibiashara hutokana na uwekezaji mbalimbali uliofanyika," alisisitiza.

Jaji huyo alisema eneo ambalo uchumi unakua, migogoro ya kisheria ni mambo ya kawaida kutokea. "Wadau wa mahakama wana wajibu gani kuhakikisha uwekezaji unafanyika na uchumi unakua. Ule mchango wa mahakama na wadau wake ndio kaulimbiu yetu ya uwekezaji," alisema.

Kuhusu Siku ya Sheria, alisema kutakuwa na wiki ya sheria ambapo mambo mbalimbali yatafanyika ikiwamo maonyesho ya taasisi zinazoshirikiana na mahakama ili kutoa elimu za kisheria kwa wananchi.

"Hii ni fursa kwa wananchi kupata taarifa za mambo yanayofanyika na kupata msaada wa kisheria kupitia taasisi zinazotoa msaada wa kisheria," alisema.

Alisema kilele cha maadhimisho hayo kitafanyika jijini Dar es Salaam Februari 6, mwaka huu, na Rais John Magufuli atakuwa mgeni.

"Kuanzia Januari 31 hadi Februari 5, mwaka huu kutakuwa na maonyesho Viwanja vya Nyerere kwa ajili ya kutoa elimu na msaada wa kisheria," alisema.

Jaji huyo alisema wiki hiyo itaambatana na matukio mbalimbali ikiwamo kuzindua jengo la Mahakama ya Wilaya ya Kondoa, Mahakama ya Mwanzo Bereko na Iguguno.

Wakazi wa Mtaa wa Vikonje 'B', Kata ya Mtumba, jijini Dodoma, wakizungumza na waandishi wa habari jana, wakiwalalamikia viongozi wa kata hiyo kwa kutaka kuwaondoa kwenye maeneo wanayoishi kupisha mradi wa ujenzi wa nyumba za serikali.
PICHA: PETER MKWAVILA

Sumu kuvu yadaiwa chanzo cha saratani

Na Renatha Msungu, DODOMA

SERIKALI imesema madhara makubwa yanayosababishwa na uwepo wa sumu kuvu katika mahindi na karanga ni kansa ya ini pamoja na udumavu kwa watoto.

Hayo yalibainishwa na Mratibu wa Mradi wa Kudhibiti Sumu kuvu katika maeneo mbalimbali nchini (Tanipac), Chrispin Josephat, wakati akizungumza na gazeti hili kuhusiana na mikakati waliojiwekea katika kupambana na tatizo hilo.

Josephat alisema sumu kuvu ni hatari na inasababishwa na wakulima kutofuata taratibu na kanuni za kilimo katika maeneo au mikoa ambayo imeathiriwa na tatizo hilo.

"Kuna uhusiano wa kansa ya ini na chakula kilichoathiriwa na sumu kuvu ndio maana unaona serikali iko mstari wa mbele kuhakikisha inamaliza tatizo hilo hapa nchini," alisema Josephat.

Alisema saratani inashabihiana na usababishwaji wa uwepo wa sumukuvu katika mazao husussani mahindi na karanga.

Pia alisema sumu kuvu husababisha udumavu kwa watoto na kwamba mtoto akipata tatizo hilo, si rahisi kumrejesha katika ukuaji wake wa kawaida.

"Ninaomba wakulima na wasindikaji tuwe na utamaduni wa kufuata kanuni. Hii itasaidia kupunguza tatizo la sumu kuvu," alisema.

Pia alisema kutokana na hali hiyo, mkataba wa miaka mitano ambao serikali imetia saini hivi karibuni, utatatua changamoto katika mikoa ambayo imeathiriwa na sumu kuvu kwa kiasi kikubwa.

"Tunakwenda kuboresha miundombinu bara na visiwani ikiwemo kutoa elimu. Lengo ni kutokomeza kabisa tatizo hili," alisema Josephat.

Alisema katika uboreshaji wamepanga kujenga maabara kubwa ya kimataifa yenye uwezo wa kupima mazao kabla ya kwenda nje hasa ukizingatia Tanzania inahudumia nchi nyingi katika suala la mazao.

Pia alisema wanatarajia kujenga maghala makubwa Tanzania Bara na Visiwani ambayo yatakuwa mfano wa kufundisha wakulima, wasindikaji jinsi ya kuhifadhi mazao yasiathiriwe na sumu kuvu.

Alisema pia wataanzisha na kuhamasisha matumizi ya vihenge vya kisasa ambavyo teknolojia zake zinatengenezwa na vijana nchini. Vihenge hivyo, alisema wanaamini vitakuwa msaada mkubwa kwa wakulima na wasindikaji wa mazao.

Waziri Jafo aonya majungu

Na Ibrahim Joseph, DODOMA

WAZIRI wa Nchi Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (Tamisemi), Selemani Jafo, amesema anasikitishwa na tabia ya watu wanaopeleka taarifa za uongo kwake ili kuwachongea wenzao wafukuzwe kazi au waondolewa kwenye nyadhifa walizo nazo.

Kauli hiyo aliitoa jana wakati akizungumza kwenye uzinduzi wa ofisi ndogo ya Jumuiya ya Serikali za Mitaa Tanzania (Alat) uliofanyika jijini hapa.

Jafo alisema anasikitishwa na tabia ya wafanyakazi hao ambao lengo lao ni kutimiza maslahi yao binafsi.

"Ndugu zangu naomba nieleze ukweli leo (jana). Nilikuwa nisije kuzindua jengo hili kutokana na maneno niliyoletewa na watu kuwa kuna ufisadi wa kutisha umefanyika kwenye ujenzi wa jengo dogo hili. Niliambiwa mtendaji mkuu ameiba ndoo za rangi na mabati amepakia kwenye basi la Machame. Kwa kweli nilikasirishwa sana," alisema Jafo.

"Pia niliambiwa hata jengo lenyewe haliwezi kukamilika kutokana na wizi uliofanyika na nikiambiwa kuwa viongozi wa juu wa Alat wanajilipa fedha na hawaendi kutembelea miradi ya halmashauri. Ilinibidi kuanza kuyafanyia kazi maneno haya haraka na nimegundua kuwa ni majungu ya watu," alisema.

Jafo alisema baada ya kusikia taarifa hizo, aliunda tume iliyoongozwa na Katibu Mkuu wa Tamisemi, Mhandisi Joseph Nyamhanga, ili kuchunguza na kujiridhisha juu ya tuhuma hizo.

Alibainisha kuwa baada ya kuunda, tume hiyo ilifanya kazi bila kuwahusisha viongozi wa Alat na ilijiridhisha pasipo na shaka kuwa taarifa hizo ni za uongo na hakuna hata fedha iliyoibwa.

"Tume ilijiridhisha na kubaini kuwa mtendaji mkuu anayepigwa majungu, aliziba mianya ya wizi na watu waliokuwa na lengo la kuibia Alat hasa wenye malipo ya kazi zilizokuwa zikifanyika kwenye ujenzi huu," alisema.

"Leo hii ningeambiwa kuwa taarifa hizo za wizi ni kweli, ningemfukuza kazi leo na kuagiza kufunguliwa mashtaka mtendaji mkuu kwa sababu hatupendi waturudishe nyuma katika maendeleo," aliongeza.

Pamoja na kuambiwa juu ya jengo kutokamilika, alisema alishangaa alipofika kuona limekamilika na kuanza kuamini kuwa taarifa hizo zilikuwa majungu ya watu wenye kutamani vyeo vya wengine kwa kupandikiza maneno ya uongo.

Uhusiano Tanzania, Uturuki wahimizwa

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

MAKAMU wa Pili wa Rais, Balozi Seif Ali Iddi, amesema Jamuhuri ya Muungano wa Tanzania na Uturuki zina uhusiano wa kihistoria, ambao wawekezaji wa pande hizo mbili wanapaswa kuutumia kwa kushirikiana katika miradi ya kiuchumi ili kuudumisha.

Balozi Iddi alitoa kauli hiyo jana Mjini Zanzibar alipofanya mazungumzo na ujumbe wa viongozi waandamizi wa Kampuni za kimataifa za GÖKYOL na DAYK kutoka Uturuki waliofika nchini kuangalia maeneo wanayoweza kuwekeza katika nyanja ya miundombinu ya ujenzi.

Alisema mataifa mengi ulimwenguni yamekuwa na uhusiano wa kidiplomasia kwa miaka mingi baada ya uhuru, ambapo kwa sasa uhusiano huo unastahiki kuelekezwa zaidi kwenye diplomasia ya kiuchumi itakayoweza kusaidia kustawisha maisha na maendeleo ya wananchi wengi.

Aliushauri uongozi wa kampuni hizo kutenga muda mahsusi utakaowapata wasaa mpana zaidi wa kuangalia maeneo yanayostahiki kuwekezwa na kampuni zao zilizoanza kuonyesha azma ya kutaka kutumia fursa zilizopo nchini.

Alisema Zanzibar na Tanzania kwa ujumla zimekuwa na maeneo mengi yenye ushawishi wa kuimarishwa miundombinu yake hasa katika sekta ya ujenzi na mawasiliano yenye kuchukuwa nafasi kubwa ya ukuzaji uchumi wake kupitia bidhaa zinazotokana na sekta ya kilimo zinazostahiki kuingia katika soko.

Naye Katibu Mkuu Wizara ya Ujenzi, Mawasiliano na Usafirishaji Zanzibar, Mustafa Aboud Jumbe, alisema zipo barabara zisizopungua 11 katika maeneo mbalimbali ya visiwa vya Unguja na Pemba ambazo zimeshafanyiwa uchambuzi yakinifu zikisubiri fedha kwa ajili ya ujenzi wake.

Jumbe alisema serikali kupitia wizara hiyo iko tayari kushirikiana na wadau wa maendeleo katika kuona barabara hizo zenye urefu wa kilomita 150 zinajengwa na kutoa huduma nzuri.

Kwa upande wa sekta ya usafiri wa baharini, alisema jitihada zinaendelea kuchukuliwa katika kutafuta mbinu za kuipanua Bandari ya Malindi ili iwe na uwezo wa kutoa huduma kwa meli kubwa za mizigo zaidi ya moja kwa wakati mmoja.

Viongozi hao waandamizi wa GÖKYOL na DAYK walisema kampuni zao zilizoasisiwa miaka ya 1961 na 1971, zina uzoefu wa kimataifa katika ujenzi wa miundombinu ya barabara kuu na majengo ya hospitali na shule.

Tamwa yaja juu dhamana kigogo anayedaiwa kubaka

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

CHAMA cha Waandishi wa Habari Wanawake Tanzania (Tamwa) Ofisi ya Zanzibar, kimesikitishwa na uamuzi uliochukuliwa na Mahakama Kuu kumpa dhamana mtendaji mkuu wa Shirika la Biashara la Taifa la Zanzibar ZSTC Wilaya ya Mkoani Pemba, Seif Suleiman Kassim, hivi karibuni anayetuhumiwa kumbaka mwanafunzi.

Mkurugenzi wa Tamwa Zanzibar, Dk. Mzuri Issa, alisema mtuhumiwa huyo anatuhumiwa kumbaka mtoto wa kike wa miaka 13, mkazi wa Mkoani Pemba.

Kwa mujibu wa Sheria za Zanzibar hasa Sheria ya Mwenendo wa Makosa ya Jinai Namba 7 ya Mwaka 2018 kifungu na 151, kubaka ni kosa ambalo halistahili kupewadhamana.

Alisema miongoni mwa sababu zilizomtoa nje kwa dhamana mtuhumiwa huyo ni kuwa ni mkurugenzi mtendaji wa ZSTC.

Alieleza kuwa Jaji anayesikiliza kesi hiyo alinukuliwa akisema kuwa ikiwa mtuhumiwa ataendelea kukaa rumande katika msimu huu, kutaathiri shughuli za uvunaji wa zao la karafuu.

"Tunaamini kwamba ZSTC ni shirika kubwa na lenye wafanyakazi wa kutosha wanaoweza kuzalisha hata pale ambapo mmoja au wawili katika wafanyakazi wake watakuwa hawapo kazini au hawafai kuendelea na kazi," alisema Dk. Mzuri.

Alieleza kuwa hoja ya dhamana ya mtuhumiwa wa ubakaji kwa sababu kama hiyo haitoshi na inaweza kuweka mfano mbaya katika mfumo wa haki.

Alieleza kuwa uamuzi huo haukuangalia upande wa pili wa waathirika au jamii kwa ujumla itajisikiaje itakapoona kuwa wapo watu wanapewa dhamana kutokana na nyadhifa zao japo kuwa kosa walilolitenda kisheria haliruhusiwi kupewa dhamana.

Dk. Mzuri aliviomba vyombo vinavyosimamia utekelezaji wa sheria kuzidisha umakini katika kutoa maamuzi kwa kuzingatia haki za binadamu na kuona kwamba haki ni lazima ifuate mkondo wake bila kujali cheo alichonacho mtu hata kama hakuna sheria inayompa kinga.

"Tunaiomba pia serikali kuingilia kati jambo hili kwa maslahi mapana ya kutekeleza mpango wa kitaifa wa kupambana na ukatili wa kijinsia (2017-2022) na jitihada za kuleta usawa wa kijinsia," alisema.

Waziri wa Afya Zanzibar, Hamad Rashid Muhammed (kushoto), akizungumza na Mwakilishi wa Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Watoto (UNICEF), Tanzania, Dk. Moha Damaj, wakati wa mkutano wa viongozi wa dini kuhusu masuala ya afya ya jamii, mjini Zanzibar juzi. **PICHA: RAHMA SULEIMAN**

SMZ yaombwa wataalamu zaidi ushauri nasaha

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

SERIKALI ya Zanzibar imeshauriwa kuongeza ajira za wataalamu wa ushauri nasaha ili jamii iweze kuondokana na matatizo mbalimbali yanayosababishwa na msongo wa mawazo.

Hayo yalielezwa jana na mtaalamu wa masuala ya ushauri nasaha, Asya Saleh Abdulkadir, wakati akizungumza na Nipashe.

Alisema jamii inakabiliwa na msongo wa mawazo kutokana na matatizo ikiwamo kufanyiwa vitendo vya udhalilishaji.

Alisema ili nchi iendelee, lazima afya za watu kiakili ziwe sawa, hivyo ni vyema serikali kutoa fursa za ajira kwa wataalamu wa ushauri nasaha.

Aidha, alisema kuwa ipo haja kutolewa elimu ya ushauri nasaha kwa watoto wanaokaribia kubalehe au kuvunja ungo ili watoto hao waweze kuepukana kufanya vitendo vya udhalilishaji.

"Muda wa kubalehe au kuvunja ungo kwa watoto huwa wanakumbana na vishawishi vingi, hivyo ni vyema kupewa elimu ya ushauri nasaha ili kuvishinda vishawishi hivyo," alisema.

Asya alisema elimu ya ushauri nasaha ni muhimu hasa kwa wanafunzi shuleni kwa sababu wanakabiliwa na changamoto nyingi.

Mkurugenzi Mtendaji wa Chuo cha Afya Zanzibar, Aziza Hamed, alisema wanatoa taaluma ya saikolojia baada ya kugundua kuwa jamii inakabiliwa na tatizo la msongo wa mawazo, hali ambayo inawafanya kufanya matukio mabaya.

Alisema ipo haja elimu ya saikolojia kutolewa kwa wanafunzi wa shule wanaofanya mitihani ya taifa ili kuweza kuyapokea matokeo ya mitihani yao katika hali nzuri.

"Yapo matukio ya wanafunzi kujiua baada ya kupata matokeo mabaya katika mitihani yao... kama wanafunzi wangekua wanapatiwa elimu ya saikolojia kabla ya kufanya mitihani, wasingekuwa wanafanya maamuzi mabaya baada ya kutopata matokeo mazuri," alisema.

Aidha, alisema chuoni hapo wamefungua kitengo cha ushauri nasaha, hivyo ameitaka jamii kufika chuoni hapo kupata ushauri nasaha pale wanapokutwa na matatizo.

Ofisa ustawi wa jamii Wilaya ya Magharib 'A' Unguja, Sabra Ali, alisema wanapokea kesi nyingi za watoto wanaokinzana na sheria ambapo watoto hao huwafanyia watoto wenzao vitendo vya udhalilishaji.

Alieleza kuwa watoto kama hao wanahitaji elimu ya ushauri nasaha ili wasirejee tena kufanya vitendo hivyo, lakini wilayani hapo hawana mtaalamu wa ushauri nasaha.

"Watoto kama hao huwa tunawapa ushauri nasaha, lakini hatuna utaalamu wa kutosha wa ushauri nasaha kwa sababu taaluma hiyo hatujasomea," alisema.

Waliofaulu sekondari wapata shule

Na Sabato Kasika

KATIKA kuhakikisha wanafunzi wote waliochagulia kuanza kidato cha kwanza mwaka huu, shule mbili mpya za sekondari za kata za Busambara na Bugoji, Wilaya ya Musoma mkoani Mara, zimeanza kupokea wanafunzi hao.

Shule hizo ni Busambara Sekondari, iliyopo Kata ya Busambara, iliyoanza kupokea wanafunzi Januari 14 mwaka huu na Dan Mapigano Memorial School ya Kata ya Bugoji ilioanza kupokea wanafunzi Januari 16.

Mkuu wa Wilaya Musoma, Dk. Venvent Anney aliliambia gazeti hili kwa njia ya simu jana kuwa, hatua ya shule hizo kuanza kutoa masomo zinatokana na ushirikiano mzuri uliopo kati ya wazazi na serikali.

"Januari 14 wanafunzi 142 wa kidato cha kwanza wa Sekondari ya Busambara, walianza masomo, kwani wakazi wa vijiji vitatu vya Kwikuba, Maneke na Mwiringo walichangia nguvukazi na fedha," alisema Dk. Anney.

Alisema, kwa sasa sekondari hiyo ina walimu sita, ofisi mbili zenye meza, viti na kabati, vyoo vya wanafunzi matundu nane na vya walimu matundu mawili, kwamba kwa wakati huu vinatosha.

"Ujenzi wa maabara, madarasa mengine, maktaba, nyumba za walimu na viwanja vya michezo unaendelea, ili kuhakikisha shule hiyo inakuwa na miundombinu yote muhimu inayohitajika," alisema.

Kwa upande wa shule ya Dan Mapigano Memorial, mkuu huyo wa wilaya alisema, ilianza kupokea wanafunzi Januari 16 na kwamba wanafunzi wote 141 wa Kata ya Bugoji waliochaguliwa wameanza masomo.

Alisema, kabla ya kukamilika kwa sekondari hizo mbili, wanafunzi walikuwa wakisoma katika sekondari za kata za jirani, lakini sasa hao wa kidato cha kwanza wamepunguziwa kutembea umbali mrefu.

Benki ya Azania yawakumbuka wajasiriamali

Na Mwandishi Wetu

BENKI ya Azania imeendelea kuwapa fursa mbalimbali wafanyabiashara wadogo, baada ya jana kuzindua huduma ya mikopo kwao.

Wafanyabiashara hao wamekuwa wakiwezeshwa na benki hiyo kwa njia mbalimbali zikiwamo kuwaletea bidhaa ambazo zitawakomboa kwa kuwaongezea mitaji pamoja na kuwawezesha kujitanua.

Hafla ya uzinduzi wa mikopo hiyo ya 'Jikwamue' ilifanyika katika eneo la soko la Mwaloni jijini Mwanza, ambapo mgeni rasmi alikuwa Naibu Waziri wa Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi, Angelina Mabula.

Mikopo ya Jikwamue imezinduliwa ikiwa ni mwendelezo wa mkakati wa benki hiyo katika kuwainua kibiashara wajasiriamali wadogo sambamba na kuunga mkono jitihada za serikali ya Rais John Magufuli kuinua kipato cha mwananchi kupitia ujasiriamali.

Akizungumza katika uzinduzi wa mikopo hiyo Mkurugenzi Mkuu wa benki hiyo, Charles Itembe, alisema kuwa mikopo hii ni mahusus kwa ajili ya makundi mbalimbali ya kijamii ambayo katika masuala ya mikopo huwa yanashindwa kukidhi vigezo na masharti ya kukopesheka, makundi hayo ni kama kinamama, vijana, walemavu na makundi mengine maalum.

"Kupitia mikopo hii ya Jikwamue, mkopaji atajipatia mkopo bila kuweka dhamana yoyote, atahitaji tu kudhaminiwa na wanakikundi wenzake na kikundi kinaweza kukopeshwa hadi kufikia Sh. milioni 30 wakati mwanakikundi mmoja anaweza kukopeshwa hadi kufikia shilingi milioni 3, hivyo walengwa watahitaji kuunda kikundi cha wanachama wasiopungua watano hadi 10 ili kupata mkopo huu," aliongeza Itembe.

"Nadhani wote mtakubaliana na masharti haya ni nafuu sana na yanatekelezeka, hii itoshe kuonesha kuwa tunaposema tuna nia ya dhati katika kuwakomboa wafanyabiashara wadogo tunafanya hilo kwa vitendo. Sasa nitoe rai kwa kinamama, vijana, walemavu na makundi maalum kuchangamkia fursa hii adimu ili kujiongezea kipato na kukuza biashara na shughuli zenu maradufu," alisema Mkurugenzi huyo kauli ambayo iliwekewa msisitizo na Mwenyekiti wa Bodi ya wakurugenzi wa Benki hiyo, Mhandisi Julius Ndyamukamaa.

Ndyamukama aliwahakikishia wateja wa benki kuwa Bodi ya Wakurugenzi wa Benki hiyo kuwa benki itaendelea kuisimamia vyema ili iendelee kutoa huduma zenye tija kama hii ya mikopo ya Jikwamue.

"Katika kuunga mkono kwa vitendo sera ya Rais John Magufuli ya kuifanya Tanzania kuwa nchi ya uchumi wa kati, ni lazima kuwa na mbinu za kuwaongezea wafanyabiashara wadogo kipato kupitia kufanyabiashara na benki zenye msingi imara... Benki ya Azania ipo tayari kushirikiana na wananchi na serikali katika kufanikisha hilo," aliongeza Mhandisi Ndyamukama.

Waziri Mabula aliipongeza menejimenti ya benki hiyo kwa kubuni huduma hii ambayo inawagusa Watanzania moja kwa moja. "Katika hili nikiri kuwa sisi kama serikali mmetuunga mkono kwa vitendo na mmeifanya kazi yetu ya kuwainua Watanzania kiuchumi izidi kuwa rahisi," alisema Mabula.

Mabula aliiomba benki hiyo kuendelea kutoa elimu ya ujasiriamali kwa wafanyabiashara wadogo ili kuwajengea uwezo wa kufanya biashara kwa weledi zaidi.

Mkuu wa Wilaya ya Bariadi, mkoani Simiyu, Festo Kiswaga (kushoto), akipokea msaada wa meza na viti vya wanafunzi na walimu wa Shule ya Sekondari Ng'wang'wali, Kata ya Nyangokolwa, Halmashauri ya Mji wa Bariadi kutoka kwa Meneja wa Benki ya NMB, Kanda ya Magharibi, Sospeter Magesse, juzi. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Kampuni binafsi zapewa muda kujisajili kwa mfumo wa kisasa

Na Mwandishi Wetu

Jeshi la Polisi limezitaka kampuni binafsi za ulinzi kuhakikisha zimejisajili na kuwasajili walinzi wake kwenye Mfumo wa Uboreshaji wa Sekta ya Ulinzi Binafsi kwa njia ya kielektroniki (PSG-P), kwani baada ya Desemba 31, 2020 kampuni zote ambazo hazikutekeleza agizo hilo hazitaruhusiwa kufanya kazi nchini.

Akizungumza kwenye kipindi cha Kumekucha cha ITV, Kamishna Msaidizi Mwandamizi wa Jeshi la Polisi, Narcis Missama, alisema mfumo huo unajumuisha kanzi data itakayokuwa na taarifa zote muhimu za kampuni binafsi za ulinzi zenye kibali halali cha kuwaruhusu kufanya shughuli za ulinzi nchini, wafanyakazi wa kila kampuni na taarifa zingine za wadau muhimu wa sekta hii wakiwamo watoa huduma zinazowezesha ufanisi wa sekta hii.

Alisema hatua ya kwanza ya usajili wa kampuni na wafanyakazi kwenye kampuni hizo inaendelea ambapo lengo la mfumo huo ni kuboresha sekta ya ulinzi, ikiwa ni pamoja na kuhakikisha kuwa kila mlinzi anakuwa na sifa stahiki na amepata mafunzo yatakayoratibiwa au kutambuliwa na Jeshi la Polisi.

Pia, alisema mfumo wa PSG-P utarahisisha upatikanaji wa taarifa za mlinzi kwani kila mlinzi atakuwa na kitambulisho chenye namba maalum inayotolewa na Jeshi la Polisi kwa ajili ya kumtambulisha.

"Neno ambalo tunataka kulitoa kwa kampuni za ulinzi, na kwa hakika hata tukiwa nao huwa tunawaambia, ni kwamba tuhakikishe kila kampuni ifikapo mwishoni mwa mwaka huu iwe imejisajili kwenye mfumo huu. Kwa sababu baada ya hapo itakuwa imekwenda kinyume na makubaliano yetu yanayohusu uboreshaji na uimarishaji wa sekta ya ulinzi, lakini itakuwa imekiuka maelekezo yanayotolewa na Inspekta Jenerali wa Polisi ya usimamizi wa sekta hiyo ya ulinzi binafsi nchini," alisema Kamishna Msaidizi, Missama.

"Lakini neno lingine ni kwa walinzi wenyewe, wawahimize waajiri wao kuhakikisha kwamba wanawasajili kwenye mfumo huu kwani mlinzi ambaye atakuwa hajasajiliwa hataweza kupata ajira katika sekta binafsi ya ulinzi nchini. Lakini, ninapenda kuwaasa watumiaji wa huduma za walinzi binafsi kuwa ikishafika Desemba watafute huduma za ulinzi kwa kampuni ambazo zimesajiliwa na zenye walinzi ambao wako kwenye mfumo na taarifa za kampuni hizo zitapatikana kupitia tovuti itakayokuwa imeunganisha na mfumo wa PSG-P na kusimamiwa na Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na vyama vya kisekta," aliongeza. Jeshi hilo limeeleza kuwa baada ya usajili kila mfanyakazi hupewa kitambulisho chenye 'QR Code' hivyo kwa kutumia simu ya mkononi ya kisasa (smart phone) au kompyuta anaweza ku-scan na kuziona taarifa zote muhimu za mlinzi husika mara moja na hivyo kuwezesha utambuzi wao wa haraka.

Akizungumzia faida ya mfumo huo, ambao unatekelezwa kwa pamoja na vyama vya kisekta - TSIA na TAMASCA - chini ya usimamizi wa Jeshi la Polisi; Missama alisema kuwa pamoja na faida za kiusalama kwa kila anayetumia huduma, itasaidia kukuza uchumi wa nchi kwa kuwavutia zaidi wawekezaji kwani watakuwa na uhakika wa kupata huduma za ulinzi zenye viwango bora kupitia usimamizi na uratibu wa Jeshi la Polisi.

TANGAZO

TANDAHIMBA COMMUNITY BANK PLC

UONYESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31/12/2019

(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Mwaka ya /Mwaka wa 31/12/2019	Mwaka/Uliopita 30/09/2019
A.	**MALI**		
1.	Fedha Taslimu	266 503	195 287
2.	Salio katika benki kuu ya Tanzania	-	-
3	Uwekezaji katika amana za serikali	-	-
4	Salio katika benki nyingine na Taasisi za fedha	1 105 509	568 118
5	Hundi na miamala ya kushughulikiwa	-	-
6	Miamala baina ya matawi	-	-
7	Bili zilizofikiwa	-	-
8	Dhima za wateja zilizokubalilka	-	-
9	Mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine	-	-
10	Uwekezaji katika amana nyingine	-	-
11	Mikopo halisi iliyopo	2 372 267	2 470 912
12	Mali nyingine	170 730	237 300
13	Uwekezaji wa hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali zisizohamishika,mitambo na vifaa	165 546	175 387
16	**JUMLA YA MALI**	4 080 555	3 647 004
		-	-
B.	**DHIMA**		
17	Amana za benki nyingine na Taasisi za fedha	-	-
18	Amana za wateja	1 317 862	1 073 627
19	Dhamana ya malipo kwa fedha taslimu		
20	Amana Maalum	-	-
21	Maagizo ya malipo /Fedha kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za kibenki zilizotolewa	-	-
23	Iimbiko la kodi na ghalama zitakazolipwa	-	-
24	Dhima la tozo kwaajili ya usuluhishi baina ya benki na mteja	-	-
25	Fedha za washirika(MIVARF Grant)	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya kipindi kijacho na tozo nyingine zitakazo lipwa baadaye	-	-
27	Dhima nyingine	8 751	158 479
28	Madeni	482 560	202 379
29	**JUMLA YA DHIMA**	**1 809 173**	**1 434 485**
30	**MALMI /(DHIMA) HALISI(16 kutoa 29)**	**2 271 382**	**2 212 519**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa hisa uliolipwa	4 483 227	4 493 394
32	Akiba ya mtaji	(2 394 634)	(2 410 480)
33	Mapato yaliyobakizwa	64 550	(16 863)
34	Faida(hasara)ya kipindi husika	118 239	130 624
35	Akaunti nyingine za mtaji	-	15 844
36	Stahiki za wenye hisa chache	-	-
37	**JUIMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**2 271 382**	**2 212 519**
38	Dhima zisizo dhahiri	-	-
39	Mikopo chechefu	176 223	186 203
40	Tengo kwa ajili ya mikopo chechefu	65 412	64 428
41	Mali nyingine chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(I)	Uwiano wa fedha za wanahisa na jumla ya mali	56%	61%
(ii)	Uwiano wa mikopo chechefu na jumla ya mikopo ghafi	7%	7.5%
(iii)	Uwiano wa mikopo ghafi na jumla ya amana	180%	230%
(iv)	Uwiano wa mikopo halisi na jumla ya mali halisi	58%	68%
(v)	Uwiano wa mali zinazozalisha na jumla ya mali	85%	83%
(vi)	Ongezeko la Amana	23%	32%
(vii)	Ongezeko la mali	12%	5%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO INAYOISHIA 31/12/2019

(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Robo ya mwaka wa sasa 31/12/2019	Robo ya mwaka linganishi(Mwaka uliopita) 31/12/2018	Limbikizo la mwaka wa sasa 31/12/2019	Limbikizo la mwaka linganisha (mwaka uliopita) 31/12/2018
1.	Mapato yariba	132 283	164 268	475 272	445 519
2.	Gharama za riba	(3 267)	(4 240)	(12 509)	(46 438)
3.	Mapato halisi ya riba(1 kutoa 2)	**129 016**	**160 028**	**462 763**	**399 081**
4.	Madeni viza yaliyopitwa				
5.	Punguzo/ongezeko la tengo katika mikopo	(983)	13 350	(8 353)	3 940
6.	**Mapato yasiyo ya riba**	**76 349**	**44 532**	**206 211**	**321 079**
	6.1 Faida/(hasara) zitokanazo na miamala ya fedha za kigeni	-	-	-	-
	6.2 Ada na kamisheni	76 349	44 532	206 211	321 079
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato mengine	-	-	-	-
7.	**Gharama zisizo na riba**	**(122 968)**	**(146 840)**	**(596 070)**	**(627 999)**
	7.1 Mishahara na Mafao	14 685	(24 194)	(236 506)	(261 009)
	7.2 Ada na kamishani	-	-	-	-
	7.3 Gharama nyingine	(137 653)	(122 646)	(359 564)	(366 990)
8.	**Faida/(Hasara) ya uendeshaji**	**81 414**	**71 070**	**64 551**	**96 101**
9	Tengo la kodi ya mapato	(24 424)	(21 321)	(19 365)	(28 830)
10	**Faida /(Hasara)Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**56 990**	**49 749**	**45 186**	**67 271**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa(bainisiha)**				
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**				
13	Idadi ya Waajiriwa	15	15	15	15
14	Mapato kwa Hisa	18.16	16	14	21
14	Idadi ya Matawi	1	1	1	1
		-	-	-	-
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
	(I) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	2.0%	1.5%	1.6%	2.1%
	(ii) Uwiano wa Faida Baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	3.6%	3%	3%	4%
	(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo na Riba na Mapato Ghafi	60%	72%	89%	87%
	(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	5%	5%	20%	14%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHAKWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31/12/2019

(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Robo mwaka ya sasa 31/12/2019	Robo Mwaka iliyopita 30/09/2019	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31/12/2019	Limbikizo la mwaka Linganishi(Mwaka Uliopita) 31/12/2018
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	64 550	(16 863)	64 550	96 101
	Marekebisho Kwa Ajili ya:	16 865	4 099	17 284	(26 097)
	- Hasara Katika Mali	9 840	5 823	31 281	50 823
	- Badiliko halisi katika Mikopo	98 644	49 245	575 520	(1 077 710)
	- Faida/Hasara kwenye mauzo ya mali	-	-	-	-
	- Mabasiliko halisi katika amana	244 235	257 854	225 205	(3 071 046)
	- Mabadiliko halisi katika amana za muda mfupi zilizo afikiwa	-	-	-	-
	- Mabadiliko halisi katika dhima nyingine	(149 728)	(14 085)	(309 370)	185 520
	- Mabadiliko halisi katika mali nyingine	66 570	62 235	42 906	(2 537)
	- Kodi iliyolipwa	-	-	-	-
	- Mengineyo(bainisha)	-	-	-	-
	Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika)kwa shughuli za uendeshaji	**350 976**	**348 308**	**647 376**	**(3 844 946)**
II:	**Mtiririko wa fedha kutokana na shughuli za uwekezaji:**				
	gawio lililopokelewa	-	-	-	
	Ununuzi wa mali za kudumu	-	-	(19 411)	(114 124)
	Mapato kutokana na mauzo ya mali za kudumu			-	
	Ununuzi wa amana zisizoshughulikiwa na mawakala	-	-	0	0
	Mapato kutokana na mauzo ya amana zisizoshughulikiwa na mawakala	-	-	-	
	Mengineyo (Bainisha)			-	0
	Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uwekezaji	**-**	**-**	**(19 411)**	**(114 124)**
III:	**Mtiririko wa fedha kutokana na shughuli za kifedha**				
	Ulipaji wa madeni ya muda mrefu	-	-	-	
	Mapato kutokana na utoaji wa madeni ya muda mrefu	-	-	-	
	Mapato kutokana na utoaji wa mtaji wa hisa	(10 166)	5 992	(15 129)	3 388 222
	Gawio lilololipwa kwa fedha taslilmu	-	-	-	
	Mabadiliko halisi katika madeni mengine	280 181	(30 324)	(300 904)	(250 439)
	Mengnineyo	(12 384)	(23 397)	(138 188)	(88 633)
	Fedha halisi zilizotolewa(Zilizotumika) kwa shughuli za kifedha	**257 631**	**(47 729)**	**(454 221)**	**3 049 150**
IV:	**Fedha taslimu na mali zinazo fanana na fedha taslimu**				
	Ongezeko/Punguzo halisi kaitka fedha taslimu na mali zinazofanana na fedha taslilmu	608 607	300 579	173 744	(909 920)
	Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwanzoni mwa robo mwaka/Mwaka	763 404	462 825	3 526 118	5 189 006
	Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwishoni mwa robo mwaka/Mwaka	**1 372 011**	**763 404**	**3 699 862**	**4 279 086**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHA 31/12/2019

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato yaliyobakizwa	ziada ya kisheria	Tengo la ziada ya Jumla	Mengineyo	Jumla
Robo Mwaka wa sasa							
Salio la mwanzo wa Robo mwaka wa sasa	4 493 394	0	-2 427 344	12 116	15 845	118 508	2 212 519
Faida/(hasara) halisi baaada ya kodi ya mapato			64 550				64 550
Mapato mengine yaliyojumuishwa							0
Miamala na wanahisa	-10 166		0		0		-10 166
Gawio lililolipwa			0				0
Ziada ya kisheria			0	0			0
Tengo la ziada ya jumla			15 845		-15 845	0	0
Mengineyo			16 865		0	-12 387	4 478
Salio la mwisho wa robo mwaka	4 483 228	0	-2 330 084	12 116	0	106 121	2 271 381
Robo ya Mwaka iliyopita							
Salio la mwanzo wa robo mwaka	4 487 402	0	-2 414 844	12 116	15 845	141 905	2 242 424
Faida/(hasara) halisi baaada ya kodi ya mapato			-16 863				-16 863
Mapato mengine yaliyojumuishwa							0
Miamala na wanahisa	5 992		0		0		5 992
Gawio lililolipwa			0				0
Ziada ya kisheria			0	0			0
Tengo la ziada ya jumla			0		0	0	0
Mengineyo			4 363		0	-23 397	-19 034
Salio la mwisho wa robo mwaka	4 493 394	0	-2 427 344	12 116	15 845	118 508	2 212 519

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha ,sera za uandaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaji wa taarifa za fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Tarehe

Mugwagi Steven — 30/01/2020
Mtendaji Mkuu

Anthony Bichakila — 30/01/2020
Mkuu wa fedha

Sisi,tuliotajwa hapo chini ,wajumbe wa bodi ya wakurugenzi,tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu ,tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi,na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na viwango vya kimataifa vya uwasilishaji wa taarifa za fedha na matakwa ya sheria ya Benki na Taasisi za fedha ya mwaka 2006,na zinaonesha hali halisi.

Tarehe

Mohamed Mwinguku — 30/01/2020
Mwenyekiti wa bodi

Juma Namuna — 30/01/2020
Mjumbe wa bodi

TANGAZO

BANK OF AFRICA
Groupe BMCE BANK

BANK OF AFRICA TANZANIA LIMITED

TAARIFA YA FEDHA YA BENKI ILIYOCHAPISHWA KWA MUJIBU WA KIFUNGU NA 32(8) CHA SHERIA YA BENKI NA TAASISI ZA FEDHA YA MWAKA 2006

WARAKA WA MIZANIA KWA TAREHE 31.12.2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo Mwaka sasa Tarehe 31.12.2019	Robo Mwaka Linganishi Tarehe 30.09.2019
A.MALI		
1.Fedha Taslimu	29,104	23,346
2.Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	42,095	44,613
3. Uwekezaji Katika Amana za Serikali	77,689	56,568
4. Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	57,629	33,060
5. Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	790	115
6. Miamala Baina ya Matawi	-	-
7. Bili Zilizoafikiwa	-	-
8. Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9. Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	25,170	38,688
10. Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11. Mikopo Halisi Iliyopo	274,950	289,625
12. Mali Nyingine	23,790	21,563
13. Uwekezaji wa Hisa	1,200	1,200
14. Akaunti za udhamini	-	-
15. Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	32,115	21,969
16. JUMLA YA MALI	564,532	530,747
B.DHIMA		
17.Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	159	143
18.Amana za Wateja	379,686	346,902
19.Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20.Amana Maalumu	9,736	9,469
21. Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22. Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	12	43
23. Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	1,747	1,528
24. Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25. Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26. Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	3,856	3,650
27. Dhima Nyingine	16,759	5,947
28. Madeni	78,643	82,709
29. JUMLA YA DHIMA	490,598	450,389
30. MALI/(DHIMA) HALISI (16 kutoa 29)	73,934	80,357
C. FEDHA ZA WANAHISA		
31. Mtaji wa Hisa Uliolipwa	50,500	50,500
32. Akiba ya Mtaji	22,242	22,242
33. Mapato Yaliyobakizwa	11,930	2,953
34. Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	(11,936)	(4,460)
35. Akaunti Nyingine za Mtaji	0	8,978
35. Mabadiliko ya thamani	1,198	145
36. Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37. JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	73,934	80,357
38. Dhima Zisizo Dhahiri	68,588	66,482
39. Mikopo Chechefu	27,523	39,844
40. Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	23,873	25,999
41. Mali Nyingine Chechefu	4,407	3,007
D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i) Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	13.1%	15.1%
(ii) Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	9.2%	12.6%
(iii) Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	76.7%	88.5%
(iv) Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	48.7%	54.6%
(v) Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	66.9%	72.5%
(vi) Ongezeko la Amana	9.3%	-4.0%
(vii) Ongezeko la Mali	6.4%	6.2%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA TAREHE 31.12.2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya Mwaka sasa iliyoisha 31.12.2019	Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.12.2018	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31.12.2019	Limbikizo Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.12.2018
1. Mapato ya Riba	12,357	10,568	42,929	47,547
2. Gharama za Riba	(5,174)	(3,194)	(15,394)	(13,188)
3. Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)	7,184	7,374	27,534	34,359
4. Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5. Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(9,551)	(1,402)	(14,012)	(15,586)
6. Mapato Yasiyo ya Riba:	4,259	4,321	16,760	16,262
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	773	902	4,297	3,163
6.2 Ada na Kamisheni	2,898	2,935	10,557	12,975
6.3 Gawio	-	-	17	-
6.4 Mapato Mengine	589	483	1,888	125
7. Gharama Zisizo za Riba:	(13,520)	(10,711)	(46,370)	(43,431)
7.1 Mishahara na Mafao	(4,278)	(4,465)	(17,950)	(17,361)
7.2 Ada na Kamisheni	(324)	(316)	(1,279)	(2,978)
7.3 Gharama Nyingine	(8,918)	(5,929)	(27,141)	(23,092)
8. Faida /(Hasara) ya Uendeshaji	(11,628)	(418)	(16,088)	(8,395)
9. Tengo la Kodi ya Mapato	4,152	-	4,152	2,288
10. Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-7,476	-418	-11,936	-6,107
11.Mapato mengineyo				
12.10. Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	0	1,643	-79	1,276
	-7,476	1,225	-12,015	(4,831)
13. Idadi ya Waajiriwa	334	342	334	342
14. Mapato kwa Hisa	-148,047	19,861	-236,363	-164,962
14. Idadi ya Matawi	25	26	25	26

BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-1.4%	0.5%	-2.3%	-1.3%
Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-9.7%	3.4%	-15.5%	-9.7%
Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	118.1%	71.9%	104.7%	68.1%
Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	7.5%	4.1%	7.7%	9.2%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31.12.2019
(Kiasi kwa millioni shillingi)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ongezeko la thamani	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa 2019								-
Salio la mwanzo wa mwaka	37,021	12,780	9,474	1,276	-	2,457	-	63,008
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	(11,936)	-	-	-	-	(11,936)
Faida / (Hasara) ya mabadiliko ya thamani	-	-	-	(112)	-	-	-	(112)
Tengo la Kodi ya Mapato mengineyo	-	-	-	34	-	-	-	34
Miamala na wanahisa	13,479	9,462	-	-	-	-	-	22,941
Mapato mengineyo	-	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-		-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	2,457	-		(2,457)	-	0
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	50,500	22,242	(6)	1,198	-	-	-	73,934
								-
Mwaka wa sasa 2018								-
Salio la mwanzo wa mwaka	37,021	12,780	12,686	-	7,327	2,808		72,622
Mabadiliko yatokanayo na kuanza kutumia IFRS 9			(4,783)					(4,783)
Salio la mwanzo wa mwaka 2018	37,021	12,780	7,903	-	7,327	2,808	-	67,839
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	(6,107)		-	-	-	(6,107)
Faida / (Hasara) ya mabadiliko ya thamani	-	-	-	1,823	-	-	-	1,823
Tengo la Kodi ya Mapato mengineyo	-	-	-	(547)	-	-	-	(547)
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	351	-	-	(351)	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	7,327	-	(7,327)	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	37,021	12,780	9,474	1,276	0	2,457	-	63,008

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31.12.2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo Mwaka ya sasa 31.12.2019	Robo Mwaka iliyopita 30.09.2019	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31.12.2019	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.12.2018
I.Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato/(Hasara) Halisi	(11,628)	3,163	(16,088)	(8,395)
Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-	-	-
- Hasara Katika Mali	9,551	3,310	16,037	19,502
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	-	-	-	-
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	11,481	1,732	(22,799)	12,577
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	33,068	(14,925)	54,356	(36,130)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	(12,083)
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	11,207	(1,379)	13,574	(49,018)
- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(3,031)	(613)	(2,685)	1,550
- Kodi Iliyolipwa	-	-	(838)	(1,836)
-Kiwango cha chini cha tengo la ziada	(2,504)	1,902	(1,458)	2,964
Fedha Halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	48,145	(13,135)	40,099	(70,870)
II.Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:				
Gawio Lililopokewa	-	-	17	-
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(10,146)	(881)	(8,863)	(4,821)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	(31,453)	-
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	(21,121)	2,339	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-		-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	(31,267)	1,458	(40,299)	(4,821)
III.Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:				
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0.00	0.03	0.00	(4,063)
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-		-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	22,941	22,941	-
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	(4,066)	28,560	26,680	-
Mengineyo (bainisha)	-	-		-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	(4,066)	51,501	49,621	(4,063)
IV. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:				
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	12,812	39,824	49,421	79,754
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	117,469	77,646	80,860	160,614
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	130,281	117,469	130,281	80,860

Jina na Cheo:	Saini	Tarehe
Joseph Iha (Ofisa Mtendaji Mkuu)	....	28.01.2020
(Veronica Pscal Magongo) (Mkuu wa Fedha)	....	28.01.2020
Rose Mbonea (Mkaguzi Mkuu wa Ndani)	....	28.01.2020

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi

Balozi. Mwanaidi Sinare Maajar	Mwenyekiti	28.01.2020
Moremi Marwa	Mkurugenzi	28.01.2020

MINIMUM DISCLOSURES OF BANK CHARGES AND FEES

TARIFF DESCRIPTION	CHARGES					
	CORPORATE		SME		INDIVIDUAL	
	TZS	FCY (USD, EUR,GBP)	TZS	FCY (USD, EUR, GBP)	TZS	FCY (USD,EUR, GBP)
Current Account						
Opening Balance			100,000.00	100.00	100,000.00	50.00
Corporate	250,000.00	500.00				
NGO/Club	500,000.00	1,000.00				
Minimum Balance			50,000.00	50.00	20,000.00	20.00
Corporate	100,000.00	250.00				
NGO/Club	100,000.00	250.00				
Current Account Tandika					3,000.00	3.00
Ledger Fees			15,000.00	10.00	10,000.00	10.00
Corporate	30,000.00	Equivalnet				
NGO/Club	Nil	Nil				
Maintanance Fee			N/A	N/A	N/A	N/A
Corporate	30,000.00	Equivalnet				
Euro Account Maintanance Fee	N/A	1.22% of total balance per annum in EUR				
Financial Institutions			N/A	N/A	N/A	N/A
Ledger Fees	50,000.00	Equivalnet				
Bulk cash Withdraw fee	1.2% of the total amount	1.2% of the total amount				
Bulk cash Deposit fee	0.5% of the total amount	0.5% of the total amount				
Withdrawal Charges						
Over the counter						
<TZS 15 million	2500.00	1.2% min 5m	2,000<5m	1%<1,000		
>TZS 15 million	1% of the total amount min 20,000 max 500,000 except FIA	Equivalnet	> 0.2% MAX 100,000.00	N/A		
<TZS 10 million					2,000.00	1% min 5
>TZS 10 Million					0.12% max 50,000	1% min 5
Cash deposit charges						
Cash deposit charge	Nil	Nil	Nil	0.5% min 50	Nil	Nil
USD/EUR 100, GBP 50	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil
FCY Coins	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
FDR						
Breaking of contract	Intrest forfeiture	Intrest forfeiture			Intrest forfeiture	Intrest forfeiture
Coins deposit						
Small denominations (1,5,10 and 20)	N/A	6% min of total amount	N/A	6% of the total amount	N/A	6% of the total amount
Cheques						
Cheque book issuance- 100 leaves	67,500.00	Equivalnet	67,500.00	Equivalent	500 per leaf	Equivalent
Cheque book issuance- 50 leaves	34,00.00	Equivalnet	34,000.00	Equivalent		
Cheque book issuance - 25 leaves	34,000.00	15USD/11EUR/15GBP	34,000.00	15USD/11EUR/15GBP		
Counter cheque leaf	18,000.00	16.00	18,000.00	16.00	20,000.00	Equivalent
Stop Payment- Local Cheque	1% of total value with min 50,000 and max 250,000	Equivalnet	42,000.00	25.00	20,000.00	Equivalent
Uncollected Cheque book (after 3 months)	21,000.00	21.00	21,000.00	21.00	20,000.00	10.00
Bankers Cheque						
Bankers Cheque - Customer	54,000.00	Equivalnet	54,000.00	Equivalent	30,000.00	15.00
Bankers Cheque - Repurchase	28,000.00	Equivalnet	28,000.00	Equivalent	20,000.00	15.00
Stop Payment- Local Bankers	41,000.00	Equivalnet	41,000.00	Equivalent	41,000.00	50.00
Clearing Cheques						
Unpaid Cheque - Inward	134,500.00	Equivalnet	134,500.00	Equivalent	135,000.00	Equivalent
Unpaid Cheque - Outward	14,500.00	Equivalnet	14,500.00	Equivalent	15,000.00	Equivalent
Insufficient funds - Inward	134,500.00	Equivalnet	134,500.00	Equivalent	150,000.00	Equivalent
Insufficient funds - outward	12,000.00	Equivalnet	12,000.00	Equivalent	15,000.00	Equivalent
Credit Clearing (EFT Inward)	Free	Equivalnet	Free	Equivalent	Free	Equivalent
Credit Clearing (EFT Outward)						
a. Account holder	4,000.00	Equivalnet	3,000.00	Equivalent	3,000.00	Equivalent
b. Non - Account Holder	5,000.00	Equivalnet	4,500.00	Equivalent	4,500.00	Equivalent
Excess Charges	4%	2%	N/A	N/A	N/A	N/A
Foreign Debt Registration	0.25% cap of 10,000	Equivalnet	N/A	N/A	N/A	N/A
Standing Order						
To other banks			4,500 + tiss charges	4+ tiss charges	15,000.00	15.00
To other banks (EFT)	15,000.00/ instruction	Equivalent				
Within the bank	4,500.00	5.00	4500.00	5.00	5,000.00	5.00
Sweeping arrangement	6000.00	5.00	6,000.00	5.00	6,500.00	7.00
Unpaid Standing Oder (insufficient funds)	30,000.00	Equivalent	N/A	N/A	5,000.00	Equivalent

Telegraphic Transfers						
TISS Charges (incoming transfer)	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil
TISS Charges (outging transfers)	10,000.00	Equivalent	10,000.00	Equivalent	10,000.00	Equivalent
Outward TT- Customer	Equivalent	$ 54 via Bweb, $ 60 without bweb	Equivalent	$ 54 via Bweb, $ 60 (without Bweb)	Equivalent	$ 54 via Bweb, $ 60 (without Bweb)
Outward tt - Customers for Msimbazi, Aggrey, Ilala & Tunduma	Equivalent	$ 60 (If forex isn't bought), $ 96 (if forex is bought)/ EUR Equivalnet/ GBP Equivalent	Equivalent	$ 120 (If forex isn't bought), $ 108 (if forex is bought)	Equivalent	$ 120 (If forex isn't bought) $ 100 (if forex is bought)
Outward TT - within BOA Group	24,000.00 per transaction	15.00 per transaction	24,000.00 per transaction	15.00 per transaction	17,000.00 per transaction	15.00 per transaction
Inward TT - Corporate	32,000.00	15.00	Equivalent	15.00	Equivalent	15.00
Inward TT- Individual	32,000.00	15.00	Equivalent	15.00	Equivalent	15.00
MT Charges (940,941,942,950)	Nil	$ 20 per month flat	Nil	Nil	Nil	Nil
Search fees:						
a. Search old documents - up to 6	24,000.00	Equivalent	20,500.00	Equivalent	51,000.00	Equivalent
b. Search old documents - up to 12	29,000.00	Equivalent	30,000.00	Equivalent	75,000.00	Equivalent
c. search old documents - up to 5 years	120,000.00	Equivalent	120,000.00	Equivalent	120,000.00	Equivalent
d. Search old documents - more than 5	180,000.00	Equivalent	144,000.00	Equivalent	360,000.00	Equivalent
e. CCTV	36,000.00	Equivalent	28,000.00	Equivalent	69,000.00	Equivalent
Salary Processing & Multiple (Supplier) Payments						
Manual:						
a. Internal	3,000.00	Equivalent	2,000.00	Equivalent	N/A	N/A
b. External	4,500.00	Equivalent	3,000.00	Equivalent	N/A	N/A
Automatic:						
a. Internal	2,500.00	Equivalent	2,000.00	Equivalent	N/A	N/A
b. External	3,500.00	Equivalent	2,500.00	Equivalent	N/A	N/A
Re- installation of Salary/ supplier payment processing						
without Training	36,000.00	Equivalent	36,000.00	Equivalent	N/A	N/A
With Training	60,000.00	Equivalent	65,000.00	Equivalent	N/A	N/A
ATM Charges - SESAME						
First issue of ATM card	11,000.00	N/A	11,000.00	N/A	10,000.00	N/A
Stolen/ lost / Worn out card	24,000.00	N/A	24,000.00	N/A	15,000.00	N/A
Cash withdrawal	1,300.00	N/A	1,300.00	N/A	1300.00	N/A
Pin mailer re-issue	7,500.00	N/A	7,500.00	N/A	10,000.00	N/A
Uncollected Cards (after 3 months)	7,500.00	N/A	7,500.00	N/A	10,000.00	N/A
Blocking/Hotting ATM Card	Nil	N/A	Nil	N/A	Nil	N/A
Smart Junior Investor Account card (replacement)					10,000.00	N/A
Statements						
Statements	6000.00 per page Max 100,000	Equivalent	6000.00 per page Max 100,000	Equivalent	2,000.00 per page	Equivalent
E- Statements						
a. Daily	Free	Free	Free	Free	Free	Free
b. weekly	Free	Free	Free	Free	Free	Free
c. Monthly	Free	Free	Free	Free	Free	Free
d. Quarterly	Free	Free	Free	Free	Free	Free
Letters of Credit						
Import LC:						
Draft	Equivalent	40.00	N/A	N/A	N/A	N/A
Transfer	Equivalent	0.30% Min 200	N/A	0.30% Min 200	N/A	N/A
a. Opening L/C	Equivalent	1% pq min 200	Equivalent	1% PQ min 200	N/A	N/A
b. Confirmation	Equivalent	0.75% min 200	Equivalent	0.75% min 200	N/A	N/A
C. Amendments (simple amendment)	Equivalent	60.00 flat fee	Equivalent	60.00	N/A	N/A
d. Swift charges	Equivalent	60.00	Equivalent	60.00	N/A	N/A
e. L/C acceptance	Equivalent	0.01%	Equivalent	N/A	N/A	N/A
f. Extension commission Tenor	Equivalent	0.75% min 200	Equivalent	0.75% min 200	N/A	N/A
g. Extension Commission amount	Equivalent	0.75% min 200 on extended amount	Equivalent	0.75% min 200 on extended amount	N/A	N/A
h. L/C Settlement commission	N/A	N/A	Equivalent	N/A	N/A	N/A
i. L/C Cancellation	Equivalent	120.00	Equivalent	120.00	N/A	N/A
j. Cancellation of draft L/C	Equivalent	60 Flat fee	Equivalent	N/A	N/A	N/A
Export LC:						
Payment Chaser	Equivalent	50.00	Equivalent	N/A	N/A	N/A
a. Pre - advice	Equivalent	42.00	Equivalent	N/A	N/A	N/A
b. Advising commission - Customer	Equivalent	0.3% min 200 max 350	Equivalent	0.3% min 200 max 350	N/A	N/A
c. Advising commission - To other banks	Equivalent	350.00	Equivalent	350.00	N/A	N/A
d. Confrimation charge - unsecured	Equivalent	1.2% min 300 per qtr	Equivalent	1.2% min 300 pq	N/A	N/A
e. Confrimation Charge - secured	Equivalent	0.6% min 300 per qtr	Equivalent	0.6% min 300 pq	N/A	N/A
f. Document verification	Equivalent	150.00	Equivalent	150	N/A	N/A
g. Negotiation Charge	Equivalent	0.6% min 200	Equivalent	N/A	N/A	N/A
h. Discrepancy fees	Equivalent	150.00	Equivalent	150.00	N/A	N/A
i. Postage	Equivalent	30.00	Equivalent	N/A	N/A	N/A
j. Courier charges	Equivalent	70.00	Equivalent	70.00	N/A	N/A
k. Extension / increase - customer	Equivalent	0.3% min 200 max 350	Equivalent	0.3% min 200 max 300	N/A	N/A
l. Extension/ increase - To other banks	Equivalent	350.00	Equivalent	350.00 flat fee	N/A	N/A
m. Ammendment	Equivalent	60 Flat fee	Equivalent	60 flat fee		

Bills for collection						
Document Collection:						
a. Outward commission	Equivalent	0.6% min 200 max 350 + 70 courier fee	Equivalent	0.6% min 200 max 350 +70 courier fee	N/A	N/A
b. Inward commission	Equivalent	0.6% min 200 max 350	Equivalent	0.6% min 200 max 350	N/A	N/A
Clean Bills for Collection:						
a. Immediate value on foreign cheque (negotiation)	Equivalent	2.5% min 40+ 70 courier charges	Equivalent	2.5% min 40+ 70 courier charges	N/A	N/A
b. Inward commission	Equivalent	120.00	Equivalent	120.00	N/A	N/A
c. Outward commission	Equivalent	0.6% min 100 max 250	Equivalent	0.6% min 200 max 350+70 courier fee	N/A	N/A
d. Foreign cheque collection	Equivalent	100 flat	Equivalent	100 flat	N/A	N/A
Avalisation commission	Equivalent	0.50%	Equivalent	0.50%	N/A	N/A
Bill Discounting	0.6% plus Swift	Equivalent	N/A	N/A	N/A	N/A
Bonds and Gurantees						
Shipping guarantee	Equivalent	240.00	Equivalent	0.6% 60 Swift	N/A	N/A
Cash Covered	0.6% per qtr min 100,000.00	Equivalent	Equivalent	Secured 1%	N/A	N/A
without cash cover	3% per qtr min 100,000.00	Equivalent	Equivalent	unsecured 2%	N/A	N/A
Bid bonds- local	Unsecured 3.6%, Secured 3%, cash covered 1%	Equivalent	Unsecured 3.6%; secured 2.5%; cash covered 0.6%	Unsecured 3.6%; secured 3%; 3% cash cover	N/A	N/A
Performance bonds - Local	Secured 3%; Full cash cover	Equivalent	Secured 3%; full cash cover 0.6%	Equivalent	N/A	N/A
T- Bond commission	3% for all T-Bond	Equivalent	N/A	N/A	N/A	N/A
Internet Banking						
Monthly fee	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil
E- Statements	Free	Free	Free	Free	Free	Free
Other Charges						
Audit Confrimation	120,000.00	Equivalent	120,000.00	Equivalent	120,000.00	Equivalent
Reference Letters □Visa □Confimaion of Balance □Introduction letter □ Status repost	72,000.00	72.00	80,000.00	40.00	72,000.00	72.00
Account Activation	14,500.00	15.00	10,000.00	10.00	14,500.00	15.00
Account Closure	41,000.00	41.00	50,000.00	50.00	41,000.00	41.00
Ledger fees on Dormant Accounts						
Current Account	18,000.00	Euro 9, GBP 8, USD 12	18,000.00	Euro 9, GBP 8, USD 12	18,000.00	Euro 9, GBP 8, USD 12
Savings Account	1,500.00	Euro 0.6, GBP 0.5, USD 0.72	1,500.00	Euro 0.6, GBP 0.5, USD 0.72	1,500.00	Euro 0.6, GBP 0.5, USD 0.72
Cash collection	144,000.00	Equivalent	144,000.00	Equivalent	Nil	Nil
Savings Products						
Opening Balance						
Normal Savings Account	Nil	Nil	Nil	Nil	24,000.00	25.00
Smart Junior Investor Account	Nil	Nil	Nil	Nil	42,000.00	USD 24/ GBP 16
Premium Plus Account	Nil	Nil	Nil	Nil	60,000.00	50.00
Minimum Balance						
Normal Savings Account	Nil	Nil	Nil	Nil	12,000.00	12.00
Smart Junior Investor Account	Nil	Nil	Nil	Nil	30,000.00	USD 18/ GBP 12
Premium Plus Account	Nil	Nil	Nil	Nil	300,000.00	240.00
Below min balance	Nil	Nil	Nil	Nil	6,000.00	6.00
Ledger Fees						
Current Account Tandika/Mtoni	Nil	Nil	Nil	Nil	6,000.00	6 .00
Penalty below minimum balance charges	Nil	Nil	Nil	Nil	12,000.00	Equivalent
Normal Savings Account	Nil	Nil	Nil	Nil	1,500.00	Nil
Smart Junior Investor Account	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil
Premium Plus Account	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil
Min. Intrest earning balance						
Normal Savings Account	Nil	Nil	Nil	Nil	1,200,000.00	1,200.00
Smart Junior Investor Account	Nil	Nil	Nil	Nil	1,200,000.00	1,200.00
Premium Plus Account	Nil	Nil	Nil	Nil	1,200,000.00	1,200.00
Mobile Banking						
Funds transfer to another account	Nil	Nil	Nil	Nil	450.00	N/A
Funds transfer to M-Pesa, Airtel Money, Tigo Pesa	Nil	Nil	Nil	Nil	2,500.00	N/A
Wallet (M-Pesa, Airtel, Money, Tigo Pesa) to bank	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	N/A
Account balance enquiry	Nil	Nil	Nil	Nil	200.00	N/A
Mini- Statement	Nil	Nil	Nil	Nil	300.00	N/A
Full statement request	Nil	Nil	Nil	Nil	500.00	N/A
SMS Alert	Nil	Nil	Nil	Nil	2,500.00	N/A
Cheque book request	Nil	Nil	Nil	Nil	200 for service; 34,000 for cheque	N/A
Utility bill payment	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	N/A
Airtime recharge	Nil	Nil	Nil	Nil	Nil	N/A
Forex rate request	Nil	Nil	Nil	Nil	300.00	N/A

TANGAZO

China Commercial Bank
中國商業銀行

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 ST DECEMBER , 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya /Mwaka wa sasa 31.12.2019	Robo Mwaka/Mwaka uliopita 30.09.2019
A. MALI			
1	Fedha Taslimu	322	299
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	2 465	1 758
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	1 500	3 000
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	43	172
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-13	-8
6	Miamala Baina ya Matawi		0
7	Bili Zilizoafikiwa		0
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika		0
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	1 000	1 000
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine		0
11	Mikopo Halisi Iliyopo	1 840	685
12	Mali Nyingine	1 379	950
13	Uwekezaji wa Hisa		0
14	Akaunti za udhamini		0
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	21	42
16	**JUMLA YA MALI**	**8 556**	**7 899**
B.DHIMA			
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha		0
18	Amana za Wateja	1 854	704
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu		0
20	Amana Maalumu		0
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha		0
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa		0
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	200	196
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja		0
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi		0
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	77	117
27	Dhima Nyingine	347	348
28	Madeni		0
29	**JUMLA YA DHIMA**	**2 478**	**1 366**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI** ***(16 kutoa 29)***	**6 078**	**6 532**
C. FEDHA ZA WANAHISA			
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	20 881	20 881
32	Akiba ya Mtaji	115	115
33	Mapato Yaliyobakizwa	-13 889	-13 615
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	-1 029	-848
35	Akaunti Nyingine za Mtaji		0
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache		0
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**6 078**	**6 532**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	1 272	1 272
39	Mikopo Chechefu	86	86
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	86	86
41	Mali Nyingine Chechefu	3 000	3 000
D.BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA			
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	71%	83%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	4%	11%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	104%	110%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	22%	9%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	51%	59%
(vi)	Ongezeko la Amana	163%	-53%
(vii)	Ongezeko la Mali	8%	-18%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA TAREHE 31 ST DECEMBER , 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya mwaka sasa 31/12/2019	Robo ya mwaka linganishi (Mwaka Uliopita) 31/12/2018	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31/12/2019	Limbikizo la mwaka linganishi (Mwaka Uliopita) 31/12/2018
1 Mapato ya Riba	96	90	520	1 211
2 Gharama za Riba	0	(13)		(301)
3 Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)	**96**	**77**	**520**	**910**
4 Madeni Viza Yaliyofutwa	-	0		0
5 Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(7)	19	(109)	(668)
6 Mapato Yasiyo ya Riba:	**160**	**230**	**579**	**555**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha	9	12	21	42
6.2 Ada na Kamisheni	-	146		423
6.3 Gawio	-	-		-
6.4 Mapato Mengine	152	72	558	90
7 Gharama Zisizo za Riba:	**-445**	**-739**	**-2 238**	**-3 633**
7.1 Mishahara na Mafao	155	197	651	868
7.2 Ada na Kamisheni	23	1 674	101	1 925
7.3 Gharama Nyingine	267	(1 133)	1 486	840
8 Faida /(Hasara) ya Uendeshaji	**(181)**	**(413)**	**(1 029)**	**(2 836)**
9 Tengo la Kodi ya Mapato	0	0		0
10 Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	**-181**	**-413**	**-1 029**	**-2 836**
11 Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)	0	0		0
12 Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	**(181)**	**(413)**	**(1 029)**	**(2 836)**
13 Idadi ya Waajiriwa	15	20	15	20
14 Mapato kwa Hisa	-278	-633	-1 577	-4 346
15 Idadi ya Matawi	1	1	1	1
Baadhi ya viashirio vya Ufanisi				
(i) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-2%	-3%	-6%	-9%
(ii) Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-1%	-4%	-5%	-13%
(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	-174%	-231%	-204%	169%
(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	2%	0%	12%	26%

Tarakimu za wastani zitakokotolewa kwa kujumlisha salio la mwisho kwa miezi inayohusika katika kipindi na kugawanya kwa idadi ya miezi katika kipindi hicho.

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 ST DECEMBER, 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo (bainisha)	Jumla
Robo Mwaka ya sasa							
Salio la mwanzo wa Robo mwaka	**20 881**	-	**(14 463)**	**110**	**5**	-	**6 533**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	(181)	-	-	-	(181)
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-		-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	(274)	-	-		**(274)**
Salio la mwisho wa Robo mwaka ya sasa	**20 881**	-	**(14 918)**	**110**	**5**	-	**6 078**
Robo Mwaka iliyopita							
Salio la mwanzo wa Robo mwaka	**20 881**	-	**(13 615)**	**110**	**5**	-	**7 381**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	160	-	-	-	**160**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	(1 007)	-	-	-	**(1 007)**
Salio la mwisho wa Robo mwaka Iliyopita	**20 881**	-	**(14 462)**	**110**	**5**	-	**6 534**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31ST DECEMBER , 2019
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Dec-19	Robo Mwaka iliyopita 30-Sep-19	Limbikizo la mwaka wa sasa 31-Dec-19	Limbikizo la Mwaka linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Dec-18
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	(182)	160	(1 064)	-413
	Marekebisho kwa Ajili ya:				
	- Hasara Katika Mali	-452	(93)	592	-495
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	-851	561	(10)	101
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	0	-	-	1
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	1 150	(781)	(2 504)	12 901
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	1 875
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	-38	(1 164)	(387)	53
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	-519	62	260	1 359
	- Kodi Iliyolipwa	-	-	(9)	(9.00)
	- Mengineyo (bainisha)	-	-		-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(892)**	**(1 255)**	**(3 122)**	**15 374**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**	-	-	-	-
	Gawio Lililopokewa	(8)	0	(8)	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	1 500.00	-	(1 500)	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	**1 492**	**0**	**(1 508)**	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji				
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**	-	-	-	-
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu		-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	(2 242)
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	**(2 242.00)**
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha				
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**	600	(1 254)	(4 608)	13 132
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu				
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	2 045	3 299	7 253	7 691
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka	**2 645**	**2 045**	**2 645**	**10 127**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 ST DECEMBER 2019

Katika kuandaa taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka ya/mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8)

Jina	Cheo	Saini	Tarehe
Xiong Zhenglin	Ofisa Mtendaji Mkuu	....	**27.01.2020**
Raymond Maotela	Mkuu wa Fedha	....	**27.01.2020**
Victoria Edward	Mkaguzi Mkuu wa Ndani	....	**27.01.2020**

Sisi tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi,tunathibitisha usahihi wa Taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathimini taarifa hizi,na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na viwango vya kimataifa vya uwasilishaji wa Taarifa za fedha na matakwa ya sheria ya Benki na Taasisi za fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi

Jina	Cheo	Saini	Tarehe
Liu Lin	Mwenyekiti wa bodi	....	**27.01.2020**
Chao Jiang	Mjumbe wa bodi	....	**27.01.2020**

The Banking and Financial Institutions (Disclosures) Regulations, 2014
MINIMUM DISCLOSURES OF CHARGES AND FEES
(Made under Regulation 11)

No.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE			
1	**Current Accounts**	**TZS**		**USD**	
	(a) Required minimum opening balance				
	Personal Current Account	TZS	100 000.00	$	100.00
	Business Account	TZS	200 000.00	$	200.00
	Imperial Business Account	TZS	5 000 000.00	$	5 000.00
	Community Account	TZS	200 000.00	$	200.00
	Call Account	TZS	10 000 000.00	$	10 000.00
	(b) Monthly service fee (break down per customer type)				
	Personal Current Account	TZS	12 980.00	$	12.98
	Business Account	TZS	12 980.00	$	12.98
	Imperial Business Account	TZS	25 960.00	$	25.96
	Community Account	Free		Free	
	Call Account	Free		Free	
	(c) Cheque withdrawal over the counter	TZS	1 947.00	0.75% of withdrawal amount	
	(d) Fees per ATM Withdrawal				
	Personal Savings (5 free withdrawals per month)	TZS	1 300.00	$	-
	Imperial Savings (5 free withdrawals per month)	TZS	1 300.00	$	-
	Student Boom Account	TZS	-	$	-
	Junior Savings Account	TZS	-	$	-
	Senior Savings Account (3 free withdrawals per month)	TZS	1 300.00	$	-
	Personal Current Account	TZS	1 300.00	$	-
	(e) ATM mini statement	TZS	300.00	$	-
	(f) Interim statement (Below 3 months)	TZS	3 894.00	$	2.60
	(g) Periodic scheduled statement	Free		Free	
	(h) Cheque book (per leaf)	TZS	519.20	$	0.52
	(i) Dishonoured Cheque				
	Inward Unpaid Cheque	TZS	12 980.00	$	12.98
	Outward Unpaid Cheque	TZS	38 940.00	$	38.94
	(j) Special clearance				
	Personal Accounts	TZS	51 920.00	$	51.92
	Business Accounts	TZS	64 900.00	$	64.90
	(k) Counter cheque (per leaf)	TZS	12 980.00	$	12.98
	(l) Stop payment (per leaf)	TZS	12 980.00	$	12.98
	(m) Standing order				
	Internal	Free		Free	
	External	TZS	12 980.00	$	12.98
	Unpaid	TZS	6 490.00	$	6.49
	(n) Balance enquiry	Free		Free	
	(o) New ATM card issuance	Free		Free	
	(p) ATM card renewal or replacement	TZS	12 980.00	$	-
	(q) Overdrawn Account interest charge	10% above the Banks Base Lending Rate			
	(r) Unarranged overdraft	10% above the Banks Base Lending Rate			
	(s) Interbank transfer	TZS	12 980.00	$	12.98
	(t) Bill payments through ATM	TZS	713.90	$	-
	(u) Deposit fee	Free		Free	
	(v) Other (please specify)				
	ATM withdrawal limit per transaction	TZS	400 000.00	$	-
	ATM withdrawal daily limit	TZS	1 000 000.00	$	-
2	**Savings Accounts**				
	(a) Required minimum opening balance				
	Personal Savings Account	TZS	50 000.00	$	50.00
	Student Boom	TZS	20 000.00	$	20.00
	Senior Savings Account	TZS	50 000.00	$	50.00
	Joint Savings Account	TZS	50 000.00	$	50.00
	Imperial Savings Account	TZS	2 000 000.00	$	2 000.00
	Junior Savings Account	TZS	10 000.00	$	10.00
	(b) Monthly service fee				
	Personal Savings Account	TZS	9 086.00	$	9.09
	Student Boom	Free		Free	
	Senior Savings Account	TZS	9 086.00	$	9 086.00
	Joint Savings Account	TZS	9 086.00	$	9 086.00
	Imperial Savings Account	TZS	19 470.00	$	19.47
	- Imperial Savings Account	TZS	-	$	-
	- Imperial Savings Account	TZS	-	$	-
	- Junior Savings Account	TZS	-	$	-
	(e) Deposit rate (Personal savings accounts)		2.5%	$	0.01
3	**Electronic Banking**		Free		Free
	(a) Internet Banking monthly fee		FREE		FREE
	(b) Internet transfers		FREE		FREE
	(c)SMS Banking		NA		NA
	(d) Other				
	E-Banking Statement request(Self downloaded)		FREE		FREE
	E-Banking Password resetting		FREE		FREE
	E-Banking Statement request (printed by the Bank) per page		TZS 1,298		$1.298
4	**Foreign Exchange Transaction**				
	(a) Purchase/sale of TCs transactions over the counter		-		-
	(b) Purchase of foreign cheque		-		-
	(c) Sale/Purchase of cash passport		-		-
	(d) Telegraphic Transfer (TISS/RTGS)				
	Outward TT	TZS	12 980.00	$	12.98
	Inward TT		Free		Free
	(e) Telex/Swift				
	Outward TT			$	64.90
	Inward TT			$	12.98
	(f) Transfer from foreign currency denominated Account to local current Account (within bank and to other bank)		-		-
5	**Loans**				
	(a) Processing/Arrangement/Appraisal fee				
	(i) Personal loans	2% of the facility amount			
	(ii) Overdrafts	2% of the facility amount			
	(iii) Mortgage finance	2% of the facility amount			
	(iv) Asset finance	2% of the facility amount			
	(b) Unpaid loan instalment	10% above interest rate			
	(c) Early repayment	3% of amount to be settled early			
	(d) Valuation fees	As per service provider rates			
	(e) Legal Fees	As per service provider rates			
	(f) Base Lending Rates		21%	$	0.09
	(g) Maximum Spread Above the Base Lending Rate (BLR)		5%	$	0.05

We, the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information.

	Name	Signature	Designation	Date
1	Xiong Zhenglin		Chief Executive Officer	27.01.2020
2	Joseph Phales		Ag: Head of Business & Operations	27.01.2020

215606101

VALENCIA YAIFUNGULIA MLANGO BARCA KWA RODRIGO

VALENCIA, Hispania

KOCHA wa Valencia, Albert Celades amesema majadiliano juu ya uhamisho wa Rodrigo Moreno kwenda Barcelona yapo "wazi".

Rodrigo alirudi kutoka chumba cha majeruhi Jumamosi wakati Valencia ikiichapa Barca 2-0 kwenye dimba la Mestalla, na kumfanya kocha, Quique Setien kupoteza mchezo wake wa kwanza tangu achukue nafasi ya Ernesto Valverde.

Huku mchezaji huyo wa kimataifa wa Hispania akikosa mazoezi Jumatatu kwa ajili ya kwenda kuchunguzwa maumivu yake ya goti mjini Barcelona, sasa uhamisho wa kwenda kwa mabingwa hao wa LaLiga upo wazi kwa mzaliwa huyo wa Brazil.

"Rodrigo ni mchezaji ambaye anaweza kutengeneza tofauti, ndio sababu Barcelona wanamtaka," alisema Celades akiviambia vyombo vya habari.

"Majadiliano yapo wazi na hatutaficha. Rodrigo na mimi tumezungumza. Siwezi kuyaweka hadharani majadiliano yetu."

Kuwasili kwa Rodrigo kutaipa nguvu Barca ambayo imempoteza Luis Suarez, ambaye ni majeruhi na anatarajiwa kuwa nje ya uwanja kwa miezi minne kutoka na majeraha ya goti.

Manchester United kuwafungia maisha waliovamia kwa Woodward

MANCHESTER, England

MANCHESTER United itamfungia maisha shabiki yeyote ambaye atabainika kuhusika kwenye kuvamia nyumba ya Makamu Mwenyekiti wake Mtendaji, Ed Woodward, Jumanne wiki hii.

Gazeti la Mirror liliripoti kwamba mashabiki kati ya 20 na 30 walivamia nyumba ya Woodward kabla ya mchezo wa pili wa nusu fainali ya EFL dhidi ya Manchester City uliopigwa Jumatano.

Katika taarifa yake kwa vyombo vya habari, klabu hiyo ya Ligi Kuu ilishutumu mashambulizi hayo, ikisema "hakutakuwa na msamaha" kwa shabiki yeyote aliyehusika.

"Klabu ya Manchester United usiku huu inafahamu kilichotokea nje ya nyumba ya mmoja wa waajiri wetu," ilisema taarifa hiyo.

"Tunajua kwamba dunia ya soka itaungana na sisi na itakuwa nyuma yetu, huku kazi kubwa ya polisi ikifanywa kwa ajili ya kuwatambua washukiwa.

"Mtu yeyote atakayepatikana na hatia hii ya jinai, au kukutwa na hatia ya kuingia kwenye mali za mtu mwingine bila ruhusa, atafungiwa maisha yake yote na klabu.

"Mashabiki kutoa maoni yao ni jambo moja, kufanya tukio la jinai kwa kuhatarisha maisha ya mtu au mali zake ni jambo jingine. Hakuna msamaha kwa hili."

Inadaiwa mashabiki wa Manchester United wanamuona Woodward kama chanzo cha timu hiyo kuvurunda.

Kocha Aston Villa apagawa kutinga Kombe la Ligi

LONDON, England

DEAN Smith "atakuwa mtu mwenye fahari kubwa" wakati atakapoiongoza Aston Villa kucheza fainali ya Kombe la Ligi (EFL Cup) kwenye dimba la Wembley baada ya kuichapa Leicester City 2-1 kwenye mchezo wa nusu fainali ya pili, Jumanne.

Mchezo huo uliopigwa kwenye Uwanja wa Villa Park ulionekana kama ungeamuliwa kwa mikwaju ya penalti, wakati Kelechi Iheanacho aliposawazisha bao la Matt Targett na kufanya matokeo kuwa 1-1 na 2-2 kwa uwiano kufuatia mechi ya awali nayo kumaliza kwa kufungana 1-1.

Hata hivyo, Trezeguet alitumia vizuri krosi ya Ahmed El Mohamady (wote raia wa Misri) kufunga bao la ushindi katika dakika ya mwisho kabisa ya mchezo huo.

Villa, ambao kwa mara ya mwisho walishinda taji hilo mwaka 1996 na walikuwa washindi wa pili mwaka 2010, sasa watakutana na Manchester City ama Manchester United kutegemeana na matokeo ya jana baada ya timu hizo mchezo wa awali miamba hiyo ya Old Trafford kukubali kipigo cha mabao 3-1.

"Kwa uhakika hili lilikuwa lengo langu. Kuiongoza timu kwenye fainali pale Wembley, hakika ni fahari kubwa zaidi kwangu," alisema Smith akiiambia Sky Sports.

"Tulishinda kama ilivyotokea dhidi ya Watford katika dakika ya mwisho kabisa, hakika ni fahari kwangu."

Katika mchezo huo, Mtanzania Mbwana Samatta aliichezea timu hiyo kwa mara ya kwanza tangu ajiunge nayo wiki iliyopita kwa pauni milioni 10 akitokea KRC Genk ya Ubelgiji.

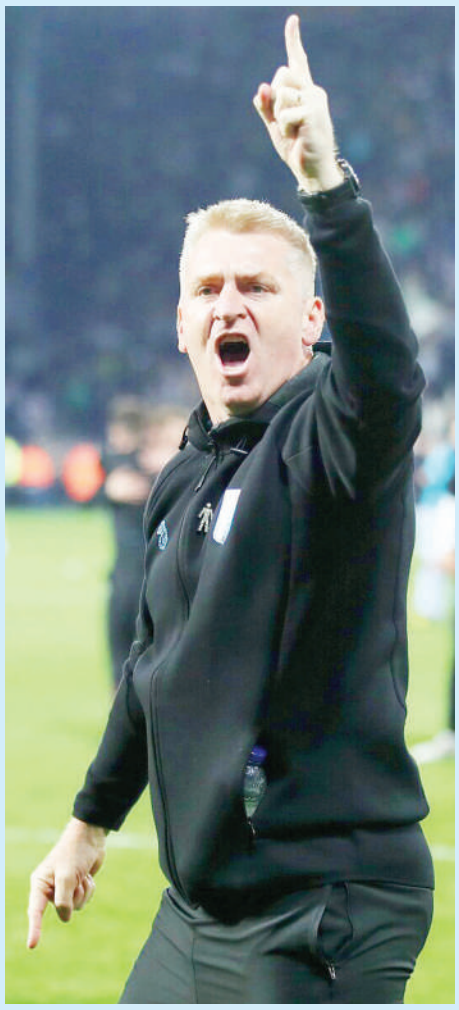

MANE KUKOSA MECHI ZAIDI ZA LIVERPOOL

LIVERPOOOL, England

KOCHA Jurgen Klopp amethibitisha kwamba mshambuliaji wake, Sadio Mane ana uwezekano wa kukosa mechi mbili zaidi zijazo za Liverpool kutokana na kuendelea kuuguza misuli ya nyama za paja.

Mchezaji huyo wa kimataifa wa Senegal, Mane alitolewa nje kipindi cha kwanza wakati Liverpool ikiibuka na ushindi wa mabao 2-1 dhidi ya Wolves Alhamisi iliyopita baada ya kuumia misuli.

Mchezaji huyo mwenye umri wa miaka 27, hakuwapo kwenye mchezo wa sare ya 2-2 dhidi ya Shrewsbury Town katika mechi ya raundi ya nne ya Kombe la FA Jumapili na aliukosa mchezo wa jana Jumatano wa Ligi Kuu dhidi ya West Ham.

Hata hivyo, Klopp anamtarajia Mane kuukosa mchezo mmoja wa nyumbani dhidi ya timu yake ya zamani ya Southampton Jumamosi, huku akibainishwa kwamba hali yake si mbaya sana.

"Sadio hatacheza dhidi ya West Ham (jana) na pengine dhidi ya Southampton," alisema Klopp akiwaambia waandishi wa habari Jumanne.

"Baada ya hapo atakuwa fiti, halafu wiki moja baada ya hapo atakuwa tayari kurudi uwanjani.

"Aliumia na sasa anaendelea vizuri, ingawa tumeamua abakie kwanza nje ya uwanja akiendelea kujiuguza, lakini tuna bahati kwamba majeraha yake si makubwa sana.

"Lakini wakati tukiwa na michezo mitatu ndani ya wiki inamaana atakuwa nje kwa mechi tatu."

Mane ameanza katika mechi 21 za Liverpool iliyocheza mechi 23 kwenye Ligi Kuu msimu huu na ametumika mara 31 kwenye mashindano yote.

Fernandinho aongeza mwaka Man City

MANCHESTER, England

FERNANDINHO hataondoka Manchester City mwishoni mwa msimu huu baada ya mchezaji huyo wa kimataifa wa Brazil kuongeza mkataba wa mwaka mmoja.

Mchezaji huyo mwenye umri wa miaka 34, alionekana kama angeondoka Julai, wakati mkataba wake utakapomaliza, lakini City wamemhakikishia kwamba ataendelea kuwapo hapo angalau kwa msimu mmoja zaidi.

Kiungo huyo mtaalamu, Fernandinho alijiunga na City akitokea Shakhtar Donetsk mwaka 2013 na msimu huu amekuwa nguzo muhimu zaidi kwa timu hiyo kwenye safu ya ulinzi na akicheza angalau mechi 29 za Ligi Kuu karibia kila msimu.

Amebakia kuwa muhimu zaidi msimu huu, akicheza mechi 20 na kuwa beki wa kati kutokana na City kukumbwa na tatizo la majeruhi kwa walinzi wake.

"Ilikuwa rahisi," alisema akinukuliwa na tovuti ya klabu hiyo baada ya kusaini mkataba mpya na City.

"Kuna wakati katika maisha yako huwezi kujifikiria wewe mwenyewe tu, lakini hasa familia yako na watoto. Walikuwa moja ya sababu mimi kuamua kusaini mkataba wa mwaka mmoja zaidi.

"Nina furaha, familia yangu inafuraha, hivyo natumaini hata mashabiki wa City wanafuraha pia."

Fernandes: Kucheza EPL ni ndoto yangu

LISBON, Ureno

BRUNO Fernandes amesema kuhamia kwenye Ligi Kuu ya England "mara zote" lilikuwa jambo muhimu zaidi kwamba, baada ya Manchester United kuripotiwa kwamba, imefikia makubaliano ya kumsajili nahodha huyo wa Sporting CP.

Usajili wa mchezaji huyo unaaminika kufikia mwisho, huku Fernandes akitarajia kuondoka Sporting kwenda United kwa ada ya awali ya pauni milioni 47 na utakamilika siku ya mwisho kesho ya kufungwa kwa dirisha dogo la usajili, Ijumaa.

Fernandes amekuwa akihusishwa kwa muda mrefu na wanaojikongoja kwenye Ligi Kuu United mwezi huu na madirisha yaliyopita, ameripotiwa kwamba alisafiri kwenda Manchester jana Jumatano.

Alipoulizwa kama kucheza Ligi Kuu ya England ndio kilikuwa kipaumbele chake zaidi baada ya kuhusishwa pia na kutakiwa na miamba wa LaLiga, Barcelona na Valencia, Fernandes aliiambia SIC: "Mara zote ilikuwa hivyo."

Fernandes, ambaye alikuwa akihusishwa na mpango wa kutakiwa kule Tottenham na Real Madrid, amefunga mabao 15 kwenye mashindano yote msimu huu akiwa na Sporting.

Mchezaji huyo mwenye umri wa miaka 25, alifunga mabao 31 msimu uliopita, yakiwamo 20 kwenye Ligi Kuu ya Ureno, Primeira Liga.

Kikosi hicho cha Ole Gunnar Solskjaer kitacheza na Wolves kwenye mchezo wa Ligi Kuu Jumamosi kabla ya kwenda mapumziko ya muda mfupi.

DONDOO ZA SOKA
MAGAZETI YA ULAYA

ALISSON AKIMBIZA KIWANGO MAKIPA EPL

●●● Kitakwimu anaruhusu bao moja kila dakika 214 sasa anyemelea rekodi ya Petr Cech...

LONDON, England

KIPA namba moja wa Liverpool, Alisson ndiye golikipa bora anayefanya vizuri zaidi kwenye Ligi Kuu ya England kwa mujibu Kampuni ya Takwimu za Magolikipa, Stats Perform Goalkeeper Index.

Ukiangalia kitakwimu ambavyo amecheza mechi bila kuruhusu bao, mabao aliyofungwa na asilimia ya hatari alizookoa, kunamfanya kipa huyo kuifanya timu yake kuwa na safu yenye ulinzi imara zaidi.

Kwa mashuti yaliyomlenga kunafanya vitu kusonga mbele na mlinganisho wa kiwango chake kuwa kama kipa wa 'wastani', lakini kwa kila hatari iliyoelekea langoni mwake ni ngumu kumlinganisha thamani yake.

Katika hatari ya mabao ya kuokoa yaliyoelekea langoni mwake, Vicente Guaita wa Crystal Palace ndiye golikipa anayefanya vizuri zaidi, akiokoa mabao 6.6 (sawa na dakika 29.6 kwa mabao 23 aliyofungwa, yakiwamo mabao ya kujifunga), huku Alisson ana tofauti ya 0.3 (sawa na kuokoa mabao 6.3).

Hata hivyo, katika takwimu hizo, zimemkadiria kila kipa na kwa namna gani shuti la aina moja linavyoweza kuokolewa.

Juu ya hilo inachukua historia ya uwezo wa kipa kuokoa hatari hasa yakiwamo mashuti kuelekea langoni mwake (kushoto, katikati au kulia kwa goli) na kwenye 'kona' ya juu na yale yaliyomlenga moja kwa moja.

Magolikipa wa Ligi Kuu ya England wamekabiliana na mashuti 2,108 msimu huu na takwimu zinaonyesha namna gani makipa walivyojitahidi kuokoa na yaliyoingia langoni mwao.

Ukiangalia kwa mchezo mmoja mmoja, pamoja na ulinganisho wa wastani kwenye ligi, matokeo yanakuwa wazi kabisa.

Alisson, ameokoa 0.58 ya mabao kwa mchezo ikiwa ni wastani mkubwa zaidi kwenye ligi na kunamfanya yeye kuwa kinara dhidi ya kipa wa Manchester City, Ederson aliyeokoa 0.27.

Msaidizi wa nahodha wa Tottenham, Hugo Lloris, Paulo Gazzaniga ana 0.16, David de Gea wa Manchester United, (0.16) na Bernd Leno wa Arsenal (0.13) akiwa anashika nafasi ya tano.

Kwa upande mwingine golikipa wa Southampton, Angus Gunn katika mechi 10, anatarajiwa kuruhusu 0.50 ya mabao kwa mchezo mmoja, ikiwa ni mabao zaidi ya wastani wa kwenye ligi.

Hivyo basi, Alisson anatarajiwa kuokoa 1.08 ya mabao kwa mchezo mmoja zaidi ya Gunn.

Kipa huyo wa kimataifa wa Brazil ameruhusu bao moja katika kila dakika 214 kwenye Ligi Kuu msimu huu.

Kama akiendelea na kiwango hiki, anaweza kuvunja rekodi ya Petr Cech ambaye aliruhusu bao moja kila baada ya dakika 242 kwenye Ligi Kuu.

ZISIKUPITE

BARCA YAIVURUGIA UNITED

BARCELONA imetoa ofa dakika za mwisho kujaribu kuizuia Manchester United kwenda kumsajili kiungo wa Sporting Lisbon, Mreno Bruno Fernandes, 24. ***(Mirror)***

CHAMBO YA RODRIGO

BARCELONA imepanga kumsajili kiungo wa Sporting Lisbon, Mreno Bruno Fernandes, 24, na haraka kumtoa kwa mkopo Valencia ili kukamilisha dili la mshambuliaji wa Valencia, Mhispania Rodrigo, 28, lakini mazungumzo hayo yanakaribia kuvunjika. ***(ESPN)***

ARSENAL, MATVIYENKO SAFI

ARSENAL Imekubaliana dili la kikanuni la kumsajili beki wa Ukraine, Mykola Matviyenko, 23, kutoka Shakhtar Donetsk. ***(Team1, via Metro)***

WIJNALDUM NJIAPANDA LIVER

KIUNGO Mholanzi Georginio Wijnaldum, 29, amekiri kwamba hana uhakika endapo atabaki Liverpool msimu ujao. ***(Talksport)***

GIROUD AWINDWA SPURS

SPURS pia imefanya mawasiliano na Chelsea ya kumsajili mshambuliaji wa kimataifa wa Ufaransa, Olivier Giroud, 33. ***(90min)***

GOMEZ AGEUZIWA RADA UTD

MANCHESTER United tayari imemgeukia mshambuliaji wa Valencia, Maxi Gomez, 23, ambaye ana kipengele kinachomruhusu kuuvunja mkataba wake kwa pauni milioni 118.5, kuwa chaguo lake la kwanza katika usajili wa majira ya joto. ***(Cadena Ser - in Spanish)***

KUIGHARIMU BARCELONA

ARSENAL haitamruhusu mshambuliaji wa Gabon, Pierre-Emerick Aubameyang, 30, kuondoka chini ya pauni milioni 50, huku Barcelona ikivutiwa naye. ***(Express)***

SHEFFIELD YAKOMA NA BERGE

SHEFFIELD United ni klabu pekee iliyotoa ofa kwa kiungo wa KRC Genk, Sander Berge, wakati mazungumzo yakiendelea ya kumnasa kwa pauni milioni 27. ***(Mail)***

PIATEK AILILIA TOTTENHAM

MSHAMBULIAJI wa kimataifa wa Poland, Krzysztof Piatek, 24, anataka kuondoka AC Milan na kujiunga na Tottenham kabla ya dirisha la usajili kufungwa. ***(Express)***

LEMAR AMULIKWA BAYERN

BAYERN Munich imejiweka sawa na uwezekano wa kwenda kumsajili kiungo wa Atletico Madrid, Mfaransa Thomas Lemar, 24. ***(France Football)***

ARSENAL BADO KWA MARI

ARSENAL bado imeendelea kuzungumza na Flamengo kuhusu uwezekano wa kumpata beki Mhispania Pablo Mari, 26. ***(ESPN)***

BAYERN BADO INAYE SANE

MTENDAJI Mkuu wa Bayern Munich, Karl-Heinz Rummenigge amekataa kuweka kando uwezekano wa kwenda kumsajili winga wa Manchester City, Mjerumani Leroy Sane, 24. ***(Mirror)***

HABARI MICHEZO

Matumla kukuza ngumi Manyara

Na Mwandishi Wetu

BONDIA mkongwe wa hapa nchini, Rashid Matumla, amesema anajiandaa kuhamishia makazi yake katika mkoa wa Manyara ili kukuza na kufufua vipaji vya mabondia wa mkoani humo.

Matumla (pichani chini) aliamua kutoa ahadi hiyo baada ya kuona wakazi wa mkoa huo wameamua kuwekeza katika mchezo wa ngumu, ikiwamo kutengeneza jukwaa la kisasa.

Bondia huyo alisema kitendo cha mkoa kuingia gharama ya kutengeneza ulingo kwa ajili ya kufanyia mazoezi ya kila siku ni cha kupongezwa na ameweka wazi atashiriki katika kunyanyua mabondia wa mkoa huo.

"Ulingo ndiyo kila kitu, kwa sababu siku zote ukiona watu wanacheza Marekani pamoja na nchi zingine wanafanikiwa ujue unacheza kwenye ulingo, kama mkoa unakosa ulingo kwa kweli inakuwa hamna kitu, lakini wachezaji wanapata hamasa kutokana na kupatikana kwa vifaa bora," alisema Matumla.

Alisema pia hali ya hewa ya Manyara inaruhusu kufanya vizuri mazoezi na ametoa ombi kwa viongozi wa mkoa ili kupata kibali cha kuhamia mkoani hapo.

Wachezaji wa timu ya African Lyon, wakifanya mazoezi katika Uwanja wa Uhuru jijini Dar es Salaam jana kujiandaa na mchezo wa Ligi Daraja la Kwanza dhidi ya Mbeya Kwanza unaotarajiwa kuchezwa Jumamosi wiki hii. **PICHA: JUMANNE JUMA**

AZAM, MTIBWA SUGAR MECHI YA REKODI BARA

Na Somoe Ng'itu

SAFARI ya kuwania ufalme wa Tanzania inatarajiwa kuendelea leo kwa Azam FC kuwakaribisha Mtibwa Sugar katika mechi ya Ligi Kuu Bara itakayochezwa leo kwenye Uwanja wa Uhuru jijini Dar es Salaam.

Akizungumza na gazeti hili jana, Kocha Msaidizi wa Azam FC, Iddi Cheche, amesema timu yake imejiandaa kuendeleza kasi ya ushindi ili malengo yao ya kutwaa ubingwa wa msimu huu yatimie.

Cheche alisema wanajua mchezo wa leo utakuwa na ushindani kwa sababu Mtibwa Sugar inaundwa na wachezaji wenye uzoefu na ligi hiyo huku pia wakiwa na vipaji vizuri. Alisema wataingia uwanjani kwa umakini na watajipanga kucheza kwa ubora ili waondoke na pointi tatu muhimu za mchezo huo.

"Tumemaliza mchezo wa FA, sasa nguvu zetu ni katika Ligi Kuu, tunajua mchezo huu utakuwa na ushindani mkubwa, Mtibwa Sugar ina wachezaji wenye uzoefu na vipaji, tunauchukulia uzito wake, tunaamini tutafanya vema," alisema Cheche.

Naye Ofisa Habari wa timu hiyo, Jaffer Iddi, alisema wanaomba mashabiki wao waendelee kuwaunga mkono na kufanya kwao vizuri kunatokana na ushirikiano wanaowapa.

"Tunafahamu umuhimu na ugumu wa mchezo huo, sasa hivi timu imeonyesha ina nguvu, inapambana kupata matokeo mazuri uwanjani, tunawashukuru mashabiki wetu, wao ndio chachu ya sisi kufanya vizuri, tunawaamini na tunasema shukrani sana," Iddi alisema.

Kocha Mkuu wa mabingwa hao wapya wa Kombe la Mapinduzi, Mtibwa Sugar, Zuberi Katwila, amesema kikosi chake kiko tayari kwa mchezo huo na wataingia kuikabili Azam FC kwa umakini zaidi.

"Tumeshaingia Dar es Salaam na tuko kamili kuelekea mechi hiyo, tumeangalia makosa yetu katika mechi iliyopita ya Kombe la FA, ili tusiyarudie, naamini ushindi utapatikana," alisema Katwila.

Katika msimamo wa ligi hiyo yenye timu 20, Mtibwa Sugar iko katika nafasi ya 10 ikiwa na pointi 22 baada ya kucheza michezo 16 huku Azam FC yenye pointi 35 ikiwa imeshuka dimbani mara 16 iko katika nafasi ya pili nyumba ya vinara Simba wenye pointi 41.

Wageni wa Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Dk. Tulia Ackson, ambao ni viongozi wa Klabu ya Simba, kutoka kulia ni Ofisa Mtendaji Mkuu, Senso Mazingiza, Mkurugenzi wa Wanachama na Mashabiki, Hashim Mbaga, Ofisa Habari, Haji Manara na Ofisa Miradi wa klabu hiyo, Belinda Paul, wakiwa bungeni jana. **NA MPIGAPICHA WETU**

Tanzanite yaenda Uganda kibabe

Na Mwandishi Wetu

KIKOSI cha timu ya soka ya Taifa ya Wanawake wa umri chini ya miaka 20, kinaondoka nchini leo kuelekea Uganda ili kuwakabili wenyeji wao katika mchezo wa kusaka tiketi ya kushiriki fainali za Kombe la Dunia la Vijana zitakazofanyika baadaye mwaka huu nchini Panama.

Uganda wanatarajia kuwakaribisha Tanzanite katika mchezo wa marudiano utakaochezwa Jumamosi kwenye Uwanja wa KCCA, Lugogo jijini Kampala.

Kocha Mkuu wa Tanzania, Bakari Shime, alisema wanaenda katika mchezo huo kumalizia kazi waliyoianza hapa nyumbani na wamejipanga kukutana na ushindani kutoka kwa wenyeji wao.

Shime alisema Tanzania na Uganda zinafahamiana na mchezo huo wa marudiano unatarajiwa kuwa mgumu, lakini anaamini wachezaji wake watapeperusha vema bendera ya nchi.

Tanzania itashuka katika mchezo huo ikiwa na kumbukumbu ya ushindi wa mabao 2-1 walioupata katika mechi ya kwanza iliyochezwa Januari 19, mwaka huu kwenye Uwanja wa Taifa jijini Dar es Salaam.

Michezo

Alhamisi Januari 30, 2020

Nipashe

Alisson akimbiza kiwango makipa EPL UKURASA 30

Beki wa Leicester City, Jonny Evans (kushoto), akiwa amemshika mshambuliaji wa Aston Villa, Mbwana Samatta kumzuia asilete madhara wakati beki mwenzake Caglar Soyuncu akiwa ameruka juu kuucheza mpira kwa kichwa kwenye mechi ya nusu fainali ya Kombe la Ligi iliyopigwa Uwanja wa Villa Park juzi usiku na wenyeji kushinda 2-1. **PICHA: MTANDAO**

Arsenal sasa yamnasa beki kisiki, Pablo

LONDON, England

ARSENAL imekamilisha usajili wa beki kisiki, Mhispania Pablo Mari kwa mkopo huku kukiwa na kipengele kinachoipa nafasi ya kumnunua jumla mwishoni mwa msimu.

Mari, 26, anakuwa usajili wa kwanza kwa kocha Mikel Arteta tangu alipotwaa mikoba ya kuinoa timu hiyo Desemba mwaka jana baada ya beki huyo kutoka Flamengo kukamilisha usajili huo wa mkopo kwa pauni milioni nne.

Beki huyo alitua London Jumamosi akiwa na Mkurugenzi wa Ufundi wa Arsenal, Edu, ambaye alisifu Arsenal kukamilisha usajili huo.

"Pablo ni mchezaji mzoefu ambaye atatuongezea ubora katika safu ya ulinzi," Edu alisema wakati klabu hiyo ikithibitisha usajili huo.

"Tumekuwa tukifuatilia wasifu wa Pablo kwa kipindi na tuwenye furaha kufikia makubaliano na Flamengo kwa yeye kujiunga nasi awali hadi mwishoni mwa msimu. Pamoja na Mikel na benchi la ufundi tunatazama mbele kwa kumuona Pablo akiwa na jezi ya Arsenal."

Samatta atusua, apewa bao

●●● Atuma salamu Manchester fainali Wembley, mabeki wa Leicester Evans na Soyuncu watajwa...

Na Somoe Ng'itu

KATUSUA! Hivyo ndivyo unavyoweza kusema baada ya nahodha wa Timu ya Taifa ya Tanzania (Taifa Stars) na mshambuliaji mpya wa Aston Villa, Mbwana Samatta kufanikiwa kuchomoza katika kikosi cha kwanza cha timu hiyo ya Ligi Kuu England wakati ikiibuka na ushindi wa mabao 2-1 dhidi ya Leicester City juzi usiku, hivyo kutinga fainali ya Kombe la Ligi, EFL Cup.

Samatta ambaye alikamilisha usajili wa kujiunga na timu hiyo Jumatatu ya wiki iliyopita akitokea Genk ya Ubelgiji, licha ya kutofunga katika mechi hiyo ya nusu fainali ya pili, mashabiki wa soka England na hapa nchini wamemzawadia bao lake la kuotea 'offside', lililokataliwa na refa wa mechi hiyo, Mike Dean.

Katika mechi hiyo, ambayo licha ya Aston Villa kuzidiwa kimchezo, Matt Targett alianza kuifungia bao la kuongoza dakika ya 12 na kama si mshika kibendera kumuonyesha refa ishara ya Samatta kuotea, nahodha huyo wa Taifa Stars, angeweza kucheka na nyavu.

Hata hivyo, Kelechi Iheanacho aliisawazishia Leicester dakika ya 72 kabla ya mtokea benchi wa Aston Villa, Mahmoud 'Trezeguet' kuipeleka fainali timu yake kwa kuandika bao la pili katika dakika za majeruhi (90+2).

Hata hivyo, wachambuzi mbalimbali wameuelezea mwanzo wa Samatta kuwa mzuri huku wakilaumu mawinga wa pembeni wa Aston Villa kumbania pasi Mtanzania na jinsi alivyokuwa akijitafutia nafasi lakini wakashindwa kumlisha.

"Kuna wakati Jack Grealish alikuwa anaonyesha uchoyo kabisa, Samatta alipokuwa akiomba pasi, na namna nahodha huyo wa Stars alivyokuwa akicheza inawezekana kabisa ni maelekezo ya kocha.

"Unaona hata Jonny Evans na Caglar Soyuncu walikuwa wawili kwa mmoja dhidi ya Samatta, ambao nao walishindwa kuanzishia mpira katikati kwa kiungo Wilfred Ndidi kutokana na namna mshambuliaji huyo alivyokuwa amejipanga, na alipofanyiwa mabadiliko ndiyo Leicester walifunguka na mabeki kuwa huru kuipandisha timu kupitia Mnigeria huyo," alisema Emily Methew.

Kwa upande wa Samatta ambaye alicheza kwa dakika 65 katika mchezo huo, alisema: "Ushindi mkubwa tumepata jana (juzi) usiku na ninafuraha kwa nafasi niliyopata, mwonekano bora kutoka kwa mashabiki na kiwango kikubwa tulichokionyesha, sasa tunaelekea Wembley."

Na katika kuonyesha 'mahaba' kwa mchezaji huyo, mashabiki wa soka nchini wamediriki kusema wanalitambua bao la kuotea lililofungwa na mshambuliaji huyo wa zamani wa TP Mazembe ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (DRC), Simba na African Lyon (zamani Mbagala Market) zote za Tanzania.

Shabiki mwingine wa Samatta na mshambuliaji tegemeo wa Timu ya Taifa ya Uganda, Emmanuel Okwi alimtakia mafanikio zaidi nahodha huyo wa Stars: "Safi sana kaka," alisema kwa kifupi Okwi, mshambuliaji wa zamani wa Simba.

MBAGALA YASIMAMA

Katika kuonyesha kwamba eneo la Mbagala lina historia na alama muhimu kwenye safari ya mshambuliaji huyo, maelfu ya mashabiki kutoka sehemu mbalimbali jijini walijitokeza kwa wingi kwenye Uwanja wa Shule ya Msingi Mbagala kutazama mechi hiyo ya kwanza ya Samatta kwa kutumia 'screen' kubwa iliyoandaliwa.

"Samatta alianzia katika uwanja huu, na mimi ndio nilikuwa nawapikia chakula, baada ya mazoezi ya pamoja, alikuwa akienda kufanya mazoezi mengine ya peke yake, nilimfichia chakula chake, akirudi ninampatia, kwa kweli alionyesha bidii tangu mapema akiwa mdogo," alisema mpishi huyo aliyejitambulisha kwa jina la Mama Mwita, huku akieleza Samatta amemuahidi zawadi.

Hata hivyo, mashabiki wengine kwa nyakati tofauti wamedai kwamba Samatta ameshindwa kufunga bao katika mechi yake hiyo ya kwanza kutokana na kutopewa pasi.

Katika kudhihirisha kiu ya mashabiki wa soka nchini ilikuwa ni kumuona Samatta akicheza, baada ya kufanyiwa mabadiliko katika dakika ya 65, baadhi ya mashabiki walianza kuondoka Mbagala na kwenye baadhi ya 'vibanda umiza', ambavyo Nipashe ilitawanya waandishi wake kufuatilia mchezo huo.

GAZETI HILI HUTOLEWA NA KUCHAPISHWA NA THE GUARDIAN LIMITED, S.L.P 31042

9 770856 541002 >